

808.02

SAL

Yakın Doğu Üniversitesi (N.E.U)

Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimler Enstitüsü

Mimarlık Anabilim Dalı

K.K.T.C'de Kırsal Alan Yerleşimlerine Dayalı

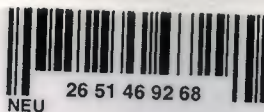
Konut Üretimi İçin Bir Model

(Doktora Tezi)

Tez Danışmanı : Prof. Harun Özer

Hazırlayan : Y. Mim. Turgay Salihoğlu

Lefkoşa - 2001

İÇİNDEKİLER .

Özet.....	i
Abstract.....	ii
I - GİRİŞ	1
II- KONUTUN TARİHSEL BOYUTU	
II.1. KONUTUN TANIMI	4
II.2. KONUTUN TARİHSEL SÜREÇ İÇİNDE EVRİMİNE BAKIŞ.....	4
II.2.1. Tarih Öncesi Çağlar Mimarlığı	
II.2.1.1. Paleolitik Çağ.....	5
II.2.2. Mezolitik Çağ ve Neolitik Çağ	
II.2.2.1. Ağaçların Yoğun Olduğu Çevrelerde Dallardan Yapılan Çadır Çeşitleri.....	5
II.2.2.2. Hayvan Saldırıların Yoğun Olduğu veya Su Kenarlarında Yaşam.....	7
II.2.2.3. Hayvan Kemiklerinin Yoğun Olduğu Yerlerde Yaşam.....	7
II.2.2.4. Hendek Ev Tipi.....	8
II.2.2.5. Ahşap Duvarlı Evler.....	8
II.2.2.6. Doğal Taş Duvarlı Evler.....	9
II.2.2.7. Kerpiç Duvarlı Evler.....	9
II.2.3. Eski Çağ Mimarisinde Kırsal Alan Konutlarından Örnekler	
II.2.3.1. Mısır Mimarisi.....	10
II.2.3.2. Sümer Mimarisi.....	10
II.2.3.3. Hitit Mimarisi.....	10
II.2.3.4. Girit Mimarisi.....	11
II.2.3.5. Yunan Mimarisi.....	11
II.2.3.6. Helenistik Mimarisi.....	11
II.2.3.7. Roma Mimarisi.....	12
II.2.4. İlk ve Orta Çağ Mimarisinde Kırsal Alan Konutlarından Örnekler	
II.2.4.1. Gotik Mimarisi.....	14
II.2.5. Yeni Çağ Mimarlığı	
II.2.5.1. Rönesans ve Manyerist Çağ Mimarisi.....	15
II.2.5.2. Eklektizim.....	15
II.2.6. Yirminci Yüz Yıl Mimarlığı.....	16
II.3. KIBRIS ADASINDA KONUT YERLEŞİMLERİNİN TARİHSEL AKIŞ İÇİNDEKİ DURUMU.....	17
II.3.1. Neolitik Çağ Mimarlığı	

II.3.1.1. Hirokitya Kültürü.....	17
II.3.1.2. Philya Kültürü.....	18
II.3.1.3. Sotira Kültürü.....	18
II.3.1.4. Geç Neolitik Dönem.....	19
II.3.2. Kalkolitik Çağ.....	19
II.3.3. Tunç Çağ.	
II.3.3.1. Erken Tunç Devri.....	20
II.3.3.2. Orta Tunç Devri.....	21
II.3.3.3. Genç Tunç Devri.....	21
II.3.4. Demir Çağ ve Sonrası.	
II.3.4.1. Kıbrıs Geometrik Devir.....	22
II.3.4.2. Kıbrıs Arkaik Devir.....	22
II.3.4.3. Kıbrıs Klasik Devir.....	22
II.3.4.4. Kıbrıs Helenistik Devir.....	22
II.3.5. Orta Çağ ve Sonrası.	
II.3.5.1. Bizans Devri.....	22
II.3.5.2. Lüzinyan Devri.....	23
II.3.5.3. Venedik Devri.....	23
II.3.5.4. Osmanlı Devri.....	24
II.3.6. İngiliz Dönemi.....	24
II.3.7. Kıbrıs Cumhuriyeti.....	25
III- ÜRETİM	
III.1. Üretimin Tanımı	26
III.2. Ekonomi ve Üretim	26
III.3. Yapı Üretimi	28
III.4. Yapı Üretimi Analizi	29
III.5. Yapı Üretiminde Organizasyon.....	30
IV - KONUT TASARIMINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER	
IV.1. SOSYAL YAŞAMSAL FAKTÖRLER .	
IV.1.1. Toplum Yapısı	32
IV.1.2. Aile Yapısı	33
IV.1.3. Kültürel Yapı	34
IV.1.4. Ekonomik Yapı	35
IV.1.5. Çevre Etkenleri.....	36
IV.1.6. İklim Etkenleri.....	36
IV.2. MİMARİ TASARIMDA İŞLEVSEL FAKTÖRLER .	
IV.2.1. Kullanıcı Gereksinimleri.....	36
IV.2.1.1Kullanıcı Gereksinimlerinin Sınıflandırılması.....	36
IV.2.2. Konutta Geçen Fonksiyonel Eylemlerin Analizi	37
IV.2.3. Mekân	40
IV.2.4. Hacim	40

IV.3. KONUTTA YAPI ÜRETİM FAKTÖRLERİ .	
IV.3.1. Konutta Yapım Sistemi.....	40
IV.3.2. Yapı Malzemesi (Gereç)	42
IV.3.3. Yapı Araçları	42
IV.3.4. İş Gücü	43
IV.3.5. Konut Üretiminde Finans	43
IV.3.6. Konut Üretiminde Organizasyon	44
V- K.K.T.C. KIRSAL ALAN YERLEŞİMLERİNDE KONUT ÜRETİLMİŞ KONUT ÖRNEKLERİNİN DEĞERLENDİRMESİ	
V.1. Alan Çalışmasından Örnekler	45
V.2. K.K.T.C. Kırsal Alan Konutlarının Plan Tipolojisi.....	56
V.3. Değerlendirme	57
VI- K.K.T.C. KIRSAL ALAN YERLEŞİMLERDE KONUT ÜRETİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	59
VII. SONUÇ	
VII.1. Tarihsel Süreç.....	63
VII.2. Yapı Üretimi ve Buna Dayalı Konut Üretimi	
VII.2.1. K.K.T.C. ' de Yapı Üretimi.....	63
VII.3 YAPI ÜRETİMİ AŞAMALARI.....	63
VII.2.3. Taktik Karar Aşaması.....	66
VII.2.4. Tasarım Aşaması.....	67
VII.2.5. Uygulama Aşaması.....	76
VIII- NOTLAR.....	83
IX- BİBLİYOGRAFYA.....	85

Özet

Günümüzde nüfusun kentlerde yoğunlaştığını izlemekteyiz. Kentin tarihsel gelişiminin kökeninde doğal olarak kırsal yerleşimler yatmaktadır. Ancak en üst düzeye çıkan günün kent yerleşimlerinin getirdiği sorun yumağından, insanlar kaçmaya başladılar. Yine insanlar doğal olarak kırsal alanlarda, doğaya daha yakın ve sağlıklı yaşamayı tercih eder oldular. İşte bu olgu ve turizmin itici gücü ile kırsal alan yerleşimleri, düzensiz bir şekilde gelişmeye yöneldi. Bu durum kalkınmasını tamamlamayan ve tamamlamaya çalışan ülkelerde daha düzensiz olarak yoğun bir şekilde gelişti ve devam etmektedir.

Bu sorunun oluşumunu bilgi alanımıza alarak, kırsal alan yerleşimlerinin daha bilimsel bir esasa oturtularak bir modelin geliştirilmesinin mümkün olup olmadığının araştırılmasının “orijinal” olacağı kanısına varıldı. Sorunun sınırlarını belirleyerek, alan çalışması için Kıbrıs adasının bir bölümü seçildi. Dünya literatüründe konu ile ilgili bilgiler toplandı. Üretilen fikirler ve uygulamaların ışığı altında “Kırsal Alan Yerleşimlerinde Konut Üretimi İçin Bir Model” oluşturulmaya çalışıldı.

Önce konutun ve yerleşim birimlerinin tarihsel süreç içindeki evrimi ve adanın K.K.T.C’ deki durumu incelendi. Sonra üretimin, ekonomik durumu ve “yapı üretimi” sorunları inceleme alanına alındı. Bu konuların kuramsal nitelikleri ortaya kondu.

Mimari açıdan “Konutun Tasarımını Etkileyen Faktörler” ele alınarak incelendi. Bu kriterler içerisinde alan çalışmamızı yaptığımız, K.K.T.C’ de kırsal alan yerleşimlerindeki konutlar ve uygulanan hukuksal ve teknik sorunlar, istatistiki bilgiler, incelenerek değerlendirildi.

Sonuçta; tüm bu bilgi birikiminin verileri kullanılarak “K.K.T.C’ de Kırsal Alan Yerleşimlerine Dayalı Konut Üretimi İçin Bir Model” oluşturuldu. Modelin test edilmesi kamuyu da içine alan kordineli bir çalışmanın sonucunda olacağı açıktır. Biz bu çalışmada yalnızca modelin açılımı için gerekli bilgileri vererek sonuçlandırdık. Yer kürede konu ile ilgili kamu kurum ve kuruluşları, özel yatırımcıların bu modele uygun çalışmaları sonucunda doğa daha çok tahrip edilmeksizin, sağlıklı yaşana bilinir yerleşim bölgeleri ve konutların elde edileceği kanısındayız.

Abstract

Nowadays we are watching that population is becoming denser in cities. In the origins of city's historical development naturally rural settlement exists however, due to the problems arose from the city life, people have started running away from the cities.

They have started preferring rural areas as to be nearer to nature and to live healthily. It is because of this fact and with the effect of tourism that rural areas have started to develop in a disorder. This is such a condition which we come across mostly in undeveloped and developing countries. Having acquired the knowledge about the development of such a problem, it has been considered that it would be "original" to search whether it is possible to develop a model for rural settlements based on a more scientific principle or not. By determining the boundaries of the problem, one part of the island called Cyprus is chosen for the field work. In formation about this subject in the world literature has been collected in the light of ideas produced and practices held, it has been tried to develop "A Model For Residence Production In Rural Areas".

Firstly, the evolution of residence and settlement thought the history and the place of the island in T.R.N.C. has been investigated later. Production, economic situation, and "problems of construction" have been put through investigation. Theoretical qualities of these subjects have been presented "The Factors Affecting The Scheme Of Residences" have been investigated from an architecture perspective. Within this criterion, the houses in the rural of T.R.N.C. where we have our field work, the legal and technical problems have been evaluated by investigating the statistical information.

As a result; by using all this information, "A Residence Model For Rural Areas In T.R.N.C." has been formed. The testing of the model will take place in a coordinated work which will also include the public opinion. In this work, we have come to conclusion by only giving information about the explanation of the model. We believe that it is possible to obtain settlements and residences in which people can live healthily and without destroying the nature provided that the public institutions and organizations, private investors work in accordance whit this model.

I - GİRİŞ

Kıbrıs, Doğu Akdeniz bölgesinde bir ada olmasına rağmen, tarihsel akış içerisinde, tüm göçlerden, istilalardan etkilenmiştir. Bu insan hareketlerinin beraberinde getirdiği kültürel değerler içinde yoğrularak bu günkü yaşam biçimini bulmuştur. Kırsal alanda yaşam ve konut sorunları da bu sürece paralel olarak çözümlenmiş ve günümüze kadar gelmiştir.

Her toplumda olduğu gibi, kültürel değerler, sosyal yaşam, ekonomik olaylar, harpler ve istilalardan etkilenecek kendi değerlerini oluşturmuştur. Kültürel değerler içinde yer alan mimari yapıtlar o toplumun yaşamını ve değerler yargısının en önemli kanıtlarıdır. Mimari mirası incelediğimizde, sivil ve kamuya ait mimari yapıtlar içinde, kırsal yaşamın konut sorununun çözümündeki ip uçlarını bulmak ve geçmişle olan bağı kurmak için sanat tarihi açısından bu bölgedeki yapılaşma hareketlerini kronolojik sıra ile incelediğimizde aşağıdaki durumu görmekteyiz;

Neolitik Çağ	M.Ö. 7500-3500
Hirokitya Kültürü	M.Ö. 7000-6000
Philya Kültürü	M.Ö. 5500-4500
Sotira Kültürü	M.Ö. 4500-3750
Geç Dönem	M.Ö. 4100-3500
Kalkolitik Çağ	M.Ö. 3500-2300
Tunç Çağ	M.Ö. 2300-1050
Erken Tunç Devri	M.Ö. 2300-1900
Orta Tunç Devri	M.Ö. 1900-1625
Geç Tunç Devri	M.Ö. 1625-1050
Demir Çağ ve Sonrası	
Geometrik Devir	M.Ö. 1050-750
Arkaik Devir	M.Ö. 750-475

Klasik Devir	M.Ö. 475-325
Helenistik Devir	M.Ö. 325-58
Roma Devri	M.Ö. 58-M.S. 395
Orta Çağ ve Sonrası	
Bizans Devri	M.S. 395-1192
Lüzinyan Devri	M.S. 1192-1489
Venedik Devri	M.S. 1489-1570
Osmanlı Devri	M.S. 1570-1878
İngiliz Dönemi	1878-1960
Kıbrıs Cumhuriyeti;	1960-1974

1974' den günümüze kadar.

Kronolojik sıra ile incelenen bu devirlerde, bir kavim veya devletin hakimiyetinin son bulması halinde yaşam kültürünün ipuçları için veri bulamazken yerleşme ve yapılaşmayı günümüze taşıyan çok değerli mimari yapıtları görmekteyiz. Buna karşın Osmanlı İmparatorluğunun hakimiyeti ile istikrar bulan ada yaşamında, özellikle kırsal alanlarda konut mimarisi geleneksel hale dönüşmüş ve tileşerek bir mimari anlayışı yansıtmıştır.

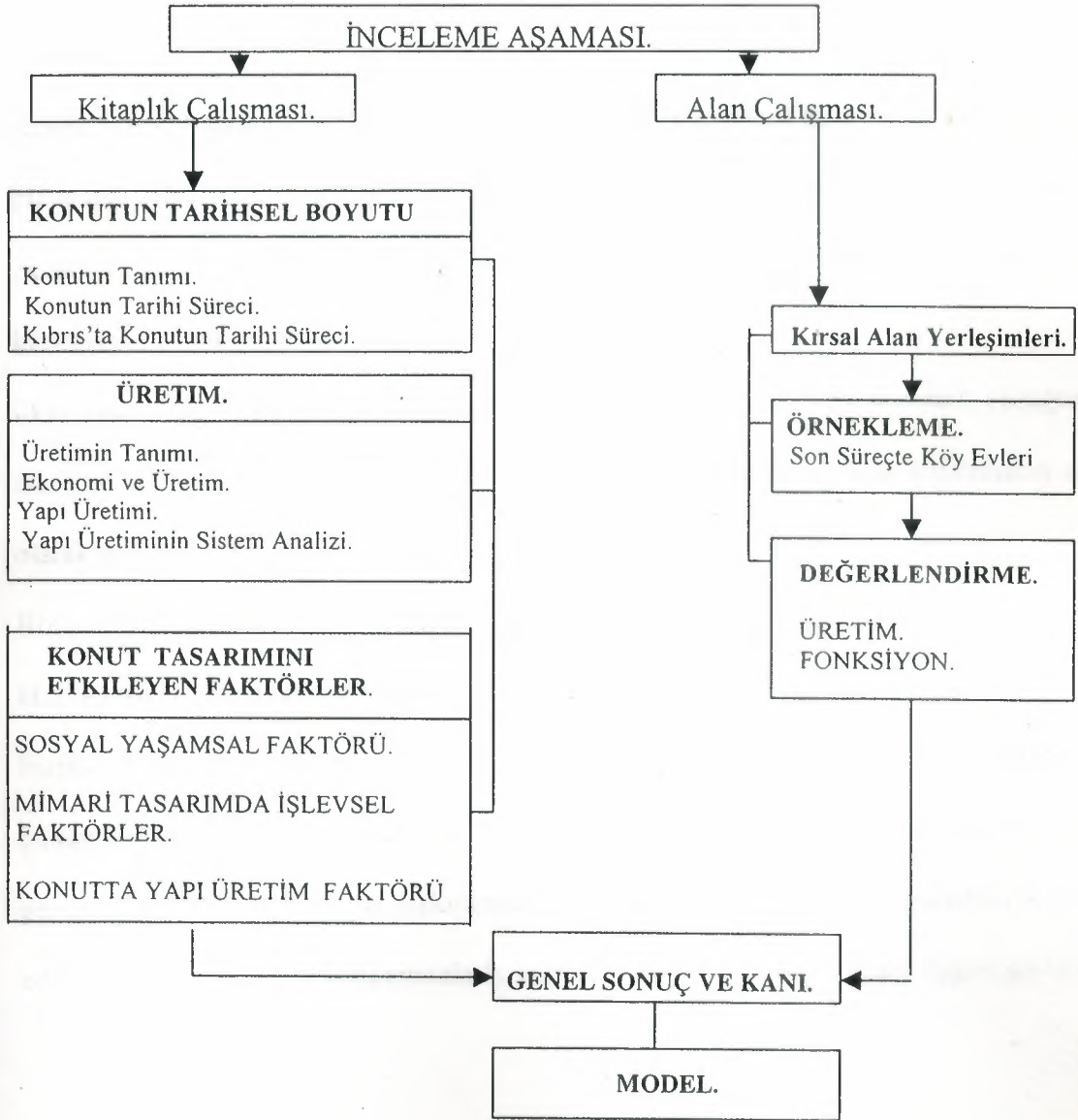
Bu tesbitten sonra, konutun tarihsel süreç içindeki gelişimini, ilk insanlardan başlayarak 20. yy'a kadar şematik anlatımların yanı sıra Kıbrıs adasındaki, konut üretimini Neolitik dönemden alarak günümüze kadar taşıdık.

Elde edilen verilerle birlikte, günümüzdeki kırsal alan yerleşimlerindeki konutları inceleme alanımıza aldık. Seçtiğimiz örneklerde; mimari tasarım verileri açısından aile bireylerinin sayısal değerleri, sosyal yaşamları, geçim için üretim biçimleri, kullandıkları eşya ve eşya insan ilişkileri, üretim araç gereç kullanımları ile şekillenen planları irdelendi. Sonuç olarak konut tipolojilerini çıkardık. Yapı üretimi açısından,

yapı araç, gereç ve iş gücünü ve finansman sorununu irdeledik. Buna bağlı olarak yapım teknolojisi, yapı fiziki ve atmosferik verilere karşı yapı yerleşimlerini inceledik. Elde ettiğimiz tüm verileri yorumlayarak, bundan sonra kırsal alanda konut üretilirken dikkate alınması gereken başlıca kriterleri bir modele dönüştürdük.

Herhangi bir kırsal bölgede konut üretimi söz konusu olduğunda bu modele uygun olarak araştırma ve değerlendirme yapılarak kısa yoldan planlama verilerinin elde edileceğini umarak, yararlanacaklara sunmaktayız.

Çalışma Şeması ve Kapsamı.

II-KONUTUN TARİHSEL BOYUTU

II.1.Konutun Tanımı.

Konut, en küçük sosyal birim olan aileyi doğal etkenlerden koruyan ve yaşamlarını sağlayacak bir yapıdır.

Konut, insanlığın var olduğu günden itibaren, karşımıza çıkan ilk yapı türüdür. Bu nedenle ağaç ve kaya kovuklarından başlayan konut, sürekli evrim geçirerek günümüze değin ulaşmıştır. Bu evrim süreci hiçbir zaman durmamış ve günümüzde de devam etmektedir.

Konut, ailenin barınma gereksinimlerini karşılamak için çeşitli açık ve kapalı mekânların bir araya gelmesiyle oluşmuştur. Bu bağlamda tarihsel süreç içinde konutlar incelendiği zaman konutları, kentsel ve kırsal konut olarak ikiye ayırabiliriz. Bu ayrım ülkelere göre kendi içinde sınıflandırılabilir.

İlkel insan toplumlarında aile kavramı yerine toplu yaşam kavramı öncelikli olduğundan aileye özgü konutu göremiyoruz. Evrimleşen insan topluluğunda aile kavramının doğal olarak gelişmesi ile aileye özgü konutta biçimlenmeye başlamıştır.

Biz aile gereksinimlerine göre biçimlenen konutun üretimi ile ilgileneceğiz.

II.2. Konutun Tarihsel Süreç İçerisinde Evrimine Bakış.

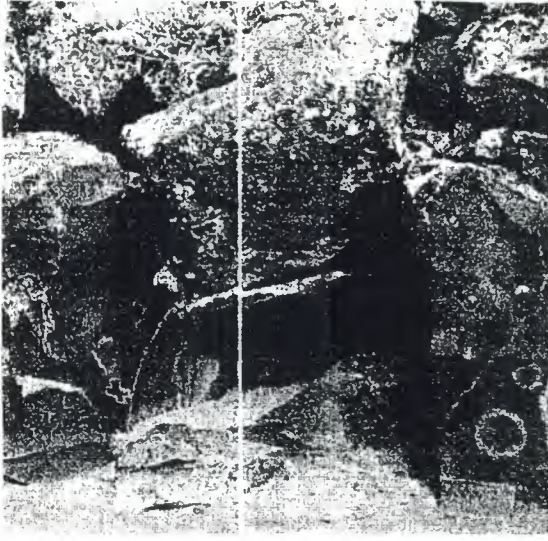
Fiziksel planlayıcı olan mimarlar konutun tarihsel gelişimi içinde insanların ürettiği ve günümüze kadar kalıntıları olan yapıtlar üzerinde duracağız. Ancak sosyal yaşam ve onun gereği olan fiziksel yapı ve ilişkilerine diğer bilim dallarından yararlanarak, konserve edilmiş bir bilgiyi, görsel dokümanlarla aşağıdaki sistem içinde sunmayı uygun gördük.

II.2.1. Tarih Öncesi Çağlar Mimarlığı.

II.2.1.1. Paleolitik Çağ (M.Ö. 600000 – 12000)

Tasarım Örnekleri.

Şekil 1: Kaya Kovuğu ev görünüşü.

(J. Schobinger-C.J. Gradin'dan)

Değerlendirme.

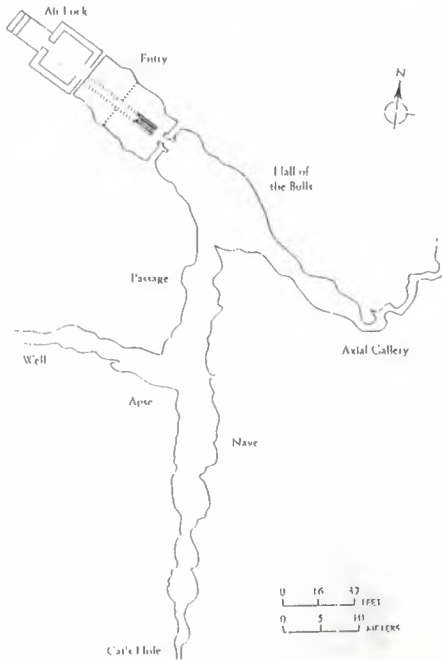
Üretim.

Doğada mevcut ağaç kovuğu ve mağaralardan yararlanma.
Aile fertlerinin organizasyonu.

Fonksiyon.

Bireysel olarak, ilkel bir yaşam içeren tek hacim.

Şekil 2: Lascaux mağarası planı. (Fransa)

(H. Gardner'den)

Üretim.

Mevcut mağaralar oyucu, kırıcı aletlerle genişletilmiştir.
Topluca üretim diyebiliriz. "imece usulü"

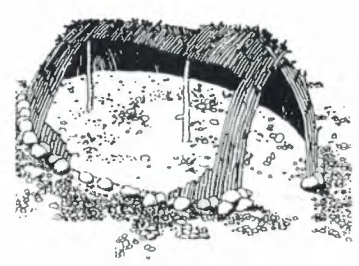
Fonksiyon.

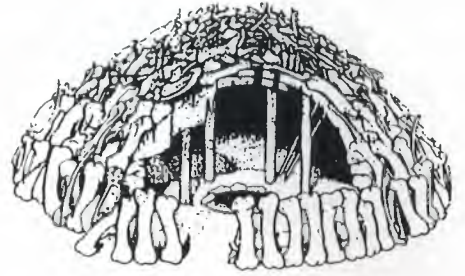
Tek hacimde topluca yaşam.

II.2.2.Mezolitik Çağ (M.Ö. 12000-8000) ve Neolitik Çağ (M.Ö. 10000-3500)

Bu iki çağda konut gelişimi, çevrenin fizyolojik ve iklimik yapısına göre değişim göstermekteydi.

II.2.2.1. Ağaçların Yoğun Olduğu Çevrelerde Dallardan Yapılan Çadır Çeşitleri.

Tasarım Örnekleri.	Değerlendirme.
Şekil 3: Ağaç dallarından çadır görünüşü. (S. Ulkay'dan)	<u>Üretim.</u> Ağaç dalları gövdeyi oluştururken, örtü malzemesi olarak ağaç yaprakları, çalı çırpı kullanılmıştır. Aile bireyleri üretimi. <u>Fonksiyon.</u> Aile olarak tek hacimde yaşam.
Şekil 4: Ağaç dallarından çadır görünüşü. (B. Fletcher'den)	<u>Üretim.</u> Ağaç dallarından yapılmış tomruk mertekler gövdeyi oluştururken, örtü malzemesi olarak ağaç dalları kullanılmıştır. Aile bireyleri organizasyonu ile üretim. <u>Fonksiyon.</u> Aile olarak tek hacimde yaşam.
Şekil 5: Ağaç dallarından çadır görünüşü. (B. Fletcher'den)	

Tasarım Örnekleri.	Değerlendirme.
Şekil 6: Çadır görünüşü. (B. Fletcher'den)	<u>Üretim.</u> Ağaç dallarından yapılmış mertekler gövde oluşturulurken, örtü malzemesi olarak hayvan derileri kullanılmıştır. Aile fertleri ile üretim organizasyonu. <u>Fonksiyon.</u> Aile olarak tek hacimde yaşam.
Şekil 7: Çadır görünüşü. (B. Özer'den)	<u>Üretim.</u> Ağaç dallarından ve mamut dişlerinden gövde oluşturulurken, örtü malzemesi olarak hayvan derileri kullanılmıştır. Toplu üretim organizasyonu. <u>Fonksiyon.</u> Aile olarak tek hacimde yaşam.
II.2.2.2. Hayvan Saldırılarına Yoğun Olduğu veya Su Kenarlarında Yaşam.	
Şekil 8: Ağaç dallarından barınak görünüşü. (S. Ulkay'dan)	<u>Üretim.</u> Düzlem oluşturup üzerine ağaç dallarından barınaklar yapmışlardır. <u>Fonksiyon.</u> Aile olarak tek hacimde yaşam.
II.2.2.3. Hayvan Kemiklerinin Yoğun Olduğu Yerlerde Yaşam.	
Şekil 9: Hayvan kemiklerinden yapılan çadır görünüşü. (B. Özer'den)	<u>Üretim</u> Hayvan kemiklerinin yoğun olduğu yerlerde kemik ve mamut dişleri kullanılmıştır. Deneysel üretim organizasyonu. <u>Fonksiyon.</u> Aile olarak tek hacimde yaşam.

II.2.2.4. Hendek Ev Tipi.

Şekil 10. Hendek ev planı ve görünüşü.

(B. Ünsal'dan)

Üretim.

Toprak kazılarak hendek-ev tipi meydana getirildi¹. Kazılan çukurun orta yerine bir direk konularak ağaç dallarından çatı yapıldı.

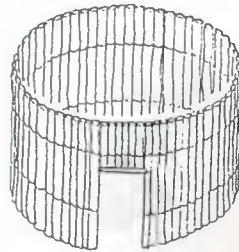
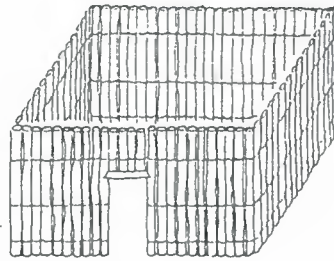
Toplu üretim organizasyonu.

Fonksiyon.

Aile olarak tek hacimde yaşam.

II.2.2.5. Ahşap Duvarlı Evler.

Şekil 11. Kare ve Daire biçimindeki ev görünüşleri.

(S. Ulkay'dan)

Üretim.

Tomruk mertekler yan yana yere çakılarak kare ve daire biçiminde barınaklar elde edilmiştir.

Mertekler ağaç kabuklarından elde edilen şeritlerle birbirine bağlanmıştır. Kare barınakta çatıya bir yöne meyil verilirken daire biçiminde ortaya konan direkte çatı oluşturulmuş olup duvarlar daha sonra çamurla sıvanmıştır².

Toplu ve ustalık ilişkileri ile organizasyon.

Fonksiyon.

Aile olarak tek hacimde yaşam.

II.2.2.6. Doğal Taş Duvarlı Evler.

Şekil 12: Doğal taştan inşa edilen ev planları.
(Beidha- Ürdün ; Ain Mallaha-İsrail)

(B. Fletcher'den)

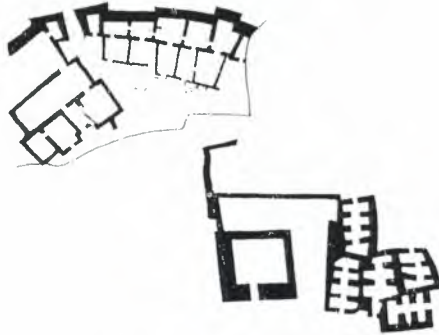
Üretim.

Doğal taştan harçsız olarak inşa edilen bu yapılar, dam seviyesine kadar yere gömülüdür. Damlar ortada bir direk ile tutturulan ağaç dallarının çamurla sıvanmasıyla yapılan basit bir damdır³. Toplu ve usta - çırak ilişkisine dayalı organizasyon.

Fonksiyon.

Aile olarak tek mekânda köy yaşamı başlıyor. İklim konut yapımında önem kazanıyor.

Şekil 13: Doğal taştan harç ile örülen ev planları.
(Mersin – Beidha)

(B. Fletcher'den)

Üretim.

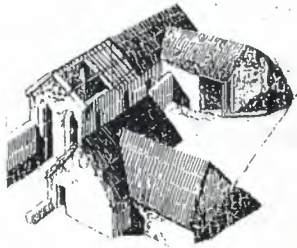
Duvarlar doğal taş ile yapılmış olup; dam örtü malzemesi topraktı⁴. Toplu ve usta - çırak ilişkisine dayalı organizasyon.

Fonksiyon.

Aile olarak tek mekânda yaşam. Avlulu sistem ve iklim konut yapımında önem kazanıyor. Köy yaşamı geliyor.

II.2.2.7. Kerpiç Duvarlı Evler.

Şekil 14: Kerpiç duvarlı ev görünüşü. (Tell Hassuna)

(B. Fletcher'den)

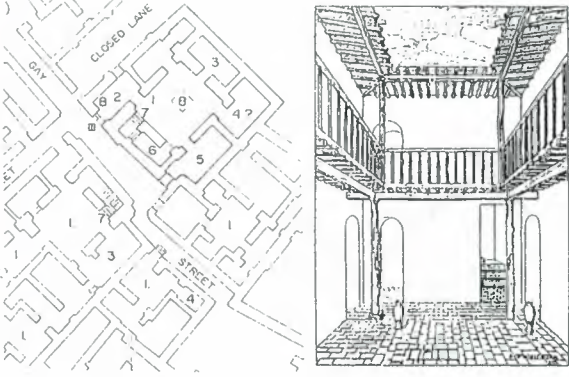
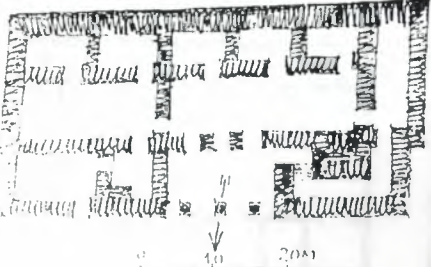
Üretim.

Duvarlar kerpiçten olup zemin hasır örtülüdür. Ocak ise zift kaplı olduğu tespit edilmiştir⁵. Toplu ve usta - çırak ilişkisine dayalı organizasyon.

Fonksiyon.

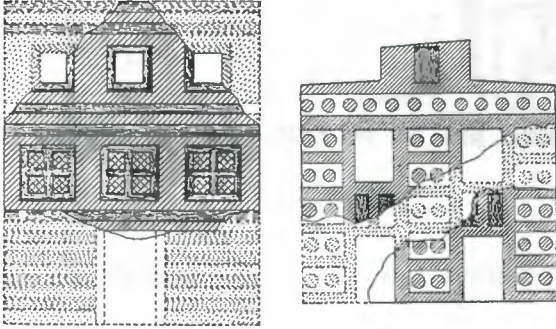
Aile yaşantısı için farklı mekân ayrımları.

II.2.3. Eski Çağ Mimarisinde Kırsal Alan Konutlarından Örnekler.

Tasarım Örnekleri.	Değerlendirme.
II.2.3.1. Mısır Mimarisi.	
Şekil 15: Mısır evi planı. (M. Stead'den)	<u>Üretim.</u> Mısır'da, halk evleri ağaç ve kerpiçten yapıldı. İklim şartlarından ötürü pişirilmiş malzeme kullanılıyordu⁶. Toplu ve usta – çırak ilişkisine dayalı organizasyon. <u>Fonksiyon.</u> Çok hacimli konuta geçiş ve şehirleşme.
II.2.3.2. Sümer Mimarisi.	
Şekil 16: Sümer Evi planı ve kesiti.(Ur) (S. Kostof'dan)	<u>Üretim.</u> Sümer evleri genellikle tek katlı olup duvarlar kuru tuğladandır. Dışa pencere yoktur. Süreç içinde gelişen evlerin odaları açık avlu etrafında gruplaşmıştır. Sundurmayı yağmur sularından korumak için çatı avluya doğru tek yönde meyillidir⁷. Toplu ve bilinçli usta – çırak ilişkilerine dayalı organizasyon. İş kolunda uzmanlaşma. <u>Fonksiyon.</u> Çok hacimli konut ve şehirleşme.
II.2.3.3. Hitit Mimarisi.	
Şekil 17: Hilani tipi ev planı. (Tel-Tayinat) (B. Ünsal'den)	<u>Üretim.</u> Duvarları taş temel üzerine güneşte kurutulmuş tuğladan dolma duvardır. Sundurma olup yer döşemesi taşır⁸. Toplu ve bilinçli usta - çırak ilişkilerine dayalı organizasyon. İş Kolunda uzmanlaşma. <u>Fonksiyon.</u> Odaların fonksiyonu ocak, fırın ve zahire sarnıçları tarafından belirlenmektedir.

II.2.3.4. Girit Mimarisi.

Şekil 18: Girit evi görünüşü.

(A.W. Lawrence'den)

Üretim.

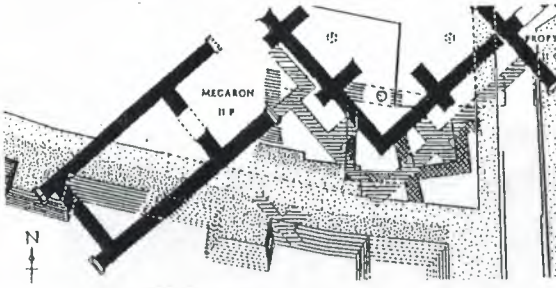
Helen evi denilen tip Anadolu Megaronlarının bir uzantısıdır. Temeller taştan olup, duvarlar ise çığ tuğladan yapılıyordu. Büyük holün ortasındaki 4 kolonun taşıdığı çatıdan ışık alınır ve ocak dumanı buradan dışarı çıkardı. Çatı, iki tarafa hafif meyillidir⁹. Toplu – bilinçli usta çırak ve uzmanlığa dayalı organizasyon.

Fonksiyon.

Kübik biçim kullanılmıştır. Şehirleşme ve gösterişli evler. Toplumda sınıflaşma.

II.2.3.5. Yunan Mimarisi.

Şekil 19: Megaron planı.

(A.W. Lawrence'den)

Üretim.

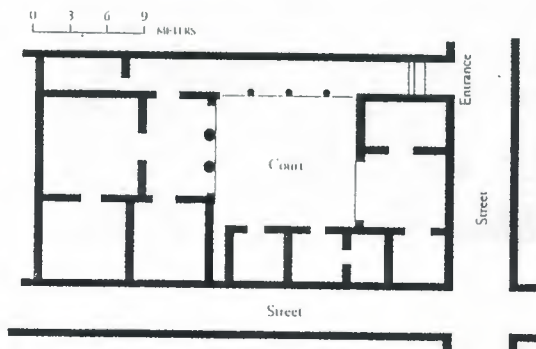
Duvarlar ahşap, kuru taş malzemeden veya kerpiç tuğlasından yapılmıştır. Duvarlar düz sıvayla sıvalıydı¹⁰. Toplu – bilinçli usta çırak ve uzmanlığa dayalı organizasyon.

Fonksiyon.

Bir boş oda mevcut olup, bu odada megaron ile avlu bulunmaktadır.

II.2.3.6. Helenistik Mimarisi.

Şekil 20: Pirene evi.

(H. Gardner'den)

Üretim.

Hafif malzeme ile inşa edilen evlerin avlusu taş döşemedir¹¹. Toplu – bilinçli usta çırak ve uzmanlığa dayalı organizasyon.

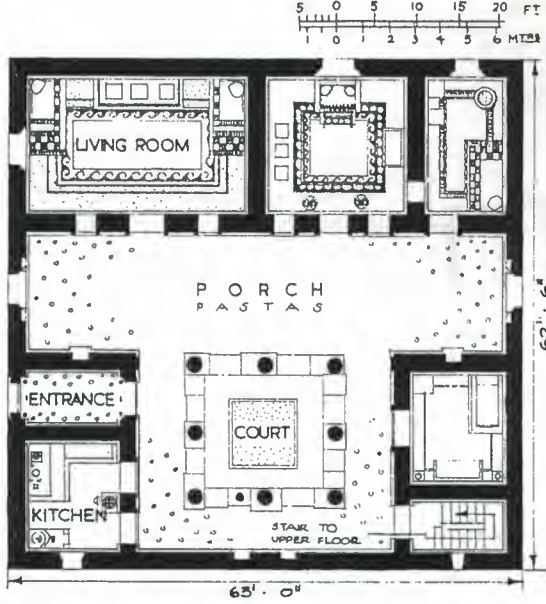
Fonksiyon.

Asimetri plana sahip olan bu evde dahi megaron vardır. Megaron avluya açılır. Odalar ise yan yana dizilmiş olup yükseklikleri genellikle 6 m dir¹².

Tasarım Örnekleri.

Değerlendirme.

Şekil 21. Delos evi.

(B. Fletcher'den)

Üretim.

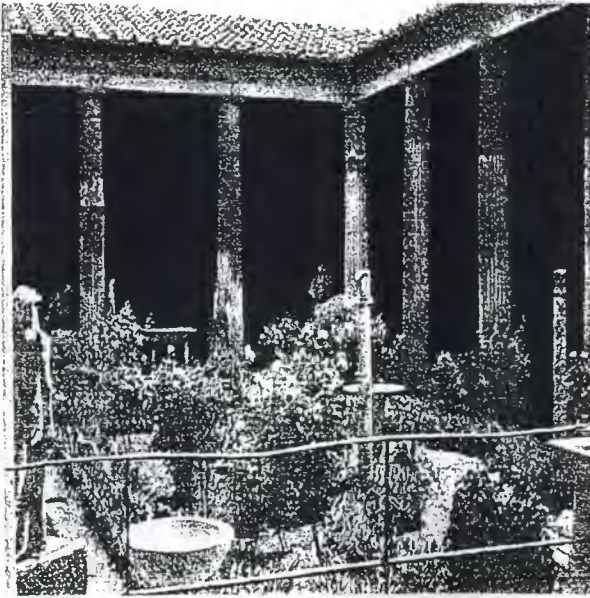
Hafif malzeme ile inşa edilen evlerin avlusu taş döşemedir¹³. Toplu – bilinçli usta çırak ve uzmanlığa dayalı organizasyon.

Fonksiyon.

Avlu galerilerle çevrili olup, çeşitli büyüklükte oda ve daireler vardır.

II.2.3.7. Roma Mimarisi.

Şekil 22. Domus.

(M. Wheeler'den)

Üretim.

Harçla taş parçalarının karışımından elde edilen ve "Opus Caementicium" denilen duvarlar kullanılmıştır¹⁴. Toplu – bilinçli usta çırak ve uzmanlığa dayalı organizasyon.

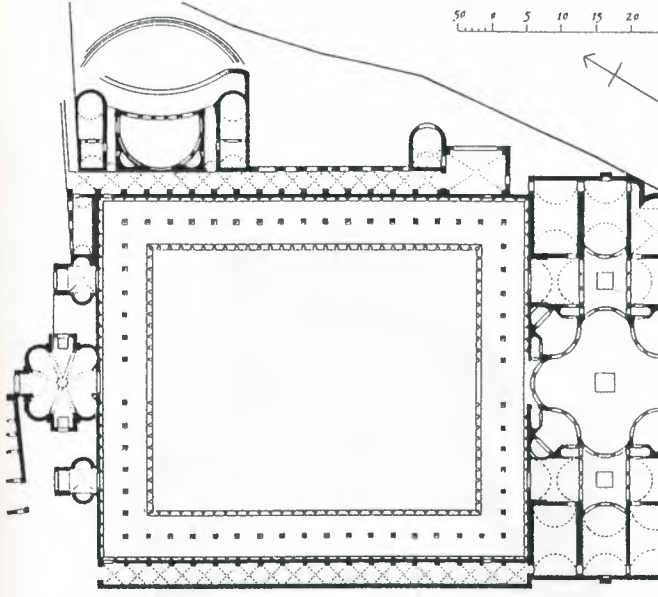
Fonksiyon.

Hacimler kare biçimindeki iç avluya açılmaktadır.

Tasarım Örnekleri.

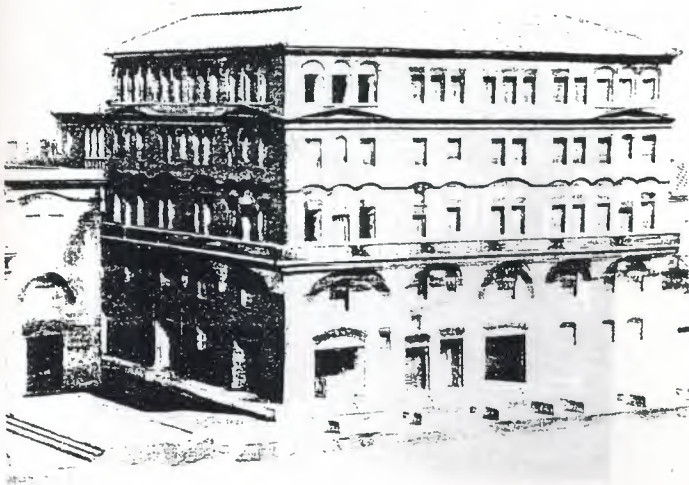
Değerlendirme.

Şekil 23. Villalar.

(M. Wheeler'den)

Şekil 24. İnsula evi görünüşü .

(M. Wheeler'den)

Üretim.

Malzemede bilimsel arayışlar görülmekte.

“Opus Caementicium”da harç direnci artırılmıştır¹⁵.

Toplu ve usta – çırak - uzmanlaşmaya dayalı organizasyon.

Fonksiyon.

Şehir dışındaki asil ailelerin yaşadığı çiftlik evleri¹⁶.

Üretim.

Yapı malzemesinde kalite arayışı.

Dışta “Opus Caementicium” kullanılırken, iç kısımda tuğla kolonlar ve taşıyıcı dolgu duvar kullanılmıştır¹⁷.

Toplu ve usta – çırak - uzmanlaşmaya dayalı organizasyon.

Fonksiyon.

Şehirde toplu konutun ilk adımını görüyoruz.

II.2.4. İlk ve Orta Çağ Mimarisinde Kırsal Alan Konutlarından Örnekler.

Tasarım Örnekleri.

Değerlendirme.

II.2.4.1. Gotik Mimarisi.

Şekil 25. Gotik ev görünüşü. (Hereferdshire- İngiltere)

(B. Fletcher'den)

Üretim.

Ülke olanaklarına göre malzeme çeşitliliği bilinçli bir şekilde kullanılmış toplu ve usta – çırak - uzmanlaşmış organizasyon.

Fonksiyon.

Parasal olarak güçlü, sosyal statü olarak zayıf toprak ağalarının yaptıkları işle ilgili kendi yaşam ve çalışma koşullarına uygun mekânlar düzenlendi¹⁸.

II.2.5. Yeni Çağ Mimarlığı.

Tasarım Örnekleri.

Değerlendirme.

II.2.5.1.Rönesans ve Manyerist Çağ Mimarisi.

Şekil 26. Rönesans ve Manyerist çağ evi

(B. Flecher'den)

Üretim.

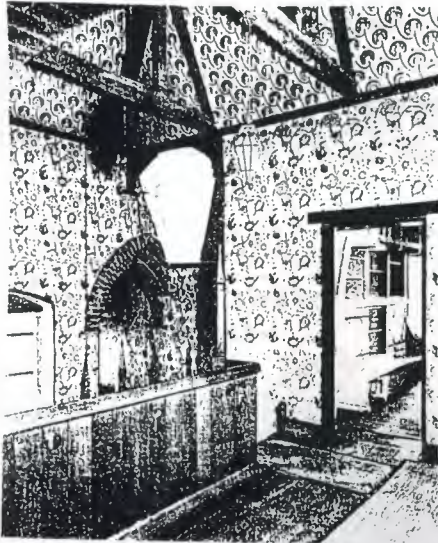
Ülke olanaklarına göre malzeme Çeşitliliği görülmekte – toplu ve usta – çırak – uzmanlar ve tasarlayıcıları içeren organizasyon.

Fonksiyon.

Mekânların ve cephesel görünümünün statikliğine alternatif olarak ritmik bir heyecan ve devamlılık hissi veren hareketlilik.

II.2.5.2.Eklektizim.

Şekil 27. Red House evinin iç görünüşü. (İngiltere)

(B. Flecher'den)

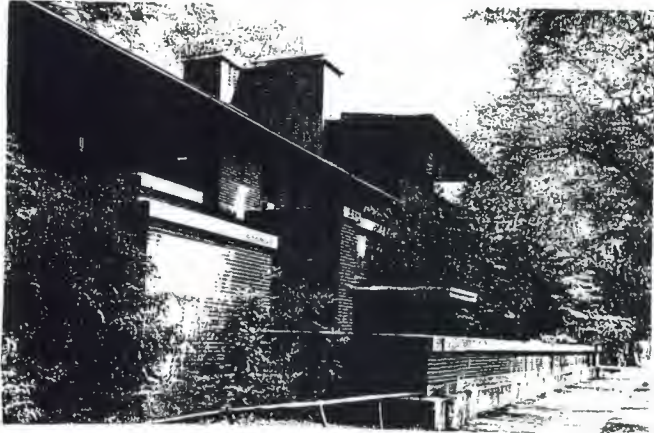
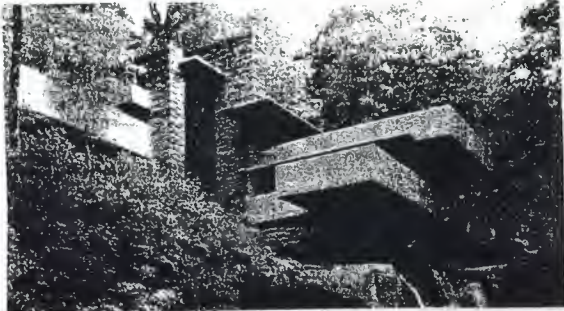
Üretim.

Üretim malzeme açısından süsleme görülmektedir. Bu ev tuğla ahşap ve cini kullanılarak inşa edilmiştir¹⁹. Toplu ve usta – çırak – uzmanlar ve tasarlayıcıları içeren organizasyon.

Fonksiyon.

Geleneksellikten vazgeçip kullanıcının ihtiyaçlarına göre mekânlar tasarlanmıştır²⁰.

II.2.6. Yirminci Yüz Yıl Mimarlığı.

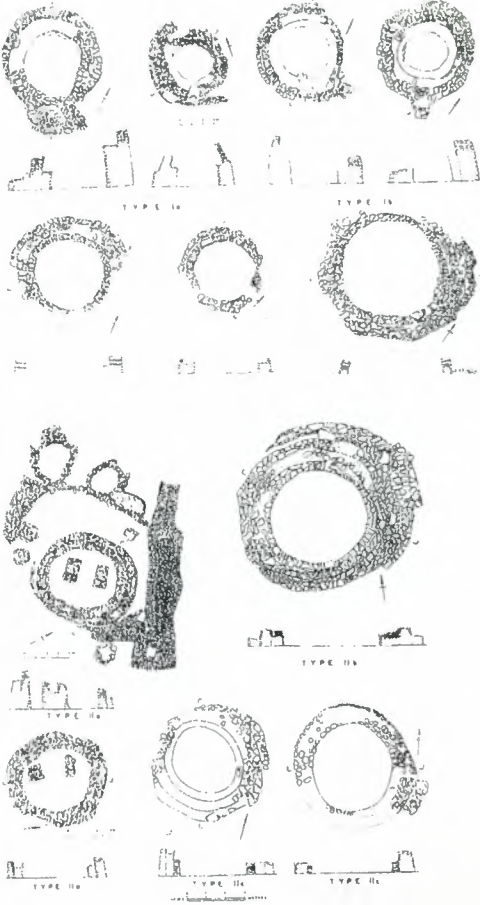
Tasarım Örnekleri.	Değerlendirme.
Şekil 28. Robi evi (Frank Loyd Wright) (B. Fletcher'den)	<u>Üretim.</u> Yapım sistemi malzeme olanaklarına göre iskelet sistemlere geçilmektedir. Yapım daha organize edilmiştir. Usta – çırak - uzmanlaşma ve tasarımı içeren organizasyon. <u>Fonksiyon.</u> Hacim ve mekânlar çağdaş anlayışına göre düzenlenmiştir.
Şekil 29. Savoye Villası. (Le Corbuser) (W. Bocsiger'den)	<u>Üretim.</u> Yapım sistemi malzeme olanaklarına göre iskelet sistemlere geçilmektedir. Yapım daha organize edilmiştir. Usta – çırak – uzmanlaşma ve tasarımı içeren organizasyon. <u>Fonksiyon.</u> Hacim ve mekânlar çağdaş anlayışa göre düzenlenmiştir.
Şekil 30. Falling Water Evi (Şelale evi) (Frank Loyd Wright) (D. Larkin'den)	<u>Üretim.</u> Yapım sistemi malzeme olanaklarına göre iskelet sistemlere geçilmektedir. Yapım daha organize edilmiştir. Usta – çırak – uzmanlaşma ve tasarımı içeren organizasyon. <u>Fonksiyon.</u> Hacim, mekânlar çağdaş anlayışa ve temel tasar kurallarına göre düzenlenmiştir.

II-3. Kıbrıs Adasında Konut Yerleşimlerinin Tarihsel Akış İçindeki Durumu.

Kıbrıs adasındaki yerleşimlerin Neolitik devirde başladığını görüyoruz. Dünyada yerleşimlerin genel gelişimine paralel olarak Kıbrıs'ta da aynı gelişme izlenmektedir. Yine bu bölümde de konuyu, konutun gelişiminde olduğu gibi tarihsel kronolojik sıra içinde örneklemeyi uygun bulduk. Aşağıda bu örneklerden önemli olanlarını vermekteyiz.

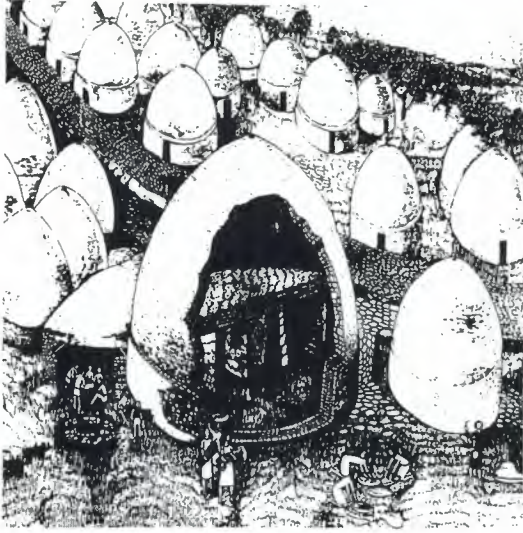
II.3.1.Neolitik Çağ Mimarlığı.

II.3.1.1.Hirokitya Kültürü. (M.Ö. 7000-6000)

Tasarım Örnekleri.	Değerlendirme.
Şekil 31: Tholos Konut planları. 	<u>Üretim.</u> Çoğu kez çift duvarlı olan konutlar, yerli kireç taşından inşa edilmiştir. Örtüleri genellikle kubbedir. 3-8 m arasında çapları olan konutların içinde iki sağlam taş paye, belki ikinci bir kat veya ahşap bir döşemeyi taşıyordu ve buraya merdivenle çıkılıyordu²¹. Toplu ve usta - çırak ilişkisine dayalı organizasyon. <u>Fonksiyon.</u> Tek hacimde aile yaşamı.

(P. Dikaios- J.R. Stewart' dan)

Şekil 32: Tholos konutları görünüşü.

(P. Aström'den)

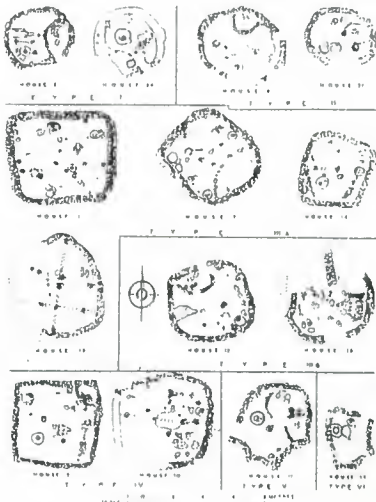
II.3.1.2. Philya Kültürü.

Bu kültürle ilgili sadece mezarlar bulunmuş; mimari kalıntıların varlığı tespit edilmemiştir.

II.3.1.3. Sotira Kültürü. (M.Ö.4500-3750)

Tasarım Örnekleri.

Şekil 33: Sotira Köyü Konutları.

(P. Dikaio-J.R. Stewart'dan)

Değerlendirme.

Üretim.

Daire planlı evlerin duvarları taş olup, çatıları kubbe örtülüdür. Dikdörtgen planlı evlerin duvarları belli bir seviyeye kadar doğal taş olup üzeri kerpiçtir. Çatılar düz dam veya meyilli çatıdır. Örtü malzemesi, ağaç dalı ve üzeri topraktır²². Toplu ve usta – çırak ilişkisine dayalı organizasyon.

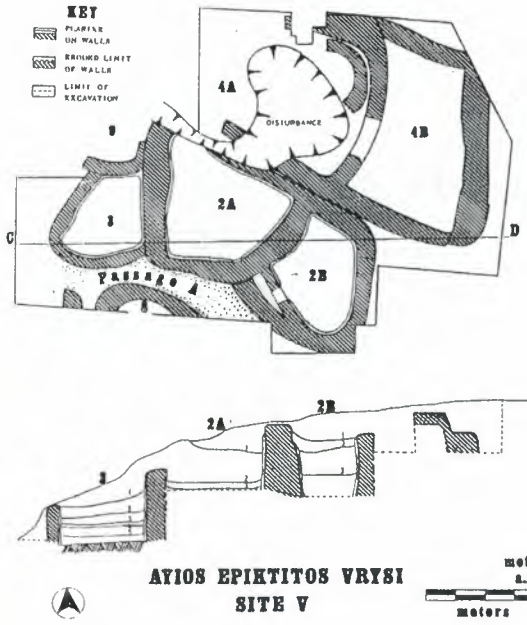
Fonksiyon

Daire, dikdörtgen veya bazen at nalı şeklindeki tek hacimde aile yaşamı.

II.3.1.4. Geç Neolitik Dönem. (M.Ö. 4100-3500)

Tasarım Örnekleri.

Şekil 34: Vrysi Köyü konutları.

(E.J. Peltenburg'dan)

Değerlendirme.

Üretim.

Moloz taştan inşa edilen konutların, örtüsü bir direkle tutturulan ağaç dallarının çamurla sıvanması ile yapılan basit bir damdır ve iç mekânlarda bir ocak bulunduğunu görüyoruz²³. Toplu ve usta – çırak ilişkisine dayalı organizasyon.

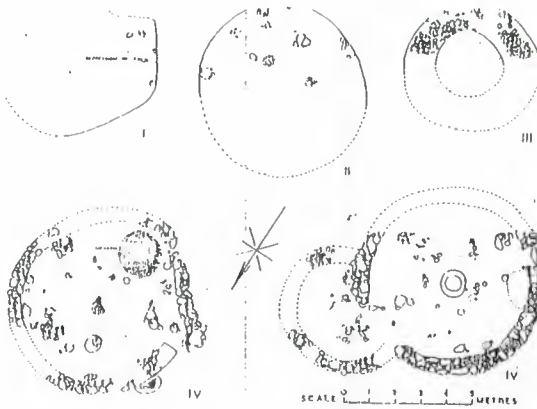
Fonksiyon.

Tek hacimde aile yaşamı.

II.3.2.Kalkolitik Çağ. (M.Ö. 3500-2300)

Tasarım Örnekleri.

Şekil 35: Erimi Köyü Konutları.

(P. Dikaios-J.R. Stewart'dan)

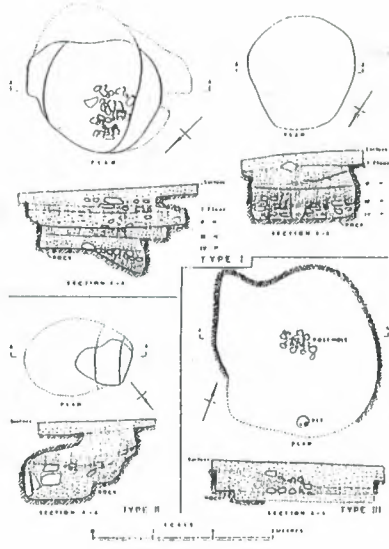
Değerlendirme.

Üretim.

Moloz taştan inşa edilen konutların, örtüsü ortadaki bir direkle tutturulan ağaç dallarının çamurla sıvanması ile yapılan basit bir damdır ve iç mekânlarda bir ocak bulunmuştur²⁴. Toplu ve usta – çırak ilişkisine dayalı organizasyon.

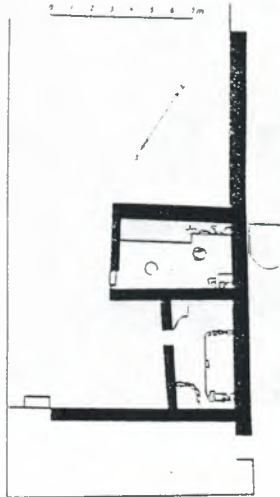
Fonksiyon

Tek hacimde aile yaşamı.

Tasarım Örnekleri.	Değerlendirme.
Şekil 36: Kalavassos Köyü Konutları. (P. Dikaios-J.R. Stewart'dan)	<u>Üretim.</u> Moloz taştan inşa edilen konutların, örtüsü ortadaki bir direkle tutturulan ağaç dallarının çamurla sıvanması ile yapılan basit bir damdır ve iç mekânlarda bir ocak bulunmuştur²⁵. Toplu ve usta – çırak ilişkisine dayalı organizasyon. <u>Fonksiyon</u> Tek hacimde aile yaşamı.

II.3.3. Tunç Çağ.

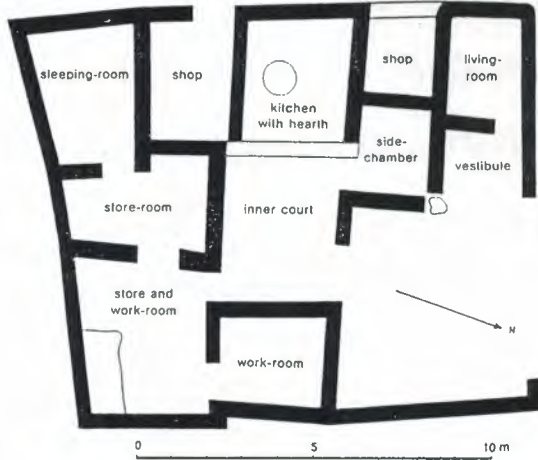
II.3.3.1.Erken Tunç Devri. (M.Ö. 3-2300-1900)

Tasarım Örnekleri.	Değerlendirme.
Şekil 37: Alamra Köyü Konutu. (P. Aström'den)	<u>Üretim.</u> İki odalı ve dikdörtgen planla yapılmış olan konutun, duvarları belli bir seviyeye kadar doğal taş üzeri kerpiçle yapılmıştır. Düz damlı olduğu tahmin ediliyor²⁶. Toplu ve usta – çırak ilişkisine dayalı organizasyon. <u>Fonksiyon.</u> İlk defa birden çok hacim ve avlulu sisteme geçilmiştir. Avlu aynı zamanda hayvan barınağıdır. Hacimlerden biri kiler olarak kullanılır²⁷.

II.3.3.2. Orta Tunç Devri. (1900-1625)

Tasarım Örnekleri.

Şekil 38: Kalopsida Köyü Konutu.

(P. Aström'den)

Değerlendirme.

Üretim.

Duvarları doğal taş olup, düz damlı olduğu tahmin ediliyor²⁸. Toplu ve usta – çırak ilişkisine dayalı organizasyon.

Fonksiyon

Demir ve seramik işlerinin sunulduğu bu evde, yaşam mekânları ile servis mekânları iç avlu çevresinde toplanmıştır²⁹.

II.3.3.3. Genç Tunç Devri. (M.Ö. 1625-1050)

Tasarım Örnekleri.

Şekil 39: Enkomi Şehri Konutları.

(T. Salihoğlu – 2001)

Değerlendirme.

Üretim.

Konutların bazıları kesme taş bazıları ise moloz taşı ile yapılmıştır³⁰. Toplu ve usta – çırak ilişkisine dayalı organizasyon.

Fonksiyon.

Birden çok hacimde yaşam. Zengin ve fakir ayrımı ortaya çıkıyor.

II.3.4. Demir Çağ ve Sonrası.

II.3.4.1. Kıbrıs Geometrik Devir. (M.Ö. 1050-750)

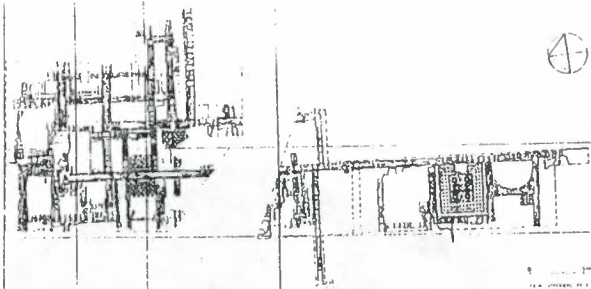
II.3.4.2. Kıbrıs Arkaik Devir. (M.Ö. 750-475)

II.3.4.3. Kıbrıs Klasik Devir. (M.Ö. 475-325)

II.3.4.4. Kıbrıs Helenistik Devir. (M.Ö. 325-58)

Bu devirlerdeki konut mimarisi hakkında bilgi edinilememiştir.

II.3.4.5. Roma Devri. (M.Ö.58-M.S.395)

Tasarım Örnekleri.	Değerlendirme.
Şekil 40: "Dionysos Evi" Sarayı. (Gatkiewicz - Nalewajski'den)	<u>Üretim.</u> Helenistik ve Roma dönemlerine ait yapı şekillerinin ip uçları gözlemlendiği belirtilmektedir³¹. Toplu ve usta – çırak - uzmanlaşmaya dayalı organizasyon. <u>Fonksiyon.</u> Merkezi iç avlunun etrafında toplanan mekânlar.

II.3.5 Orta Çağ ve Sonrası.

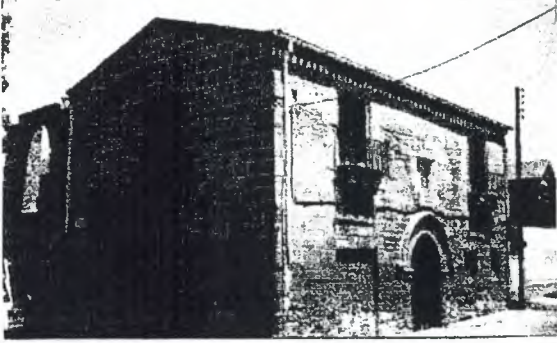
II.3.5.1 Bizans Devri. (395-1192)

Bu devir ile ilgili konut mimarisine ulaşamadık.

II.3.5.2. Lüzinyan Devri. (1192-1489)

Tasarım Örnekleri.	Değerlendirme.
Şekil 41: Lüzinyan Evi görünüşü. (T. Salihoğlu-1996)	<u>Üretim.</u> Duvarlar düzgün kesme kum (sarı) taşından örülerek, çatı oluklu kiremitle kaplanmıştır³². Toplu ve usta – çırak - uzmanlaşmaya dayalı organizasyon. <u>Fonksiyon.</u> Tipik iç avlulu konut özelliği taşıyan konak bağdadi teknikle yapılmıştır.

II.3.5.3. Venedik Devri. (1489-1570)

Tasarım Örnekleri.	Değerlendirme.
Şekil 42: Venedik Evi görünüşü. (T. Salihoğlu-1996)	<u>Üretim.</u> Duvarlar düzgün kesme kum (sarı) taştan örülerek çatı oluklu kiremitle kaplanmıştır³³. Toplu ve usta – çırak - uzmanlaşmaya dayalı organizasyon. <u>Fonksiyon.</u> Zemin katta servis, 1. Katta ise yaşam mekânları mevcuttur.

II.3.5.4. Osmanlı Devri. (1570-1878)

Tasarım Örnekleri.

Şekil 43: Osmanlı Evi görünüşü.

(T. Salihoğlu-2001)

Değerlendirme.

Üretim.

Yığma yapım sisteminde olan konutun zemin kat duvarları doğal taş, I. Kat ise kerpiçtir. Çatı oluklu kiremitle kaplanmıştır³⁴.

Toplu ve usta – çırak - uzmanlaşmaya dayalı organizasyon.

Fonksiyon.

Zemin katta servis mekânları ve işlikler mevcuttur. I. Katta ise yaşam mekânları yer almaktadır.

II.3.6. İngiliz Dönemi. (1878-1960)

Tasarım Örnekleri.

Şekil 44: İngiliz Dönemi konutları.

(K.W. Schaar v.d.)

Değerlendirme.

Üretim.

Duvarlar düzgün kesme kum (sarı) taştan örülerek köşeler, kapı ve pencere, çevreleri hariç diğer kısımlar sıvalıdır. Çatı kiremit kaplanmıştır. Bu dönemde yapılan binaların balkon korkulukları çapraz biçimde ahşap dan yapılmıştır.

Toplu ve usta – çırak - uzmanlaşmaya dayalı organizasyon.

Fonksiyon.

Konutların, zemin katlarında yaşama, yemek ve servis mekânları, I.Katta ise yatma mekânları mevcuttur.

II.3.7. Kıbrıs Cumhuriyeti. (1960-1974)

Tasarım Örnekleri.	Değerlendirme.
Şekil 45: Hikmet Uluçam evi. (Lapta) (T. Salihoğlu-1999)	<u>Üretim.</u> Duvarlar düzgün kesme sarı (kum) taştan örülerek, köşeler hariç diğer kısımlar sıvalıdır. Dam, merteklerin üzeri kamış hasır ve betondur. Toplu ve usta – çırak - uzmanlaşmaya dayalı organizasyon. <u>Fonksiyon.</u> Giriş holü, aynı zamanda oturma odası olarak kullanılmaktadır. Yaşam ve yatma mekânları giriş holüne açılmaktadır.

III- ÜRETİM.

III.1. Üretimin Tanımı.

Genel üretim olgusuna baktığımızda ekonomik olaylar içinde kuramsallaşmış olduğunu görürüz. Ekonomistler genelde üretimi, “Bir fiziksel varlık üzerinde onun değerini artırıcı bir değişiklik yapmak veya ham madde ve yarı mamulleri mamul hale dönüştürmek” olarak tanımlarlar.

Buna bağlı olarak “üretimi” tezimizin kuramsal yönünü içermesi nedeniyle inceleme alanına alıyoruz.

III.2. Ekonomi ve Üretim.

Ekonomi doğada saklı kaynakların, doğa güçlerinin elverişli biçime geçirilmesi, yararlanılması amacı ile değişik türde ve biçimde mal ile hizmet üretme olgusudur³⁵.

Temelinde yaşamı sürdürme ögesi yatar. Yine ekonomide üretimi bir değer artırıcı olay olarak nitelendirildiğini görmekteyiz Üretim yalnızca gereksinimleri giderecek bir süreç değildir. İnsanın toplumsal olarak üretimde bulunması, toplum ve insanın en üst düzeyde gelişmiş biçimlerde yaşamasını gerçekleştirebilen araçtır. Üretim, üretim güçleri ve üretim araçları arasındaki ilişkiler içinde oluşur. Üretim bir uçta fiziki sistemler ve bunların kuralları, öbür uçta sosyal sistemler ve bunların kuralları ile sınırlıdır³⁵.

Üretimin gelişiminde, bireysel eylemlerden, toplu olarak yapılan üretim eylemlerine geçildiği görülmektedir. Dolayısıyla üretim rasgele yapılan bir eylem olmaktan çıkıp örgütlenerek amaca en kısa yoldan varmak isteyen bir eyleme dönüşmüştür³⁶.

Giderek, insan akli ve gücü, birçok nesneyi üretim faktörü olarak kullanmış ve üretim karmaşık bir yapıya dönüşmüştür³⁷.

Toplumun artan gereksinimini karşılamak için de büyük ölçekteki üretime geçilmiştir. Bunun sonucu, kaynakları, işgücü ile zamanı daha iyi kullanabilmek ve üretimi denetim altına tutmak gereği duyulmuştur³⁸.

Endüstriyel üretimin belirli aşamadan geçerek geliştiğini görmekteyiz. Ekonomistler bu aşamaları şöyle sıralamaktadır.

Makineleşme; bu dönemin, 1770 yılında işte uzmanlaşma ile başladığı kabul edilir. Makineleşmede insan kas gücünün yerini makineler almıştır. Böylece makineler ile insanlar arasındaki ilişki için bir organizasyon kurulması gereği ortaya çıkmıştır.

Bilimsel İşletmecilik; yirminci yüzyılda gelişen endüstri ve teknolojinin zorlaması, üretimin bilimsel yöntemlerle organize edilmesini kaçınılmaz kılmıştır.

Otomasyon; gelişen üretim teknolojisi üzerinde kontrolü artırmaktır. Gelişen teknolojiye haberleşme ve izleme önem kazanmıştır. Otomasyonda, üretimin planlanan amaca varması için sürekli analiz edilmesi esastır. Üretim teknolojisini, ekonomik, sosyal ve işletmecilik yönlerine bağlayan bu ilke, akılcılığı “Rasyonelliği” gündeme getirmiştir.

Yöntem Araştırması; Bu aşama, üretim konusu üzerinde doğru kriterlerin ve en verimli yolların secimi, yolların mantıki değerlendirilmesi, kaynakların rasyonel kullanışı, savurganlıktan kaçınılmasını öngören bir eylem dönemidir. Üretimin amacına varan yolların mantıksal tasarımı da diyebiliriz³⁹.

Günümüzde, bilim çağına girmemiz ile başlayan akımda, üretimdeki otomasyonun giderek “Robotlaştığını” izlemekteyiz. Diyebiliriz ki üretimde “Robot” çağına girilmiştir. Bilindiği üzere bir ekonomik üretim olayında , Hammadde (Sermaye) →İşgücü (İşleme) → Mamul mal olgusuna artık biliminde katılması kaçınılmaz olmuştur. Güçler dağılımında, doğal zenginlikler, para, silahlı gücün yanında bilimsel güçte yer almaktadır.

Günümüz koşulu olan Globalleşmede bilim en büyük güç olmaktadır. Bir alt bölümde “Yapı üretimi” nin tarihsel gelişimini görelim

III.3. Yapı Üretimi.

Ekonomik olgu olan üretimin tarihsel gelişimini ve aşamalarını gördük. Bu bölümde “yapı üretimi” nin, genel üretim sürecinde ne gibi aşamalar gösterdiğini görelim.

Yapı üretimini şöyle tanımlaya biliriz. Bilindiği gibi yapı üretimi insan oğlunun barınma gereksinimini karşılamak üzere giriştiği tüm çabaların toplamıdır. İlk insanlar barınma gereksinimini doğanın ona sunduğu oyuklardan faydalanarak gidermiştir. Çoğalan ailelere cevap veremeyen bu kovukları kendilerinin üretmek zorunda olduğunu anladılar ve bu gereksinimleri karşılayan hammaddeyi doğadan temin ettiler. İşleyerek mamul hale getirmede iş gücünü ortaklaşa ve amatör bir çalışmayla gerçekleştirdiler. Gelişen toplum bilinçlenerek doğadan temin ettikleri doğal malzemeler yerine yapay malzemeler üreterek, daha konforlu ve fonksiyonel mekânlar ürettirler. Bu gelişimi “KONUT” Bölümünde konut örneği üzerinde geniş bir bilgi birikimi ile evrim kronolojisine göre verilmiştir.

Biz burda, Genel üretimde; insanoğlunun gereksinimlerini karşılamadaki başarısını “yapı üretim”inde başaramadığını izlemekteyiz. Örneğin bir otomobilin üretimi ile bir binanın üretimini karşılaştırsak, insanlıkla beraber oluşan “ yapı üretimi”nin ancak son elli yıl içinde “endüstri ürününe” dönüştüğünü görmekteyiz. Yapı üretiminde uzun süre doğal kaynaklarla ve insan gücü ile atmosfere açık ortamlarda üretildiğini izlemekteyiz.

Yapı üretiminde bilhassa konut alanındaki üretimin kırsal alanda başladığını biliyoruz. Usta çırak ilişkisi veya kırsal alan toplumunu imece usulü ile yaptığı konutlardaki üretim “emek yoğun” üretim olmakta ve giderek gelenekselleşmektedir. Kırsal alan yerleşmelerin şehirlere dönüşmesi sürecinde dini yapıların, alışveriş merkezlerinin oluşması ile üst tabaka sınıfın görkemli yapılarının yer aldığı yerleşmeler giderek “ antik kent ” lere

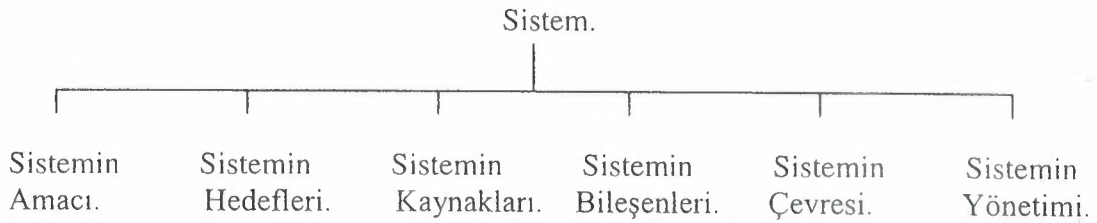
dönüşmüştür. Kırsal alanlardaki yapı üretimi henüz evrimini tamamlamadığını izlemekteyiz. Yöresel ve doğal yapı malzemeleri kullanılarak üretime devam edilmektedir. Aynı zamanda üretimde kamusal bir organizasyon görülmemektedir.

III.4. Yapı Üretimi Analizi.

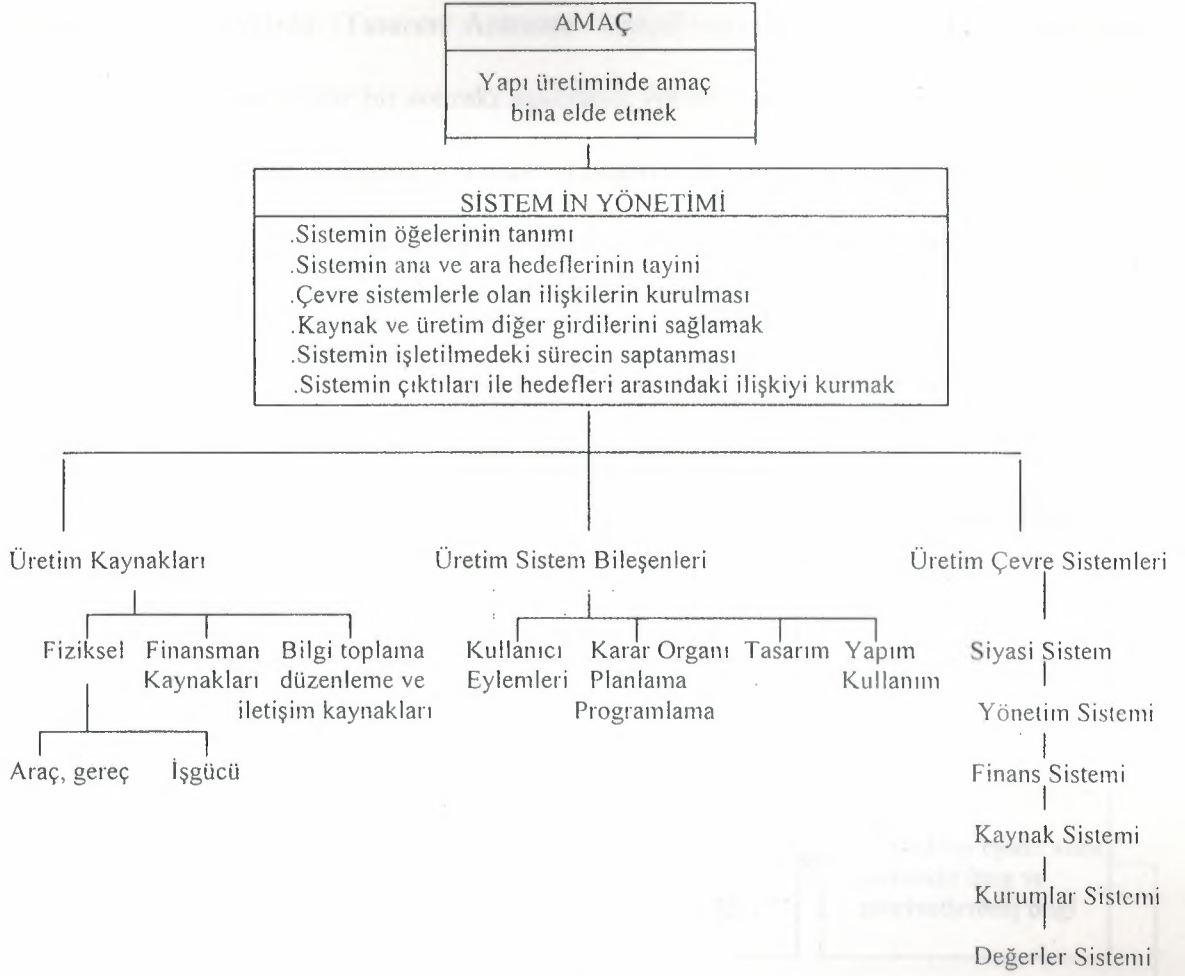
“Yapı üretimi” oldukça karmaşık süreci içeren bir çabadır. Bu süreç içerisinde “nesnelerle olaylar”ın karşılıklı etkileşerek amaca yönlendiğini görmekteyiz. Üretim doğaya açık bir coğrafi mekânda oluşmaktadır. Üretim tüm atmosferik olaylardan etkilenir durumdadır. Diğer yandan yapı araç gereçleri nitelik ve nicelikleri açısından çok çeşitlidir. Bu parçaları amaca yönelik olarak birleştirmek için geçen “olaylar”da aynı karmaşayı içermektedir. Sonuçta tüm bu çabada, “bina” üretim sonucu “mal” olarak ortaya çıkmakta, ancak “olaylar” zaman içinde eriyip gitmektedir. İşte bu yapıyı analiz etmek için “Sistem Analiz” “Sistemler Yaklaşımı”nı araç olarak kullanacağız.

Sistem “Bir amaca yönelmiş öğelerin karşılıklı etkilenişleri” olarak tanımlanmaktadır. Burada, amaç binayı elde etmektir. Ancak bunu elde etmek için çok sayıda öğenin kullanıldığı görülmektedir. “Sistem Analizi”nden yararlanarak “yapı üretim sistemini” aşağıdaki şekilde verebiliriz.

Önce sistemin kuruluşunu görelim.

Yapı üretimini “Sistem Analizi” sonucunda şu şekilde şema tize edebiliriz.

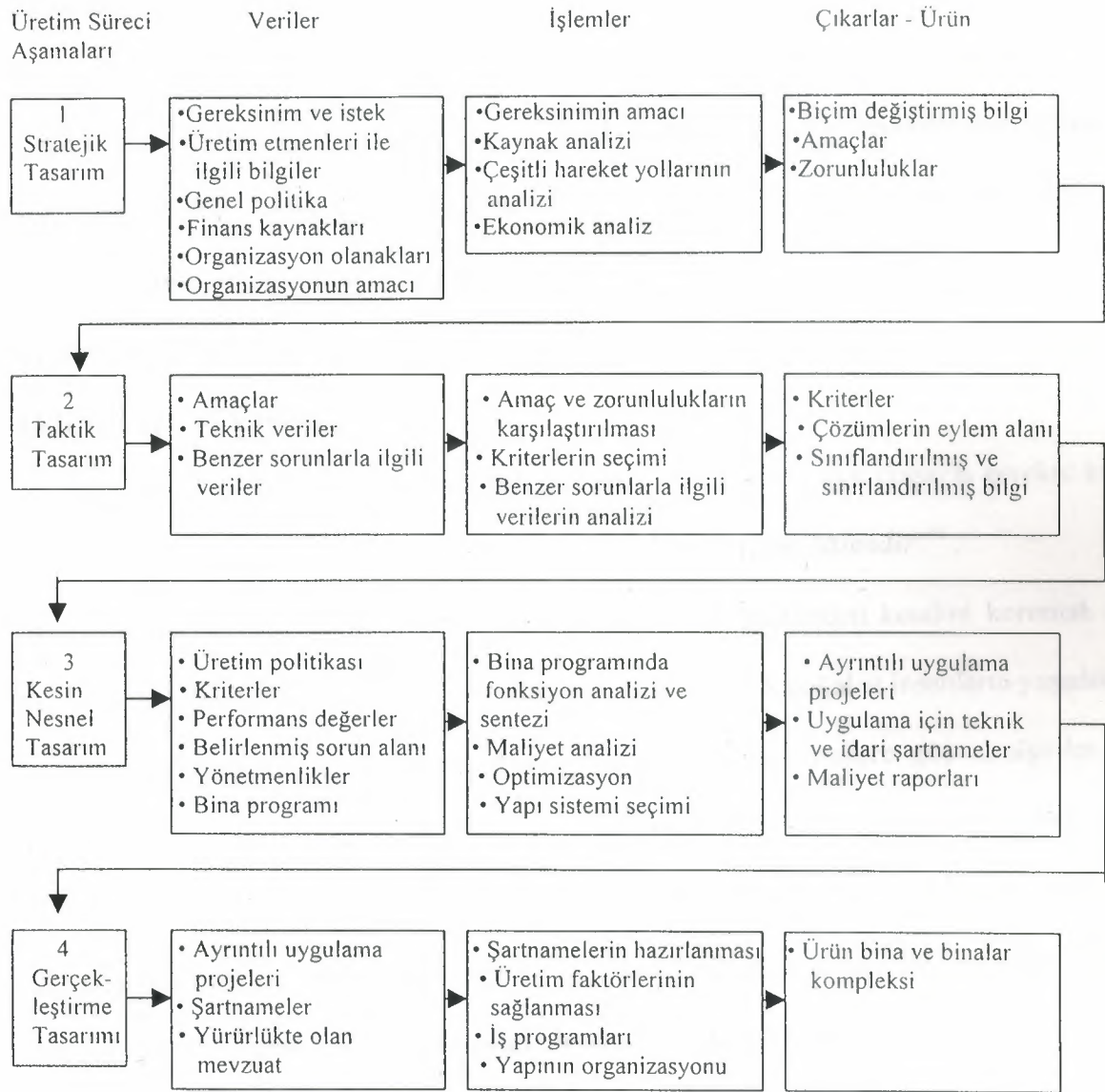

Yapı üretimini “sistem analizi” ilkeleri içerisinde analiz edildiğinde yukarıdaki şema tize edilen öğelerin, üretim süreci içinde karşılıklı etkileşerek amaca yöneldiğini görüyoruz.

III.5. Yapı Üretiminde Organizasyon.

Yapı üretiminde organizasyon denince organizasyon kelimesini lügat anlamı ile tanımlamak doğru olur.”Organizasyon” Fransızca’da “Organisation” kelimesinden “Düzenlemek, Hazırlamak eylemi “Düzenli bir grup üyelerin tümü, Teşkilat, Örgüt”⁴⁰ olarak geçmektedir. Yapı üretiminin tümüne bakıldığında, var olan bir çok öğeyi amaca yönelik “düzenleme işi” olduğunu görmekteyiz. Bir önceki bölümde yapı üretiminin sistematik analizinde de bu öğeleri açıkça görmekte ve vermekteyiz. Organizasyonu daha iyi kavraya bilmek için yapı üretim aşamalarını bilgi alanımıza aktaralım.

Ekonomik olay olan üretimde, bilimsel olarak aşamaları şöyle verebiliriz; Stratejik Aşama- Taktik Aşama -Tasarım Aşaması -Gerçekleştirme Aşaması. Bu aşamalardaki çalışmalar organizasyonlar bir sonraki aşamanın verileri veya ekonomi dilinde “girdi” leri olmaktadır. Şu halde, dikeyde aşamalar geliştirirken, yatayda o aşamaların ekonomik işlemlerini görmekteyiz. Her ekonomik olayda olduğu gibi (girdiler+işlemler+çıktılar) şeklinde, organizasyonda yer alacak çalışmaların ana hatlarını vereceğiz.

IV-KONUT TASARIMINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Konuyu sistem analizi “sistemler yaklaşımı” aracılığı ile incelediğimizde; sistemi oluşturan belirli öğeleri aşağıdaki başlıklar ve alt başlıklar içinde topladık. Araştırma ve çalışma süreci içinde doğru modele varmanın yollarını bu konuların irdelenmesi içinde olduğunu gördük. İncelemeye alınan konutlar, var olanı sistematik bir şekilde, amacımızın alt yapısını oluşturan bir hatırlatmadır. Modelimizin bilimsel dayanaklarını oluşturacaktır. Esasta, kırsal alan konut üretiminde bu yapıya yeni bir şeyler katmak ve bu yönde yoğunlaşmak amaç edinilmiştir.

Çeşitli bilim dallarının esas konusu olan bu karmaşık yapı, bir sentezde birleştirilerek sunulacaktır. Bu yapıda konumuz dışı olan, bilim dallarındaki görüşlerimizi sübjektif (kişisel) yorumlarla belirtmiş olacağız.

IV.1. Sosyal Yaşamsal Faktörler.

IV.1.1. Toplum Yapısı.

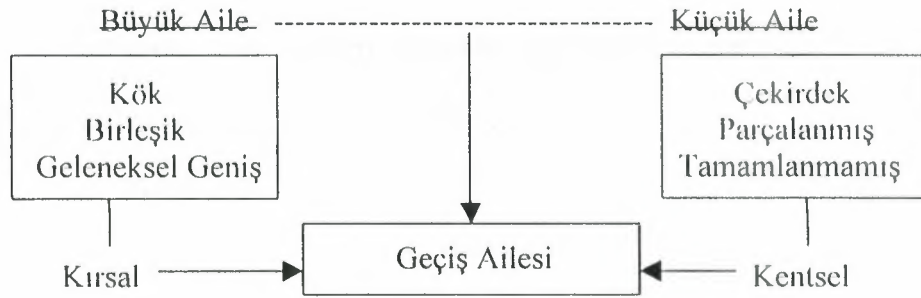
Sosyal “toplumsal” yaşamı şöyle tanımlayabiliriz; “İnsanların gerek doğayla gerekse kendi aralarında kurdukları ilişkilere dayanarak gerçekleştirdikleri bir düzendir”⁴¹.

Bireysel olarak başlayan yaşam, insanoğlunun çeşitli etmenlerden kendini korumak için topluluklar halinde yaşamasına neden olmuştur. Nüfus olarak çoğalan insanların yaşadıkları çevredeki yiyecekler kendilerine yetmez olmuş ve değişik yerlere göç etmişlerdir. Bu göçebe yaşam Neolitik döneme kadar devam etmiştir. Bu dönemde insanlar yavaş yavaş yerleşik düzene geçerek yiyeceklerini kendileri üretmeye başlamış ve tarım devrimini gerçekleştirmişlerdir. Böylelikle toplu yaşama yerleşik olarak ilk adımlar atılmış olmaktadır. Bu sosyal yapı tarıma dayalı bir yerleşik düzen karakteri yansıtır.

Nehir havzalarında başlayan şehir yerleşimi evrim geçirerek günümüzdeki modern şehirciliğe ulaşmıştır.

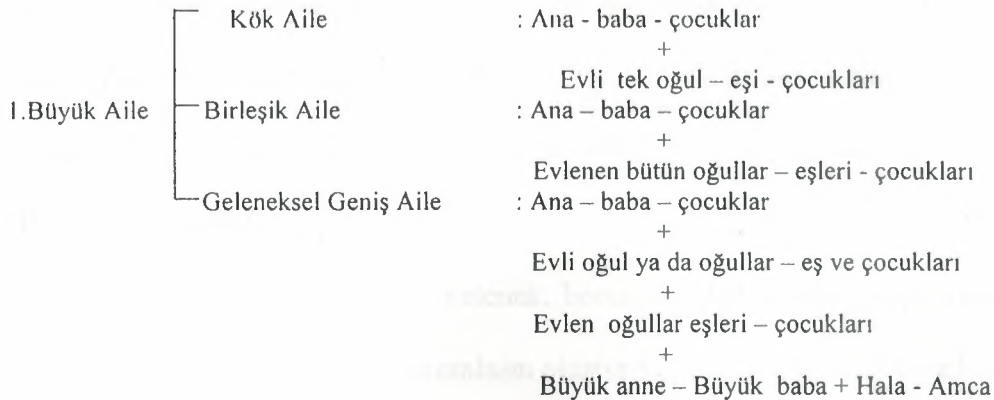
IV.1.2.Aile Yapısı.

Aile, toplumdan topluma değişkenliği yanı sıra, mekân, zaman ve ekonomik yapıya da bağlı olarak, sosyologlarca birbirinden farklı tanımlanmakla beraber, “en küçük toplum birimi” olarak tanımlanır. Ortaklaşa benimsendiği görülen bir şema ile şöyle de ifade edilmektedir:

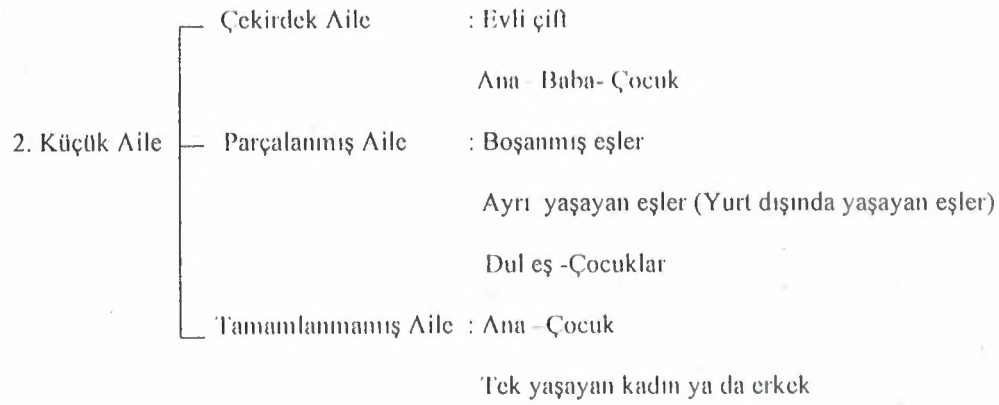
Yukarıdaki şemada “Büyük Aile” ve “Küçük Aile” başlıca iki tip görünmekle beraber, bunların arasında “Geçiş Ailesi” de üçüncü bir tip halinde ortaya çıkmaktadır. Bu aile tiplerinin sahip bulunduğu özellikler kısaca şu şekilde özetlenebilir:

Büyük Aile; kırsal alanda yaşayan, tarımla geçimini sağlayan, akrabalık bağları kuvvetli, aile adının önem ifade ettiği, erkeklerin karar almada ön planda olduğu, yaşlı erkeklerin ya da erkeklerin aile sorumluluğunu üstlendiği, geleneklere bağlı bir aile tipidir ve şu şekilde bağlantıları vardır.

Bununla beraber ayrı oturulduğu halde aynı tencereden yiyen ancak büyük aileden sosyal ve ekonomik bakımdan kopmamış, sadece fiziksel koşullar açısından bir ayırımın söz konusu olduğu geleneksel ailenin uzantısı sayılabilecek küçük aile sayısında giderek artış görülmektedir. Hane halkı sayısı düşmekle beraber geleneksel ilişkilerin sürdürülmesi kırsal alanda sıkça rastlanan bir durumdur.

Küçük aile; kentsel alanda yaşayan, hane halkı sayısı sınırlı, sanayi, ticaret ya da hizmet sektöründe çalışan, akrabalık bağlarının görece önemini yitirdiği, karar alma mekanizmasının aile üyeleri arasında paylaşıldığı geleneksel yaşam tarzından uzaklaşan bir aile tipi şu bağlantılarla dikkati çeker:

Geçiş Ailesi; büyük aile özelliklerini koruyan ancak beklenti ve umutlarıyla küçük aile özelliklerini de özümsemeye çalışan özgün bir kimlikle varlığını sürdürmektedir.

Bu aile bir taraftan kır ailesinin alışkanlıkları, tutumları ve değer yargılarıyla çevrili diğer taraftan kent yaşantısının etkisinde kalan bir aile tipidir. Ne tam anlamıyla kır ailesinin ne de kent ailesinin özelliklerini taşımaktadır. Her iki aile tipinin özelliklerini bir arada göstermekte ve geçiş halindeki topluluk koşullarından etkilenmektedir⁴².

IV.1.3. Kültürel Yapı.

Bilgi, sanat, gelenek ve benzeri yetenek, beceri ve alışkanlıkları kapsayan kültür , kısmen özerk, kısmen de eşgüdümlü kurumların oluşturduğu ve o işbirliğinde mekânsal süreklilik,

etkinliklerde uzlaşma, siyasal örgütlenmede gücün kullanılması gibi bir dizi ilkelere dayalı bir bütündür⁴³.

İnşa edilen biçimin de, kültürün ayrılmaz bir parçası olduğu, özellikle de konutun, iklim, malzeme, yapım yöntemleri ve teknolojiye bağımlılıklarından değişken karmaşık sosyo-kültürel ilişkileri sonucunda biçimlendiği savunulur⁴⁴.

Ayrıca kültürel saplantıların bireysel yanı sıra da, mahremiyet, kişisel mekan, kalabalıklaşma tepkisi, egemenlik alanı, etkileşimli ilişkiler, gibi sıralanabilecek birey ve toplum aracı gerilimlerin, evrensel mi, yoksa belirli kültürlerle özgümü olduğu tartışılır. Bu unsurlardan özellikle mahremiyet kavramının, evrensel olduğunu, ancak kültürlerin mahremiyet konusundaki tavırlarının şiddet ve derecesinde farklılaştığı ifade edilir⁴⁵.

Mimarlık ise kaçınılmaz olarak, bir bölgede yaşayan insanların kültürel birikimine ve yorumuna işaret eder. Ancak kültür durağan değil, değişken bir olgudur ve zamanla çok karmaşık etkiler, kültürü değiştirmeye zorlar ve bundan dolayı kültürün aynası olan mimarlık da değişime uğrar⁴⁶. Fakat görülüyor ki, kültür farklı anlayışlarla yorumlamasına rağmen, bunun aynasını oluşturan mimarlık konusunda fikir birliği vardır.

IV.1.4. Ekonomik Yapı.

Çeşitli kaynaklarda farklı ekonomi tanımlarına rastlıyoruz. Özellikle liberal ekonomi yanlısı ekonomistler en çok aşağıdaki iki tanımı kullanmaktadırlar.

Ekonomi, toplumun neyi ne kadar nasıl ve kimin için üreteceğini inceleyen bilim dalıdır.

Ekonomistlerce kullanılan diğer bir tanım ise, kıt kaynakların insanların maddi ihtiyaçlarını karşılaması için en etkili bir biçimde kullanılmasını inceleyen sosyal bilimlerin bir dalıdır. Bu geniş anlamından aile ekonomisine döndüğünde kırsal alanda da aile ekonomisi “kapalı ekonomi” biçimindedir. Büyük ölçekte gereksinimleri aile üreterek

karşılarmaktadır. Konut üretiminden, yiyecek, giyecek vb. gibi gereksinimleri aile kendi çabaları ile edinmekte olduğunu görüyoruz.

IV.1.5. Çevre Etkenleri.

Farklı bilim gurupları çevreyi kendi bilim dallarına göre açıklamaktadırlar. Ancak bize göre çevre, fiziksel ve yapay çevre olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Fiziksel çevre, toprak yüzey biçimleridir. Yapay çevre ise mimar eliyle oluşturulan çevrenin tümüdür. Başka bir deyimle yapıların tümüdür.

IV.1.6. İklim Etkenleri.

Meteoroloji uzmanları iklimi; yeryüzündeki herhangi bir bölgenin ya da yerin, uzun bir süre içindeki (30 yıllık) ortalama atmosfer durumu ve söz konusu durumun gelişimini yansıtan meteoroloji olaylarının tümü olarak tanımlamaktadırlar.

IV.2. Mimari Tasarımda İşlevsel Faktörler.

IV.2.1. Kullanıcı Gereksinimleri.

“Birey veya toplumların eylemlerini en etkin biçimde yerine getirebilmeleri için gerekli olan çevresel koşullardır”⁴⁷.

Kullanıcı gereksinimleri insanın antropometrik, duygusal ve algısal boyutlarına bağlıdır. Bu bağlamda, insanın içinde bulunduğu ortamda, eylem ve eylemleri için gerekli, insan antropometrik, duygusal ve algısal boyutlarına uygun olan şartlar kullanıcı gereksinimlerini vermektedir⁴⁸.

IV.2.1.1 Kullanıcı Gereksinimlerinin Sınıflandırılması.

Kullanıcı gereksinimleri Fiziksel ve Psikososyal kullanıcı gereksinimi olmak üzere ikiye ayrılır. Fiziksel Kullanıcı Gereksinimleri; eylemlerimizi yaparken bulunduğumuz ortamın bizi rahatsız etmemesi için uygun koşulların sağlanmasıdır. Psikososyal Kullanıcı

Gereksinimleri; bir eylem yapılırken herhangi bir psikolojik rahatsızlığın duyulmaması için gerekli koşullardır ⁴⁹.

IV.2.2 Konutta Geçen Fonksiyonel Eylemlerin Analizi

Konut içindeki eylemlerin işlevlerine göre konut, yaşama, yatma ve servis (ortak) bölümler olmak üzere üçe ayrılır.(Taplo : 1)

Bölümler	Mekân	Eylem Alanı
Yaşam Bölümü; Dışa açık genel kullanımlı mekân	Yaşam Mekânı	Oturma Çalışma Dinlenme Hobi
	Mutfak	Yemek hazırlama
	Yemek Mekânı	Yemek yeme
Servis(ortak) Bölümler; Bölümleri veya mekânları bağlayan ara mekânlar ve hizmet alanlarıdır.	WC-Lavabo	Temizlik-Tuvalet
	Giriş Holü	Giriş-Çıkış-Bağ
	Depo Mekânı	Depolama
Yatma Bölümü; Dışa kapalı özel kullanımlı bölümlerdir.	Yatma Mekânı	Uyuma
	Banyo Mekânı	Temizlik-Tuvalet-Bakım

Tablo 1: Konut bölümleri ve mekânlarda yapılan eylemler. (E. F. Arcan-F. Evcî'den)

Konutta, kentsel ve kırsal yaşamda insan eşya ilişkilerine dayanan kullanımların mekâna yansıyan durumlarını aşağıdaki fotoğraflarla tespit ettik. Fotoğraflar incelendiğinde

farklılık

açıkça görülmektedir.

Köy Yaşamı.

Fotoğraf 1: Yaşama mekânı.
(T. Salihoğlu - 2001)

Fotoğraf 3: Mutfak mekânı.
(T. Salihoğlu - 2001)

Fotoğraf 5: Yemek mekânı.
(T. Salihoğlu - 2001)

Kentsel Yaşam.

Fotoğraf 2: Yaşama mekânı.
(T. Salihoğlu - 2001)

Fotoğraf 4: Mutfak mekânı.
(T. Salihoğlu - 2001)

Fotoğraf 6: Yemek mekânı.
(T. Salihoğlu - 2001)

Köy Yaşamı.

Fotoğraf 7: Giriş Holü
(T.Salihoğlu – 2001)

Fotoğraf 9: Yatma mekânı.
(T. Salihoğlu - 2001)

Fotoğraf 11: Wc mekânı.
(T. Salihoğlu – 2001)

Kentsel Yaşam.

Fotoğraf 8: Giriş holü.
(T.Salihoğlu – 2001)

Fotoğraf 10: Yatma mekânı.
(T.Salihoğlu – 2001)

Fotoğraf 12: Banyo-WC mekânı.
(T.Salihoğlu – 2001)

IV.2.3. Mekân.

Yapay veya fiziksel çevrenin tümüne denir. İnsan mekân içinde yer alır ve sadece bedeni değil duyguları ve düşünceleri de mekâna bağlıdır.

Her uygarlıkta mekân kültürünü belirleyen en önemli etken, insanın doğa ilişkisinin nasıl algıladığına bağlıdır ve doğaya yaklaşım biçimlerini de belirlemektedir. Doğadan bir ölçüde ayrılmak amacıyla yapılan mekânlar farklı şekillerde tanımlanmakta ve düzenlenmektedir⁵⁰.

IV.2.4. Hacim.

“Bir mekân veya mekânlar sisteminin örtülmesiyle ortaya çıkan katı cisim, oylum”⁵¹.

Mimari fonksiyonel olarak oluşturulan ortamın, atmosferden ayrılan, kabukla çevrilen bölüme hacim diyoruz.

IV.3. Konutta Yapı Üretim Faktörleri.

IV.3.1. Konutta Yapım Sistemi.

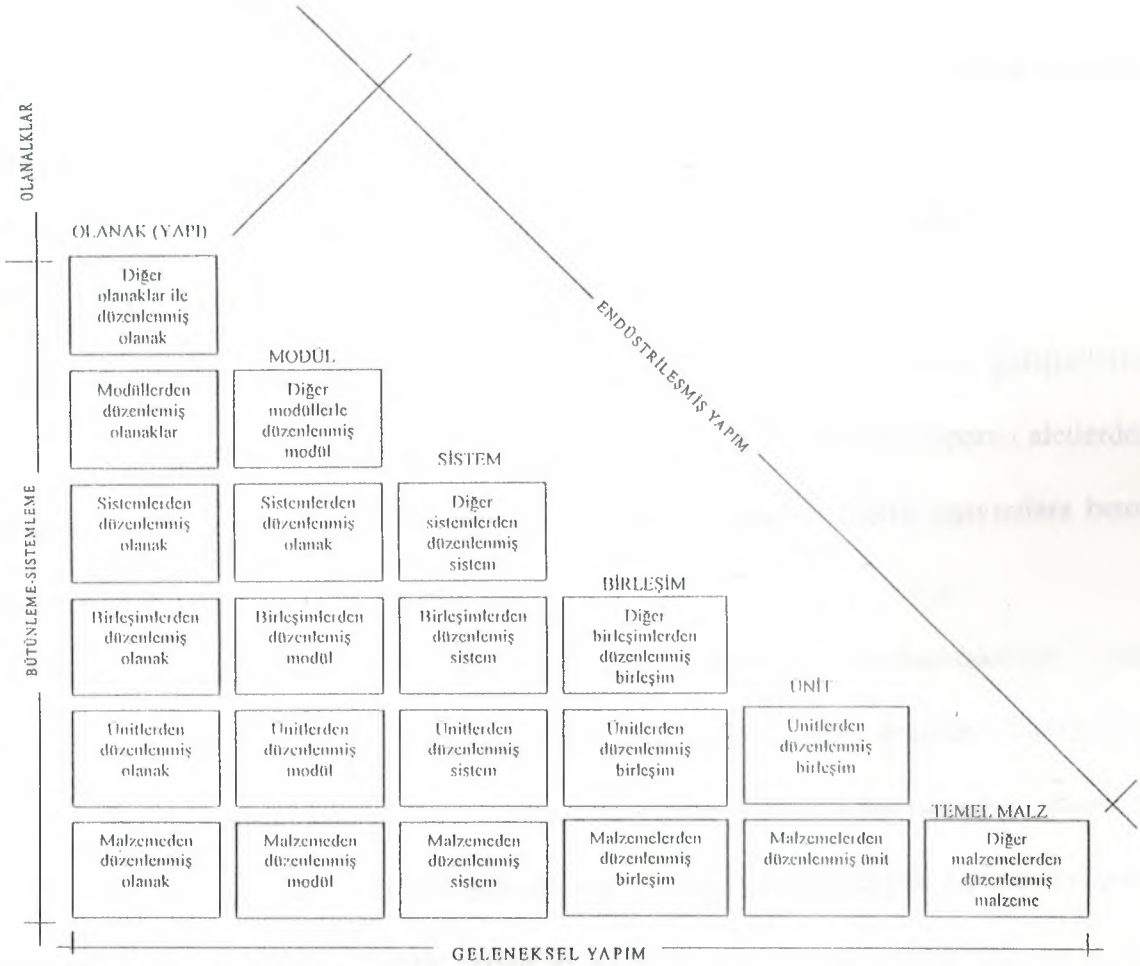
Amaca yönelen ve karşılıklı etkileniş içinde olan öğelerin oluşturduğu düzene “sistem” diyoruz. Yapım sisteminde, planlanan hacimlerin elde edilebilmesi için temin edilen, nesnel gereçlerin, çeşitli araç, enerji ve iş gücü ile meydana getirme sürecine “yapım sistemi” denmektedir. Bu yapım sistemi, ilkel yapım – geleneksel yapım – geliştirilmiş geleneksel yapım ve endüstriyel yapım sistemi olarak gelişmektedir.

Diyebiliriz ki kırsal alanda “kendi konutunu kendin yap” sisteminden başlayarak, günümüzün gereksinimini karşılayan karmaşık binaların, sistematik yapımına kadar süregelen bu süreçte, kırsal alan konutları yararlanamamıştır. Konut üretimini en çok etkileyen bu “yapım sistemi” faktörü üzerinde durulması gereken önemli öğedir.

Yapım sistemi “olanaklar” açısından ele alınıp incelendiğinde “SWEET” ın “YAPIM MATRİSİ” yapımı tüm boyutları ile verdiğini görürüz. Aşağıda verdiğimiz bu matriste,

kırsal alan konut üretim sisteminin “olanaklar” açısından “Malzemelerden düzenlenmiş olanaklarla” üretildiğini izlemektedir. Dünyada kalkınmış ülkelerin dışında kalan birçok ülkede henüz “ünetler” den üretilen yapı üretim sistemine geçilmediği görülür.

Konut üretim sistemine geniş açıdan baktığımızda; Bir saatin sarkacının hareketini görmektedir. Bu sarkaç bir tarafta ve bilhassa kırsal alanda ilkel yapım sistemi ile öte yandan kentsel alanda endüstriyel yapı üretim sistemi arasında gidip gelmekte olduğunu izliyoruz.

Kırsal Alan Konut Üretim Olanakları olarak en alt düzeyde geliştiği görülüyor.

Tablo 2: SWEET'in Yapım Matrisi.

IV.3.2. Yapı Malzemesi (Gereç).

İlk insanların konut gereksinimlerinin yapı malzemesi olarak doğadaki mevcut Mağaraları kullanarak ve ihtiyaca göre onları delici kırıcı Araçlarla genişlettiklerini görmekteyiz. Bu demektir ki ilk yapı malzemesi monolitik bir volkanik türdür.

Gelişen ve çoğalan aileler “toplum” haline dönüşmüştür. Bu Mağaraların yetersiz olduğunu gören insanlar, doğada mevcut, doğal malzemelerin işlenmesi ile “yapı malzemesi” üretmeye başlamış ve konutlarını bu malzemeler ile inşa etmişlerdir. Günümüze kadar gelen bu malzeme yelpazesinde taş, ağaç, killi toprak, güçlendirilmiş killi toprak (Kerpiç), pişirilmiş toprak (tuğla) Kalker taşı ve kireç, çimento harcı ile yapılan Beton briketi görmekteyiz. Bu malzemeler kırsal yerleşimlerin yer aldığı “Coğrafi Bölge” özelliklerine uyumlu bir şekilde kullanılmıştır. Halen doğaya bağlı yapı malzemeleri ile konutlarını inşa etmektedirler.

IV.3.3. Yapım Araçları.

Yapı üretiminde yapım araçları, yapım sistemlerinin gelişmesine paralel olarak geliştiklerini izliyoruz. Bir mağaranın genişletilmesi için kullanılan basit delici, kesici, koparıcı aletlerden başlayarak günümüz gökdelenlerinin inşasında kullanılan vinçler- çeşitli taşıyıcılara beton pompalarına kadar gelişerek devam etmektedir.

Ancak kırsal alan konut üretiminde kullanılan yapı gereçlerinin “malzemelerinin” insan gücünün yettiği büyüklükte ve ağırlıkta olması nedeniyle “yapım araçları” bu nitelikte gelişmiştir. Örneğin basit kazıcılar kazma-kürek, taşıyıcılar el arabası hayvan gücü ile çekilen arabalar, Traktörler gibi. Bu gereçlerin sınıflandırılmasına bakıldığında güç kaynağının insan ve hayvanlar olduğu görülür. Denilebilir ki kırsal alan konut üretiminde gereçlerin güç kaynağı yoğun olarak insan ve hayvan gücüdür.

IV.3.4. İş Gücü.

Kırsal Alanda konut üretimini etkileyen en önemli faktörlerden biri “iş gücü” dür. Bilindiği üzere yapı üretiminde “iş gücü” giderek uzmanlaşmıştır. Gelişen teknolojiye bunun böyle olmasını zorunlu kılmıştır. Yapımda bir çok iş kolları uzmanlaşarak gelişmiştir. İş gücün iki başlık altında sınıflandırılmaktadır.

1- İnsan gücü ile yapılan işler.

2- Makine gücü ile yapılan işler.

İnsan gücü ile yapılan işler, basit kazılardan başlayarak, kaba yapı, ince yapı, tesisat donatısı, elektrik donatılarına kadar giden yelpazede iş kolları gelişmiştir.

Makine gücü ile yapılan işler yine kazıcı, yükleyici, taşıyıcı, delici, kesici vb. gibi çok boyutlu işler için kullanılmaktadır. Biz burda bu iş kollarının detayına girmeyeceğiz.

Ancak, kırsal alan yerleşimlerinde konut üretiminde “insan yoğun iş gücü”nün kullanıldığını görmekteyiz. Hatta bir çok ülkede olduğu gibi, konut üretiminde “iş gücü” sınıflandırılması oluşmamıştır. Basit bir indirgeme yaparsak halk arasında deyim kazanan “köy ustası” bütün bir konutu yapmaktadır. Hatta çok geri kalmış ülkelerde tüm aile fertleri ortaklaşa konutlarını üretirken “iş gücünü” temin etmiş olmaktadırlar.

IV. 3.5. Konut Üretiminde Finans.

Konut üretiminin finans sorununu tarihsel boyutta daima önemli faktör olmuştur. İlkel toplumlar ve sonraki uzun dönemde konut için gerekli parayı daima konut edinmek isteyen birikimi ile olanak bulduğunu görüyoruz. Parası olan zengin veya üst tabaka “kast”ların kentlerin merkezinde görkemli konutlar yapmış, fakir, köle veya poleterya kent varoşlarında “getto” larda yer edinebilmişlerdir. Dünyanın yaşadığı iki büyük dünya savaşı sonucunda en gelişmiş ülkelerde konut açığı ortaya çıktı. Bunun karşılanması aile

bütçesi birikimi ile olasılık bulamadı. Böylece o ülkeler milli gelirlerinin bir bölümünü bu sektöre aktardılar. Böylece kamu artık konut yapımının finansmanında yer aldı.

Giderek bu organizasyonların yeterli olmadığı görülerek, belirli organizasyonlarla bireysel birikimlerin katkısı ve finans kuruluşlarının desteği ile “toplu konut” organizasyonları oluştu. Biz burada bu organizasyonların çeşitliliği, yasal durumları, üretim faktörleri gibi detaylara girmeyeceğiz.

İncelemeler sonucunda vardığımız nokta; kırsal alan konut üretimlerinde “finansal kaynakların” organize edilerek yaygınlaştırılmadığını görüyoruz.

IV.3.6. Konut Üretiminde Organizasyon.

Konut üretiminde ki organizasyonlar incelendiğinde, genel “yapı üretim organizasyon”larına benzemektedir. Konut üretim organizasyonlarını analiz edersek aşağıdaki ayrıntıları görmekteyiz.

a- Bireysel organizasyonlar.

Daha çok yüksek gelirli sınıfın özel konut yapımları ile dar gelirli ailelerin kişisel organizasyonu ile üretilen konutlar.

b- Toplu olarak, kamu veya yapım kuruluşlarının geniş çapta kurulmuş organizasyonlarla yapılan üretim.

c- Kooperatifleşerek kurulan kuruluşların yaptığı organizasyonlarla üretim yapıldığı görülmektedir.

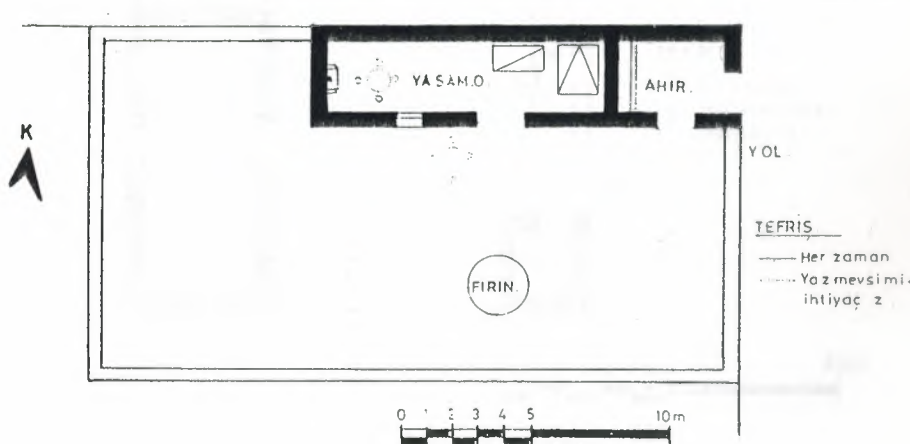
Tüm üretim organizasyonlarda görülen tek unsur üretimi kendi düzeni içinde yürüten “yüklenici” müteahhitleri görmekteyiz. Burada yüklenici firmaların iç düzenini açmayacağı. Bu düzenlemeler (organizasyonlar) kuruluşa özgü subjektif olmaktadır.

V- K.K.T.C. KIRSAL ALAN YERLEŞİMLERİNDE ÜRETİLMİŞ KONUT ÖRNEKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

V.1. Alan Çalışmasından Örnekler.

Çalışmaların değerlendirilmesi için bir formatın uygulanmasına gereksinim duyulmuş . Bu formatta konu ile ilgili bilgileri bir arada görmek için aşağıdaki şekil seçilmiştir .

Örnek 1.

Hüseyin Gugura Konutu. Doğancı Köyü .		
Sosyal Yapı.	Sayısal Değerler .	Mimari Fonksiyonel Tipi.
Kullanan Aile Sayısı : 1 Aile Fert Sayısı : 4 Uğraş Alanı : Çiftçi (ekim)	Arsa Alanı : 198.21 m ² Brüt Bina Alanı : 58.58 m ² Net Bina Alanı : 38.55 m ² Kullanım Alanı : 28.09 m ² Servis Alanı : 10.46 m ² Konut Alanını Arsa Alanına Oranı : %29	Avlulu Konut.
		
Meteorolojik Durum.	Üretim Sistemi	
İklim : Akdeniz iklimi. Rüzgar : a) Kış mevsiminde soğuk rüzgâr kuzey yönden. b) Yaz mevsiminde hakim rüzgâr kuzey-batı yönden. Isı : a) Kış mevsiminde güneş 35.1 derece. b) Yaz mevsiminde güneş 77 derece. Yağış : 281.2 m ² /kg. (1975-1999)	Yapım Organizasyonu : Köy ustaları olanakları ile. Yapım Sistemi : Emek yoğun yapım. Yapı Sistemi : Yığma – Kerpiç. Yapı Malzemesi : Taş+Ahşap+Kerpiç.	

Örnek 2.

Hacı Şali Konutu. Gönendere Köyü		
Sosyal Yapı.	Sayısal Değerler.	Mimari Fonksiyonel Tipi.
Kullanan Aile Sayısı : 1 Aile Fert Sayısı : 4 Uğraş Alanı : Çoban+Çiftçi (Hayvan yetiştiricisi+ Ekim)	Arsa Alanı : 250.00 m ² Brüt Bina Alanı : 159.20 m ² Net Bina Alanı : 105.72 m ² Kullanım Alanı : 30.77 m ² Servis Alanı : 78.35 m ² Konut Alanının Arsa Alanına Oranı: %63	Avlulu Sistem.
YOL K TEFRİS. İler zaman. Yaz mevsimi ihtiyacı z. 0 1 2 3 4 5 10m		
Meteorolojik Durum.		Üretim Sistemi
İklim : Akdeniz iklimi. Rüzgâr : a) Kış mevsiminde soğuk rüzgâr kuzey yönden. b) Yaz mevsiminde hakim rüzgâr kuzey- batı yönden. Isı : a) Kış mevsiminde güneş 35.1 derece. b) Yaz mevsiminde güneş 77 derece. Yağış : 313.6 m ² /kg. (1975-1999)		Yapım Organizasyonu : Köy ustaları olanakları ile. Yapım Sistemi : Emek yoğun yapım. Yapı Sistemi : Yığma-Kerpiç. Yapı Malzemesi : Taş+Ahşap+Kerpiç.

Örnek 3.

Mustafa Halil Konutu. Tepebaşı Köyü.		
Sosyal Yapı.	Sayısal Değerler	Mimari Fonksiyonel Tipi.
Kullanan Aile Sayısı : 1 Aile Fert Sayısı : 5 Uğraş Alanı : İşçi. (Karayolları.	Arsa Alanı : 1350 m ² Brüt Bina Alanı : 65.72 m ² Net Bina Alanı : 38.55m ² Kullanım Alanı : 40.53 m ² Servis Alanı : 3.93 m ² Konut Alanının Arsa Alanına Oranı:%0.04	Avlusuz Konut.
Meteorolojik Durum.	Üretim Sistemi.	
İklim : Akdeniz İklimi. Rüzgâr : a) Kış mevsiminde soğuk rüzgâr kuzey yönden. b) Yaz mevsiminde hakim rüzgâr kuzey-batı yönden. Isı : a) Kış mevsiminde güneş 35.1 derece. b) Yaz mevsiminde güneş 77 derece. Yağış : 418.7 m ² /kg. (1975-1999)	Yapım Organizasyonu : Köy ustaları olanakları ile. Yapım Sistemi : Emek yoğun yapım. Yapı Sistemi : Yığma – Taş. Yapı Malzemesi : Taş + Ahşap.	

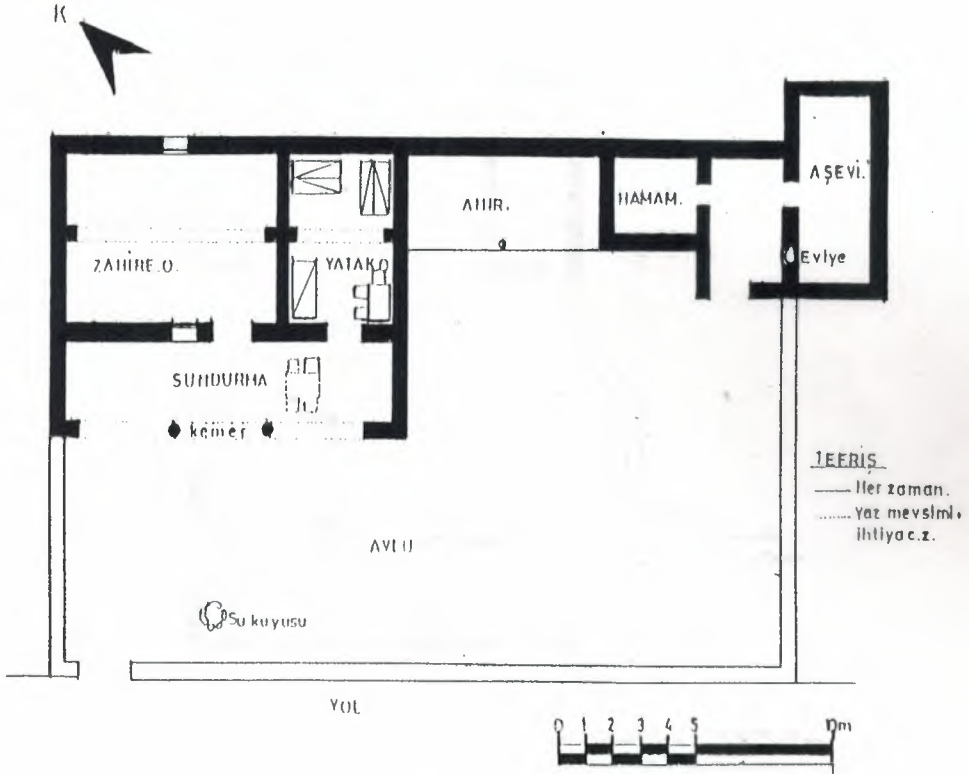
Örnek 4.

Bavlos Arfagorgu Konutu. Dipkarpaz Köyü .		
Sosyal Yapı.	Sayısal Değerler.	Mimari Fonksiyonel Tipi.
Kullanan Aile Sayısı : 1 Aile Fert Sayısı : 3 Uğraş Alanı : Sulu Ziraat	Arsa Alanı : 5353m ² Brüt Bina Alanı : 140.00m ² Net Bina Alanı : 107.89m ² Kullanım Alanı : 50.40m ² Servis Alanı : 57.49m ² KonutAlanınınArsa Alanına Oranı: %0.02	Avlusuz Sistem.
K YOL İKLİM — Her zaman - - - Yaz mevsimi. 0 1 2 3 4 5 10m		
Meteorolojik Durum		Üretim Sistemi.
İklim : Akdeniz İklimi. Rüzgar : a) Kış mevsiminde soğuk rüzgâr kuzey yönden. b) Yaz mevsiminde hakim rüzgâr güney-doğu yönden. Isı : a) Kış mevsiminde güneş 35.1 derece. b) Yaz mevsiminde güneş 77 derece. Yağış : 524.0 m ² /kg .(1975-1999)		Yapım Organizasyonu : Köy ustaları olanakları ile. Yapım Sistemi : Emek yoğun yapım. Yapı Sistemi : Yığma – Taş. Yapı Malzemesi : Taş + Ahşap.

Örnek 5.

Mustafa Kavaz Konutu. Sütölçe Köyü .		
Sosyal yapı .	Sayısal Değerler	Mimari Fonksiyonel Tipi.
Kullanan Aile Sayısı : 1 Aile Fert Sayısı : 4 Uğraş Alanı : Çiftçi (ekim)	Arsa Alanı : 1033m ² Brüt Bina Alanı : 216.62m ² Net Bina Alanı : 129.18m ² Kullanım Alanı : 36.66m ² Servis Alanı : 42.52m ² Konut Alanının Arsa Alanına Oranı:% 20	Avlulu Konut.
Meteorolojik Durum.		Üretim Sistemi.
İklim : Akdeniz İklimi. Rüzgâr : a)Kış mevsiminde soğuk rüzgâr kuzey yönden. b)Yaz mevsiminde hakim rüzgâr kuzey batı yönden. Isı : a)Kış mevsiminde güneş 35.1 derece. b)Yaz mevsiminde güneş 77 derece. Yağış : 313.6 m ² /kg .(1975-1999)		Yapım Organizasyonu : Köy ustaları olanakları ile. Yapım Sistemi : Emek yoğun yapım. Yapı Sistemi : Yığma - Kerpiç Yapı Malzemesi : Taş + Ahşap + Kerpiç.

Örnek 6.

Gosta Garayorgi Konutu. Çamlıca Köyü.		
Sosyal Yapı.	Sayısal Değerler.	Mimari Fonksiyonel Tipi.
Kullanan Aile Sayısı : 1 Aile Fert Sayısı : 6 Uğraş Alanı : Çiftçi (Ekim)	Arsa Alanı : 434.00m ² Brüt Bina Alanı : 197.00m ² Net Bina Alanı : 147.51m ² Kullanım Alanı : 35.53m ² Servis Alanı : 111.98m ² Konut Alanının Arsa Alanına Oranı : % 45	Avlulu Sistem.
 YOL 0 1 2 3 4 5 m K ZAHİRE O. YATAK AHIR. HAMAM. AŞEVİ Evlye SUHURMA • kemer • AVLİ Su kuyusu TEERİS — Her zaman. Yaz mevsiml. İhtiyaç.c.z.		
Meteorolojik Durum.		Üretim Sistemi.
İklim : Akdeniz İklimi. Rüzgâr : a) Kış mevsiminde soğuk rüzgâr kuzey yönden. b) Yaz mevsiminde hakim rüzgâr kuzey-batı yönden. Isı : a) Kış mevsiminde güneş 35.1 derece. b) Yaz mevsiminde güneş 77 derece. Yağış : 313.6 m ² /kg. (1975-1999)		Yapım Organizasyonu : Köy ustaları olanakları ile. Yapım Sistemi : Emek yoğun yapım. Yapı Sistemi : Yığma – Kerpiç. Yapı Malzemesi : Taş + Ahşap + Kerpiç.

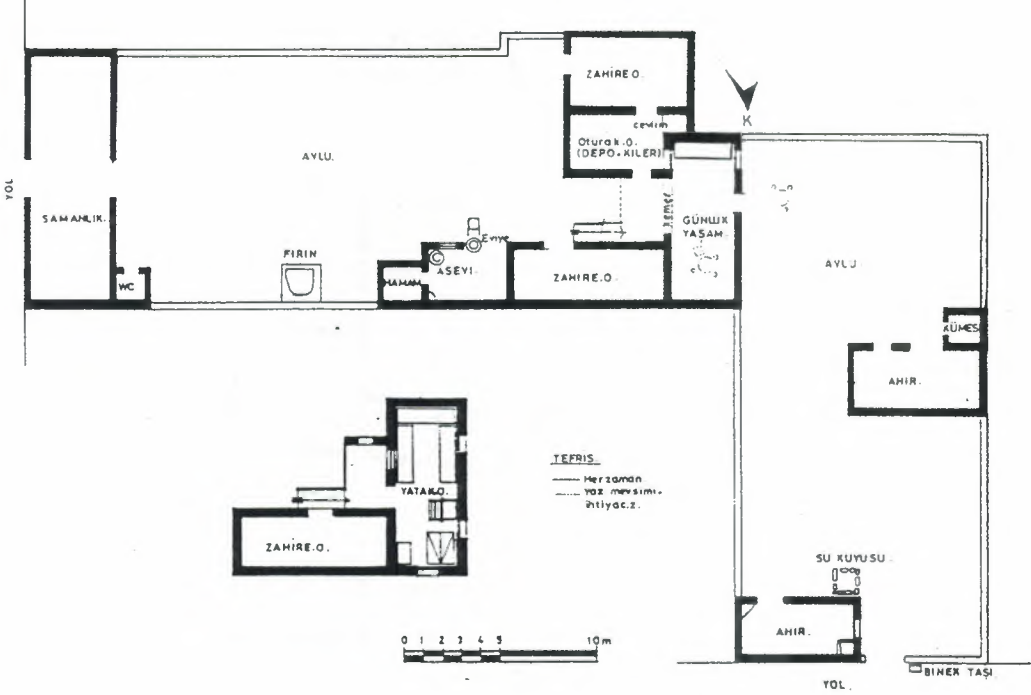
Örnek 7.

Mehmet Osman Konutu. Akıncılar Köyü.		
Sosyal Yapı.	Sayısal Değerler.	Mimari Fonksiyonel tipi.
Kullanan Aile sayısı : 1 Aile Fert Sayısı : 11 Uğraş Alanı : Çiftçi + Çoban (ekim+hayvan yetiştiricisi)	Arsa Alanı : 245.00m ² Brüt Bina Alanı : 125.05m ² Kullanım Alanı : 70.82 m ² Net Bina Alanı : 93.86m ² Servis Alanı : 38.79m ² Konut Alanının Arsa Alanına Oranı : %51	Avlulu sistem.
Meteorolojik Durum.	Üretim Sistemi.	
İklim : Akdeniz iklimi. Rüzgâr : a)Kış mevsiminde soğuk rüzgâr kuzey yönden. b)Yaz mevsiminde hakim rüzgâr kuzey-batı yönden. Isı : a)Kış mevsiminde güneş 35.1 derece. b)Yaz mevsiminde güneş 77 derece. Yağış : 297.2 m ² /kg. (1975-1999)	Yapım Organizasyonu : Köy ustaları olanakları ile. Yapım Sistemi : Emek yoğun yapım. Yapı Sistemi : Yığma – Taş+Kerpiç. Yapı Malzemesi : Taş + Ahşap + Kerpiç.	

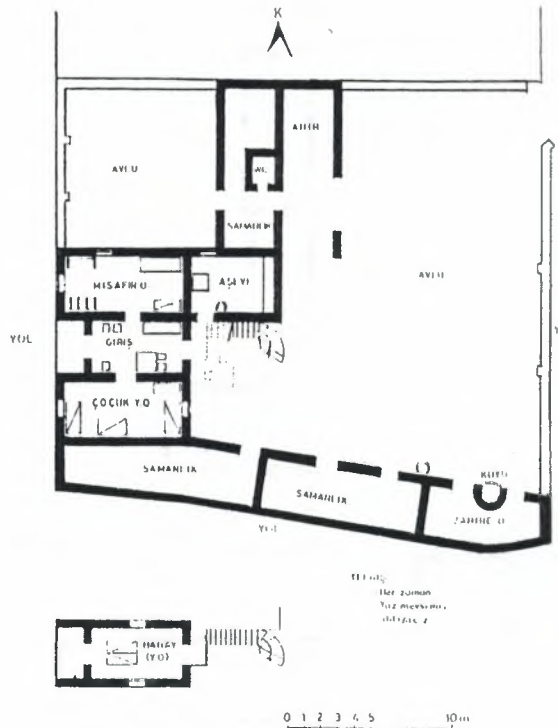
Örnek 8.

Celal Taçoý Konutu. Çukurova Köýü.		
Sosyal yapı .	Sayısal Değerler .	Mimari Fonksiyonel Tipi.
Kullanıcı Aile sayısı : 1 Aile Fert Sayısı : 3 Uğraş Alanı : Çiftçi + Çoban (ekim+hayvan yetiştiricisi)	Arsa Alanı : 757.20m ² Brüt Bina Alanı : 235.51m ² Net Bina Alanı : 215.77m ² Kullanım Alanı : 66.57m ² Servis Alanı : 149.20m ² Konut Alanının Arsa Alanına Oranı :%0.31.	Avlulu Konut.
Meteorolojik Durum.		Üretim Sistemi.
İklim : Akdeniz İklimi. Rüzgâr : a) Kış mevsiminde soğuk rüzgâr kuzey yönden. b) Yaz mevsiminde hakim rüzgâr kuzey-batı yönden. Isı : a) Kış mevsiminde güneş 35.1 derece b)Yaz mevsiminde güneş 77 derece. Yağış : 313.6 m ² /kg .(1975-1999)		Yapım Organizasyonu : Köy ustaları olanakları ile. Yapım Sistemi : Emek yoğun yapım. Yapım Sistemi : Yığma – Kerpiç. Yapı Malzemesi : Taş + Ahşap + kerpiç.

Örnek 9.

Hacıali Hacıhüseyin Konutu. Gönyeli Köyü.		
Sosyal yapı .	Sayısal Değerler.	Mimari Fonksiyonel Tipi.
Kullanan Aile sayısı : 1 Aile Fert Sayısı : 5 Uğraş Alanı : Ticaret.	Arsa Alanı : 611.50m ² Brüt Bina Alanı : 298.60m ² Net Bina Alanı : 250.50m ² Kullanım Alanı : 68.89m ² Servis Alanı : 174.35m ² Konut Alanının Arsa Alanına Oranı : %49	Avlulu Sistem.
		
Meteorolojik Durum.	Üretim Sistemi.	
İklim : Akdeniz iklimi. Rüzgâr : a) Kış mevsiminde soğuk rüzgâr kuzey yönden. b) Yaz mevsiminde hakim rüzgâr kuzey-batı yönden. Isı : a) Kış mevsiminde güneş 35.1 derece. b) Yaz mevsiminde güneş 77 derece. Yağış : 2901.2 m ² /kg. (1975-1999)	Yapım Organizasyonu : Köy ustaları olanakları ile. Yapım Sistemi : Emek yoğun yapım. Yapı Sistemi : Yığma-Kerpiç. Yapı Malzemesi : Taş + Ahşap + Kerpiç.	

Örnek 10.

Andrea Tepeli Konutu. Paşaköy Köyü.		
Aile Yapısı.	Sayısal Değerler.	Mimari Fonksiyonel Tipi.
Kullanan Aile Sayısı : 1 Aile Fert Sayısı : 5 Uğraş Alanı : Çiftçi + Çoban. (ekim + hayvan yetiştiricisi)	Arsa Alanı : 783.44 m ² Brüt Bina Alanı : 294.00 m ² Net Bina Alanı : 221.13 m ² Kullanım Alanı : 97.68 m ² Servis Alanı : 123.45 m ² Konut Alanının Arsa Alanına Oranı: %0.37	Avlulu Konut.
		
Meteorolojik Durum.		Üretim Sistemi.
İklim : Akdeniz iklimi. Rüzgâr : a) Kış mevsiminde soğuk rüzgâr kuzey yönden. b) Yaz mevsiminde hakim rüzgâr kuzey-batı yönden. Isı : a) Kış mevsiminde güneş 35.1 derece. b) Yaz mevsiminde güneş 77 derece. Yağış : 297.2 m ² /kg. (1975-1999)		Yapım Organizasyonu : Köy ustaları olanakları ile. Yapım Sistemi : Emek yoğun yapım. Yapı Sistemi : Yığma-Kerpiç. Yapı Malzemesi : Taş + Ahşap + Kerpiç.

808.02

SAL

Yakın Doğu Üniversitesi (N.E.U)

Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimler Enstitüsü

Mimarlık Anabilim Dalı

K.K.T.C'de Kırsal Alan Yerleşimlerine Dayalı

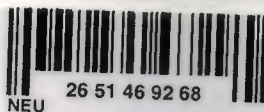
Konut Üretimi İçin Bir Model

(Doktora Tezi)

Tez Danışmanı : Prof. Harun Özer

Hazırlayan : Y. Mim. Turgay Salihoğlu

Lefkoşa - 2001

İÇİNDEKİLER .

Özet.....	i
Abstract.....	ii
I - GİRİŞ	1
II- KONUTUN TARİHSEL BOYUTU	
II.1. KONUTUN TANIMI	4
II.2. KONUTUN TARİHSEL SÜREÇ İÇİNDE EVRİMİNE BAKIŞ.....	4
II.2.1. Tarih Öncesi Çağlar Mimarlığı	
II.2.1.1. Paleolitik Çağ.....	5
II.2.2. Mezolitik Çağ ve Neolitik Çağ	
II.2.2.1. Ağaçların Yoğun Olduğu Çevrelerde Dallardan Yapılan Çadır Çeşitleri.....	5
II.2.2.2. Hayvan Saldırıların Yoğun Olduğu veya Su Kenarlarında Yaşam.....	7
II.2.2.3. Hayvan Kemiklerinin Yoğun Olduğu Yerlerde Yaşam.....	7
II.2.2.4. Hendek Ev Tipi.....	8
II.2.2.5. Ahşap Duvarlı Evler.....	8
II.2.2.6. Doğal Taş Duvarlı Evler.....	9
II.2.2.7. Kerpiç Duvarlı Evler.....	9
II.2.3. Eski Çağ Mimarisinde Kırsal Alan Konutlarından Örnekler	
II.2.3.1. Mısır Mimarisi.....	10
II.2.3.2. Sümer Mimarisi.....	10
II.2.3.3. Hitit Mimarisi.....	10
II.2.3.4. Girit Mimarisi.....	11
II.2.3.5. Yunan Mimarisi.....	11
II.2.3.6. Helenistik Mimarisi.....	11
II.2.3.7. Roma Mimarisi.....	12
II.2.4. İlk ve Orta Çağ Mimarisinde Kırsal Alan Konutlarından Örnekler	
II.2.4.1. Gotik Mimarisi.....	14
II.2.5. Yeni Çağ Mimarlığı	
II.2.5.1. Rönesans ve Manyerist Çağ Mimarisi.....	15
II.2.5.2. Eklektizim.....	15
II.2.6. Yirminci Yüz Yıl Mimarlığı.....	16
II.3. KIBRIS ADASINDA KONUT YERLEŞİMLERİNİN TARİHSEL AKIŞ İÇİNDEKİ DURUMU.....	17
II.3.1. Neolitik Çağ Mimarlığı	

II.3.1.1. Hirokitya Kültürü.....	17
II.3.1.2. Philya Kültürü.....	18
II.3.1.3. Sotira Kültürü.....	18
II.3.1.4. Geç Neolitik Dönem.....	19
II.3.2. Kalkolitik Çağ.....	19
II.3.3. Tunç Çağ.	
II.3.3.1. Erken Tunç Devri.....	20
II.3.3.2. Orta Tunç Devri.....	21
II.3.3.3. Genç Tunç Devri.....	21
II.3.4. Demir Çağ ve Sonrası.	
II.3.4.1. Kıbrıs Geometrik Devir.....	22
II.3.4.2. Kıbrıs Arkaik Devir.....	22
II.3.4.3. Kıbrıs Klasik Devir.....	22
II.3.4.4. Kıbrıs Helenistik Devir.....	22
II.3.5. Orta Çağ ve Sonrası.	
II.3.5.1. Bizans Devri.....	22
II.3.5.2. Lüzinyan Devri.....	23
II.3.5.3. Venedik Devri.....	23
II.3.5.4. Osmanlı Devri.....	24
II.3.6. İngiliz Dönemi.....	24
II.3.7. Kıbrıs Cumhuriyeti.....	25
III- ÜRETİM	
III.1. Üretimin Tanımı	26
III.2. Ekonomi ve Üretim	26
III.3. Yapı Üretimi	28
III.4. Yapı Üretimi Analizi	29
III.5. Yapı Üretiminde Organizasyon.....	30
IV - KONUT TASARIMINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER	
IV.1. SOSYAL YAŞAMSAL FAKTÖRLER .	
IV.1.1. Toplum Yapısı	32
IV.1.2. Aile Yapısı	33
IV.1.3. Kültürel Yapı	34
IV.1.4. Ekonomik Yapı	35
IV.1.5. Çevre Etkenleri.....	36
IV.1.6. İklim Etkenleri.....	36
IV.2. MİMARİ TASARIMDA İŞLEVSEL FAKTÖRLER .	
IV.2.1. Kullanıcı Gereksinimleri.....	36
IV.2.1.1Kullanıcı Gereksinimlerinin Sınıflandırılması.....	36
IV.2.2. Konutta Geçen Fonksiyonel Eylemlerin Analizi	37
IV.2.3. Mekân	40
IV.2.4. Hacim	40

IV.3. KONUTTA YAPI ÜRETİM FAKTÖRLERİ .	
IV.3.1. Konutta Yapım Sistemi.....	40
IV.3.2. Yapı Malzemesi (Gereç)	42
IV.3.3. Yapı Araçları	42
IV.3.4. İş Gücü	43
IV.3.5. Konut Üretiminde Finans	43
IV.3.6. Konut Üretiminde Organizasyon	44
V- K.K.T.C. KIRSAL ALAN YERLEŞİMLERİNDE KONUT ÜRETİLMİŞ KONUT ÖRNEKLERİNİN DEĞERLENDİRMESİ	
V.1. Alan Çalışmasından Örnekler	45
V.2. K.K.T.C. Kırsal Alan Konutlarının Plan Tipolojisi.....	56
V.3. Değerlendirme	57
VI- K.K.T.C. KIRSAL ALAN YERLEŞİMLERDE KONUT ÜRETİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	59
VII. SONUÇ	
VII.1. Tarihsel Süreç.....	63
VII.2. Yapı Üretimi ve Buna Dayalı Konut Üretimi	
VII.2.1. K.K.T.C. ' de Yapı Üretimi.....	63
VII.3 YAPI ÜRETİMİ AŞAMALARI.....	63
VII.2.3. Taktik Karar Aşaması.....	66
VII.2.4. Tasarım Aşaması.....	67
VII.2.5. Uygulama Aşaması.....	76
VIII- NOTLAR.....	83
IX- BİBLİYOGRAFYA.....	85

Özet

Günümüzde nüfusun kentlerde yoğunlaştığını izlemekteyiz. Kentin tarihsel gelişiminin kökeninde doğal olarak kırsal yerleşimler yatmaktadır. Ancak en üst düzeye çıkan günün kent yerleşimlerinin getirdiği sorun yumağından, insanlar kaçmaya başladılar. Yine insanlar doğal olarak kırsal alanlarda, doğaya daha yakın ve sağlıklı yaşamayı tercih eder oldular. İşte bu olgu ve turizmin itici gücü ile kırsal alan yerleşimleri, düzensiz bir şekilde gelişmeye yöneldi. Bu durum kalkınmasını tamamlamayan ve tamamlamaya çalışan ülkelerde daha düzensiz olarak yoğun bir şekilde gelişti ve devam etmektedir.

Bu sorunun oluşumunu bilgi alanımıza alarak, kırsal alan yerleşimlerinin daha bilimsel bir esasa oturtularak bir modelin geliştirilmesinin mümkün olup olmadığının araştırılmasının “orijinal” olacağı kanısına varıldı. Sorunun sınırlarını belirleyerek, alan çalışması için Kıbrıs adasının bir bölümü seçildi. Dünya literatüründe konu ile ilgili bilgiler toplandı. Üretilen fikirler ve uygulamaların ışığı altında “Kırsal Alan Yerleşimlerinde Konut Üretimi İçin Bir Model” oluşturulmaya çalışıldı.

Önce konutun ve yerleşim birimlerinin tarihsel süreç içindeki evrimi ve adanın K.K.T.C’ deki durumu incelendi. Sonra üretimin, ekonomik durumu ve “yapı üretimi” sorunları inceleme alanına alındı. Bu konuların kuramsal nitelikleri ortaya kondu.

Mimari açıdan “Konutun Tasarımını Etkileyen Faktörler” ele alınarak incelendi. Bu kriterler içerisinde alan çalışmamızı yaptığımız, K.K.T.C’ de kırsal alan yerleşimlerindeki konutlar ve uygulanan hukuksal ve teknik sorunlar, istatistiki bilgiler, incelenerek değerlendirildi.

Sonuçta; tüm bu bilgi birikiminin verileri kullanılarak “K.K.T.C’ de Kırsal Alan Yerleşimlerine Dayalı Konut Üretimi İçin Bir Model” oluşturuldu. Modelin test edilmesi kamuyu da içine alan kordineli bir çalışmanın sonucunda olacağı açıktır. Biz bu çalışmada yalnızca modelin açılımı için gerekli bilgileri vererek sonuçlandırdık. Yer kürede konu ile ilgili kamu kurum ve kuruluşları, özel yatırımcıların bu modele uygun çalışmaları sonucunda doğa daha çok tahrip edilmeksizin, sağlıklı yaşana bilinir yerleşim bölgeleri ve konutların elde edileceği kanısındayız.

Abstract

Nowadays we are watching that population is becoming denser in cities. In the origins of city's historical development naturally rural settlement exists however, due to the problems arose from the city life, people have started running away from the cities.

They have started preferring rural areas as to be nearer to nature and to live healthily. It is because of this fact and with the effect of tourism that rural areas have started to develop in a disorder. This is such a condition which we come across mostly in undeveloped and developing countries. Having acquired the knowledge about the development of such a problem, it has been considered that it would be "original" to search whether it is possible to develop a model for rural settlements based on a more scientific principle or not. By determining the boundaries of the problem, one part of the island called Cyprus is chosen for the field work. In formation about this subject in the world literature has been collected in the light of ideas produced and practices held, it has been tried to develop "A Model For Residence Production In Rural Areas".

Firstly, the evolution of residence and settlement thought the history and the place of the island in T.R.N.C. has been investigated later. Production, economic situation, and "problems of construction" have been put through investigation. Theoretical qualities of these subjects have been presented "The Factors Affecting The Scheme Of Residences" have been investigated from an architecture perspective. Within this criterion, the houses in the rural of T.R.N.C. where we have our field work, the legal and technical problems have been evaluated by investigating the statistical information.

As a result; by using all this information, "A Residence Model For Rural Areas In T.R.N.C." has been formed. The testing of the model will take place in a coordinated work which will also include the public opinion. In this work, we have come to conclusion by only giving information about the explanation of the model. We believe that it is possible to obtain settlements and residences in which people can live healthily and without destroying the nature provided that the public institutions and organizations, private investors work in accordance whit this model.

I - GİRİŞ

Kıbrıs, Doğu Akdeniz bölgesinde bir ada olmasına rağmen, tarihsel akış içerisinde, tüm göçlerden, istilalardan etkilenmiştir. Bu insan hareketlerinin beraberinde getirdiği kültürel değerler içinde yoğrularak bu günkü yaşam biçimini bulmuştur. Kırsal alanda yaşam ve konut sorunları da bu sürece paralel olarak çözümlenmiş ve günümüze kadar gelmiştir.

Her toplumda olduğu gibi, kültürel değerler, sosyal yaşam, ekonomik olaylar, harpler ve istilalardan etkilenerek kendi değerlerini oluşturmuştur. Kültürel değerler içinde yer alan mimari yapıtlar o toplumun yaşamını ve değerler yargısının en önemli kanıtlarıdır. Mimari mirası incelediğimizde, sivil ve kamuya ait mimari yapıtlar içinde, kırsal yaşamın konut sorununun çözümündeki ip uçlarını bulmak ve geçmişle olan bağı kurmak için sanat tarihi açısından bu bölgedeki yapılaşma hareketlerini kronolojik sıra ile incelediğimizde aşağıdaki durumu görmekteyiz;

Neolitik Çağ	M.Ö. 7500-3500
Hirokitya Kültürü	M.Ö. 7000-6000
Philya Kültürü	M.Ö. 5500-4500
Sotira Kültürü	M.Ö. 4500-3750
Geç Dönem	M.Ö. 4100-3500
Kalkolitik Çağ	M.Ö. 3500-2300
Tunç Çağ	M.Ö. 2300-1050
Erken Tunç Devri	M.Ö. 2300-1900
Orta Tunç Devri	M.Ö. 1900-1625
Geç Tunç Devri	M.Ö. 1625-1050
Demir Çağ ve Sonrası	
Geometrik Devir	M.Ö. 1050-750
Arkaik Devir	M.Ö. 750-475

Klasik Devir	M.Ö. 475-325
Helenistik Devir	M.Ö. 325-58
Roma Devri	M.Ö. 58-M.S. 395
Orta Çağ ve Sonrası	
Bizans Devri	M.S. 395-1192
Lüzinyan Devri	M.S. 1192-1489
Venedik Devri	M.S. 1489-1570
Osmanlı Devri	M.S. 1570-1878
İngiliz Dönemi	1878-1960
Kıbrıs Cumhuriyeti;	1960-1974

1974' den günümüze kadar.

Kronolojik sıra ile incelenen bu devirlerde, bir kavim veya devletin hakimiyetinin son bulması halinde yaşam kültürünün ipuçları için veri bulamazken yerleşme ve yapılaşmayı günümüze taşıyan çok değerli mimari yapıtları görmekteyiz. Buna karşın Osmanlı İmparatorluğunun hakimiyeti ile istikrar bulan ada yaşamında, özellikle kırsal alanlarda konut mimarisi geleneksel hale dönüşmüş ve tipten bir mimari anlayışı yansıtmıştır.

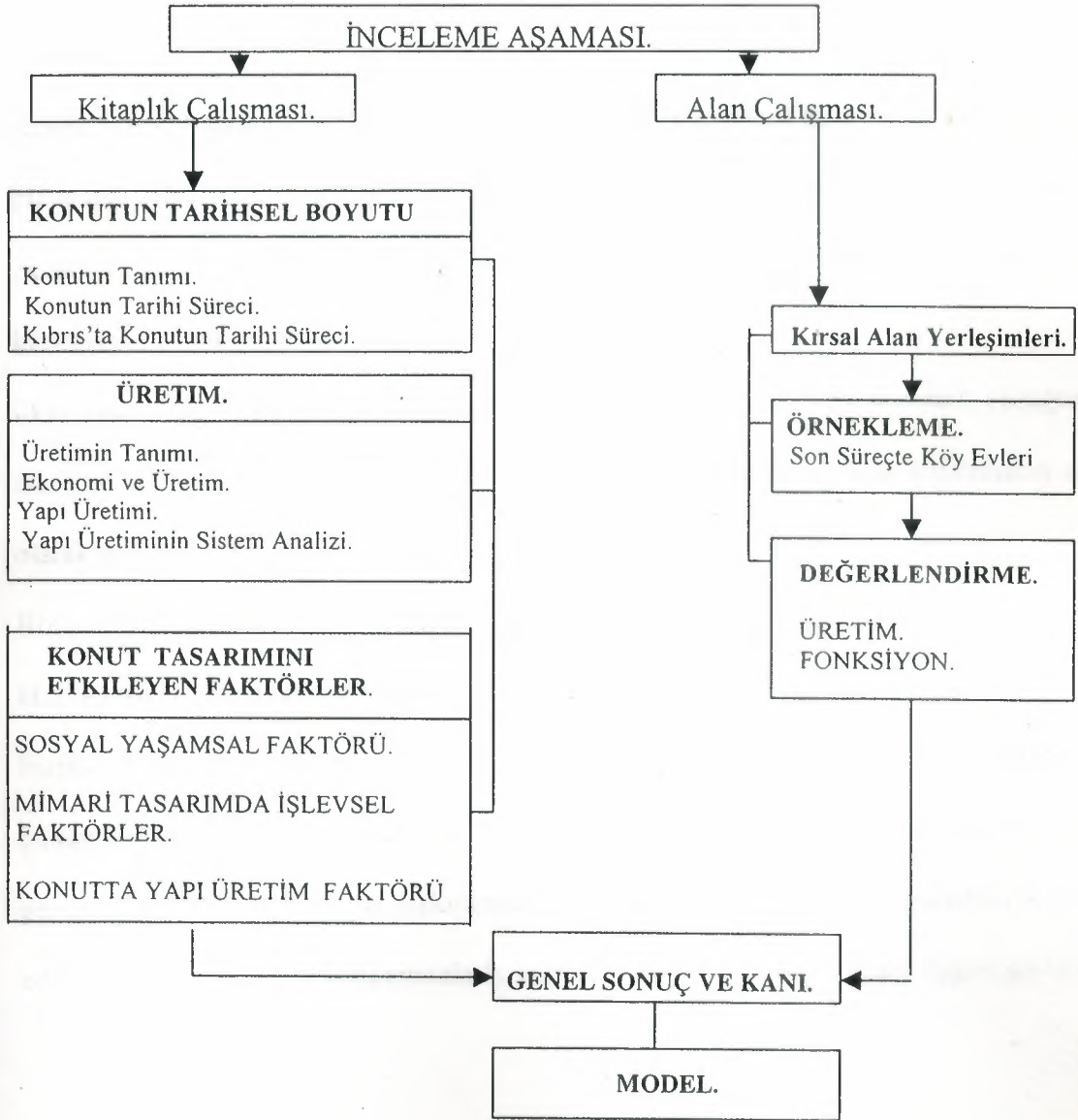
Bu tesbitten sonra, konutun tarihsel süreç içindeki gelişimini, ilk insanlardan başlayarak 20. yy'a kadar şematik anlatımların yanı sıra Kıbrıs adasındaki, konut üretimini Neolitik dönemden alarak günümüze kadar taşıdık.

Elde edilen verilerle birlikte, günümüzdeki kırsal alan yerleşimlerindeki konutları inceleme alanımıza aldık. Seçtiğimiz örneklerde; mimari tasarım verileri açısından aile bireylerinin sayısal değerleri, sosyal yaşamları, geçim için üretim biçimleri, kullandıkları eşya ve eşya insan ilişkileri, üretim araç gereç kullanımları ile şekillenen planları irdelendi. Sonuç olarak konut tipolojilerini çıkardık. Yapı üretimi açısından,

yapı araç, gereç ve iş gücünü ve finansman sorununu irdeledik. Buna bağlı olarak yapım teknolojisi, yapı fiziki ve atmosferik verilere karşı yapı yerleşimlerini inceledik. Elde ettiğimiz tüm verileri yorumlayarak, bundan sonra kırsal alanda konut üretilirken dikkate alınması gereken başlıca kriterleri bir modele dönüştürdük.

Herhangi bir kırsal bölgede konut üretimi söz konusu olduğunda bu modele uygun olarak araştırma ve değerlendirme yapılarak kısa yoldan planlama verilerinin elde edileceğini umarak, yararlanacaklara sunmaktayız.

Çalışma Şeması ve Kapsamı.

II-KONUTUN TARİHSEL BOYUTU

II.1.Konutun Tanımı.

Konut, en küçük sosyal birim olan aileyi doğal etkenlerden koruyan ve yaşamlarını sağlayacak bir yapıdır.

Konut, insanlığın var olduğu günden itibaren, karşımıza çıkan ilk yapı türüdür. Bu nedenle ağaç ve kaya kovuklarından başlayan konut, sürekli evrim geçirerek günümüze değin ulaşmıştır. Bu evrim süreci hiçbir zaman durmamış ve günümüzde de devam etmektedir.

Konut, ailenin barınma gereksinimlerini karşılamak için çeşitli açık ve kapalı mekânların bir araya gelmesiyle oluşmuştur. Bu bağlamda tarihsel süreç içinde konutlar incelendiği zaman konutları, kentsel ve kırsal konut olarak ikiye ayırabiliriz. Bu ayrım ülkelere göre kendi içinde sınıflandırılabilir.

İlkel insan toplumlarında aile kavramı yerine toplu yaşam kavramı öncelikli olduğundan aileye özgü konutu göremiyoruz. Evrimleşen insan topluluğunda aile kavramının doğal olarak gelişmesi ile aileye özgü konutta biçimlenmeye başlamıştır.

Biz aile gereksinimlerine göre biçimlenen konutun üretimi ile ilgileneceğiz.

II.2. Konutun Tarihsel Süreç İçerisinde Evrimine Bakış.

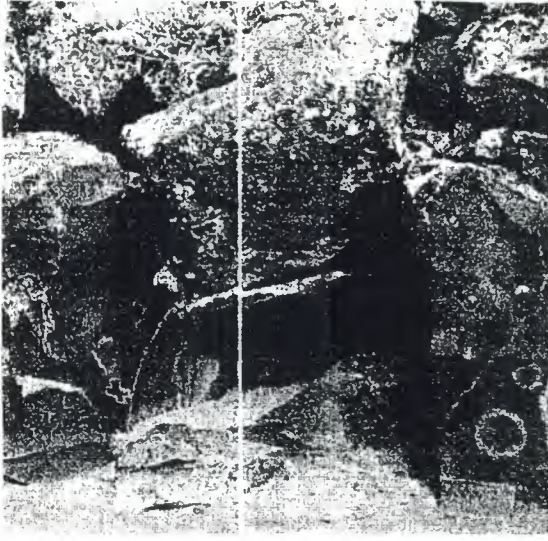
Fiziksel planlayıcı olan mimarlar konutun tarihsel gelişimi içinde insanların ürettiği ve günümüze kadar kalıntıları olan yapıtlar üzerinde duracağız. Ancak sosyal yaşam ve onun gereği olan fiziksel yapı ve ilişkilerine diğer bilim dallarından yararlanarak, konserve edilmiş bir bilgiyi, görsel dokümanlarla aşağıdaki sistem içinde sunmayı uygun gördük.

II.2.1. Tarih Öncesi Çağlar Mimarlığı.

II.2.1.1. Paleolitik Çağ (M.Ö. 600000 – 12000)

Tasarım Örnekleri.

Şekil 1: Kaya Kovuğu ev görünüşü.

(J. Schobinger-C.J. Gradin'dan)

Değerlendirme.

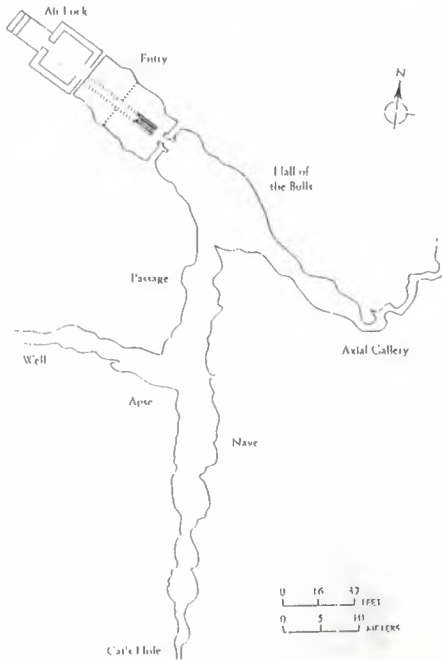
Üretim.

Doğada mevcut ağaç kovuğu ve mağaralardan yararlanma.
Aile fertlerinin organizasyonu.

Fonksiyon.

Bireysel olarak, ilkel bir yaşam içeren tek hacim.

Şekil 2: Lascaux mağarası planı. (Fransa)

(H. Gardner'den)

Üretim.

Mevcut mağaralar oyucu, kırıcı aletlerle genişletilmiştir.
Topluca üretim diyebiliriz. "imece usulü"

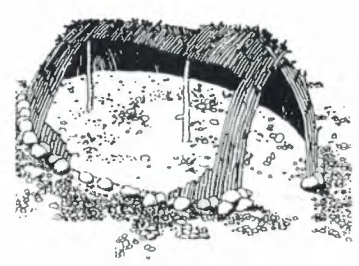
Fonksiyon.

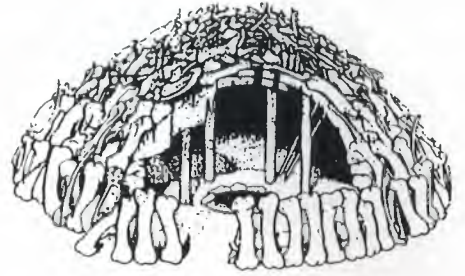
Tek hacimde topluca yaşam.

II.2.2.Mezolitik Çağ (M.Ö. 12000-8000) ve Neolitik Çağ (M.Ö. 10000-3500)

Bu iki çağda konut gelişimi, çevrenin fizyolojik ve iklimik yapısına göre değişim göstermekteydi.

II.2.2.1. Ağaçların Yoğun Olduğu Çevrelerde Dallardan Yapılan Çadır Çeşitleri.

Tasarım Örnekleri.	Değerlendirme.
Şekil 3: Ağaç dallarından çadır görünüşü. (S. Ulkay'dan)	<u>Üretim.</u> Ağaç dalları gövdeyi oluştururken, örtü malzemesi olarak ağaç yaprakları, çalı çırpı kullanılmıştır. Aile bireyleri üretimi. <u>Fonksiyon.</u> Aile olarak tek hacimde yaşam.
Şekil 4: Ağaç dallarından çadır görünüşü. (B. Fletcher'den)	<u>Üretim.</u> Ağaç dallarından yapılmış tomruk mertekler gövdeyi oluştururken, örtü malzemesi olarak ağaç dalları kullanılmıştır. Aile bireyleri organizasyonu ile üretim. <u>Fonksiyon.</u> Aile olarak tek hacimde yaşam.
Şekil 5: Ağaç dallarından çadır görünüşü. (B. Fletcher'den)	

Tasarım Örnekleri.	Değerlendirme.
Şekil 6: Çadır görünüşü. (B. Fletcher'den)	<u>Üretim.</u> Ağaç dallarından yapılmış mertekler gövde oluşturulurken, örtü malzemesi olarak hayvan derileri kullanılmıştır. Aile fertleri ile üretim organizasyonu. <u>Fonksiyon.</u> Aile olarak tek hacimde yaşam.
Şekil 7: Çadır görünüşü. (B. Özer'den)	<u>Üretim.</u> Ağaç dallarından ve mamut dişlerinden gövde oluşturulurken, örtü malzemesi olarak hayvan derileri kullanılmıştır. Toplu üretim organizasyonu. <u>Fonksiyon.</u> Aile olarak tek hacimde yaşam.
II.2.2.2. Hayvan Saldırılarına Yoğun Olduğu veya Su Kenarlarında Yaşam.	
Şekil 8: Ağaç dallarından barınak görünüşü. (S. Ulkay'dan)	<u>Üretim.</u> Düzlem oluşturup üzerine ağaç dallarından barınaklar yapmışlardır. <u>Fonksiyon.</u> Aile olarak tek hacimde yaşam.
II.2.2.3. Hayvan Kemiklerinin Yoğun Olduğu Yerlerde Yaşam.	
Şekil 9: Hayvan kemiklerinden yapılan çadır görünüşü. (B. Özer'den)	<u>Üretim</u> Hayvan kemiklerinin yoğun olduğu yerlerde kemik ve mamut dişleri kullanılmıştır. Deneysel üretim organizasyonu. <u>Fonksiyon.</u> Aile olarak tek hacimde yaşam.

II.2.2.4. Hendek Ev Tipi.

Şekil 10. Hendek ev planı ve görünüşü.

(B. Ünsal'dan)

Üretim.

Toprak kazılarak hendek-ev tipi meydana getirildi¹. Kazılan çukurun orta yerine bir direk konularak ağaç dallarından çatı yapıldı.

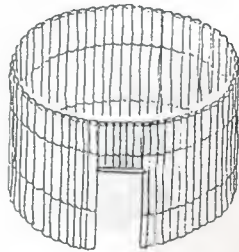
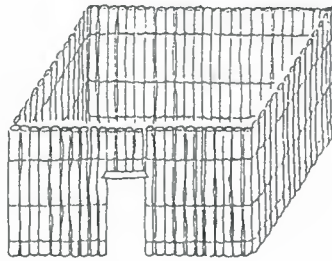
Toplu üretim organizasyonu.

Fonksiyon.

Aile olarak tek hacimde yaşam.

II.2.2.5. Ahşap Duvarlı Evler.

Şekil 11. Kare ve Daire biçimindeki ev görünüşleri.

(S. Ulkay'dan)

Üretim.

Tomruk mertekler yan yana yere çakılarak kare ve daire biçiminde barınaklar elde edilmiştir.

Mertekler ağaç kabuklarından elde edilen şeritlerle birbirine bağlanmıştır. Kare barınakta çatıya bir yöne meyil verilirken daire biçiminde ortaya konan direkte çatı oluşturulmuş olup duvarlar daha sonra çamurla sıvanmıştır².

Toplu ve ustalık ilişkileri ile organizasyon.

Fonksiyon.

Aile olarak tek hacimde yaşam.

II.2.2.6. Doğal Taş Duvarlı Evler.

Şekil 12: Doğal taştan inşa edilen ev planları.
(Beidha- Ürdün ; Ain Mallaha-İsrail)

(B. Fletcher'den)

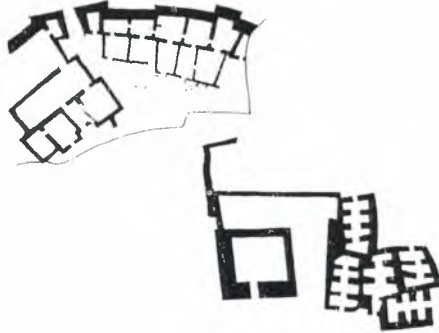
Üretim.

Doğal taştan harçsız olarak inşa edilen bu yapılar, dam seviyesine kadar yere gömülüdür. Damlar ortada bir direk ile tutturulan ağaç dallarının çamurla sıvanmasıyla yapılan basit bir damdır³. Toplu ve usta - çırak ilişkisine dayalı organizasyon.

Fonksiyon.

Aile olarak tek mekânda köy yaşamı başlıyor. İklim konut yapımında önem kazanıyor.

Şekil 13: Doğal taştan harç ile örülen ev planları.
(Mersin – Beidha)

(B. Fletcher'den)

Üretim.

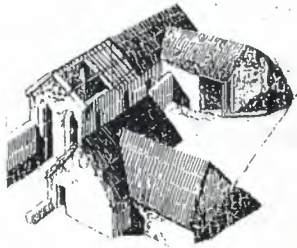
Duvarlar doğal taş ile yapılmış olup; dam örtü malzemesi topraktı⁴. Toplu ve usta - çırak ilişkisine dayalı organizasyon.

Fonksiyon.

Aile olarak tek mekânda yaşam. Avlulu sistem ve iklim konut yapımında önem kazanıyor. Köy yaşamı geliyor.

II.2.2.7. Kerpiç Duvarlı Evler.

Şekil 14: Kerpiç duvarlı ev görünüşü. (Tell Hassuna)

(B. Fletcher'den)

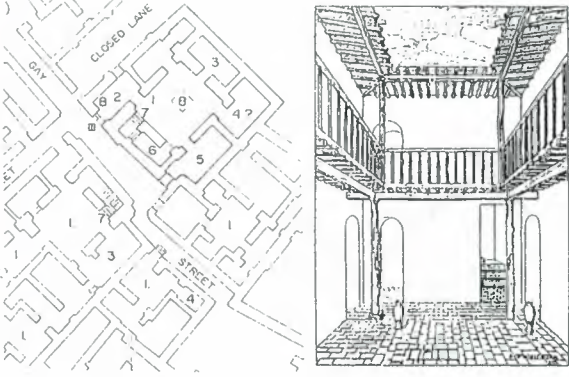
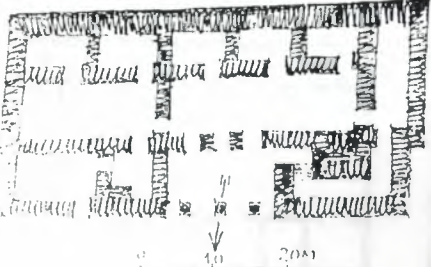
Üretim.

Duvarlar kerpiçten olup zemin hasır örtülüdür. Ocak ise zift kaplı olduğu tespit edilmiştir⁵. Toplu ve usta - çırak ilişkisine dayalı organizasyon.

Fonksiyon.

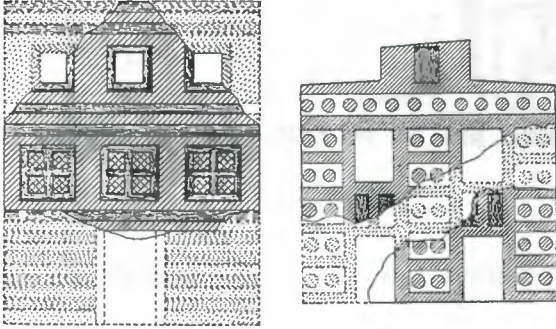
Aile yaşantısı için farklı mekân ayrımları.

II.2.3. Eski Çağ Mimarisinde Kırsal Alan Konutlarından Örnekler.

Tasarım Örnekleri.	Değerlendirme.
II.2.3.1. Mısır Mimarisi.	
Şekil 15: Mısır evi planı. (M. Stead'den)	<u>Üretim.</u> Mısır'da, halk evleri ağaç ve kerpiçten yapıldı. İklim şartlarından ötürü pişirilmiş malzeme kullanılıyordu⁶. Toplu ve usta – çırak ilişkisine dayalı organizasyon. <u>Fonksiyon.</u> Çok hacimli konuta geçiş ve şehirleşme.
II.2.3.2. Sümer Mimarisi.	
Şekil 16: Sümer Evi planı ve kesiti.(Ur) (S. Kostof'dan)	<u>Üretim.</u> Sümer evleri genellikle tek katlı olup duvarlar kuru tuğladandır. Dışa pencere yoktur. Süreç içinde gelişen evlerin odaları açık avlu etrafında gruplaşmıştır. Sundurmayı yağmur sularından korumak için çatı avluya doğru tek yönde meyillidir⁷. Toplu ve bilinçli usta – çırak ilişkilerine dayalı organizasyon. İş kolunda uzmanlaşma. <u>Fonksiyon.</u> Çok hacimli konut ve şehirleşme.
II.2.3.3. Hitit Mimarisi.	
Şekil 17: Hilani tipi ev planı. (Tel-Tayinat) (B. Ünsal'den)	<u>Üretim.</u> Duvarları taş temel üzerine güneşte kurutulmuş tuğladan dolma duvardır. Sundurma olup yer döşemesi taşır⁸. Toplu ve bilinçli usta - çırak ilişkilerine dayalı organizasyon. İş Kolunda uzmanlaşma. <u>Fonksiyon.</u> Odaların fonksiyonu ocak, fırın ve zahire sarnıçları tarafından belirlenmektedir.

II.2.3.4. Girit Mimarisi.

Şekil 18: Girit evi görünüşü.

(A.W. Lawrence'den)

Üretim.

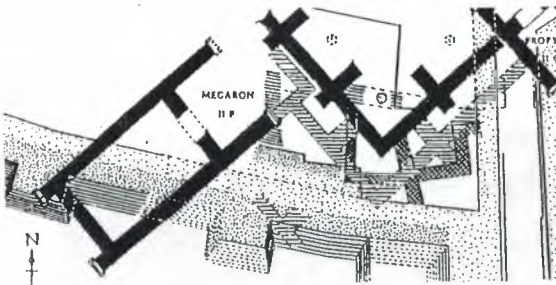
Helen evi denilen tip Anadolu Megaronlarının bir uzantısıdır. Temeller taştan olup, duvarlar ise çığ tuğladan yapılıyordu. Büyük holün ortasındaki 4 kolonun taşıdığı çatıdan ışık alınır ve ocak dumanı buradan dışarı çıkardı. Çatı, iki tarafa hafif meyillidir⁹. Toplu – bilinçli usta çırak ve uzmanlığa dayalı organizasyon.

Fonksiyon.

Kübik biçim kullanılmıştır. Şehirleşme ve gösterişli evler. Toplumda sınıflaşma.

II.2.3.5. Yunan Mimarisi.

Şekil 19: Megaron planı.

(A.W. Lawrence'den)

Üretim.

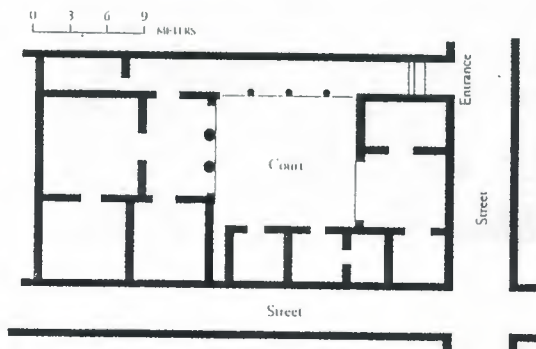
Duvarlar ahşap, kuru taş malzemeden veya kerpiç tuğlasından yapılmıştır. Duvarlar düz sıvayla sıvalıydı¹⁰. Toplu – bilinçli usta çırak ve uzmanlığa dayalı organizasyon.

Fonksiyon.

Bir boş oda mevcut olup, bu odada megaron ile avlu bulunmaktadır.

II.2.3.6. Helenistik Mimarisi.

Şekil 20: Pirene evi.

(H. Gardner'den)

Üretim.

Hafif malzeme ile inşa edilen evlerin avlusu taş döşemedir¹¹. Toplu – bilinçli usta çırak ve uzmanlığa dayalı organizasyon.

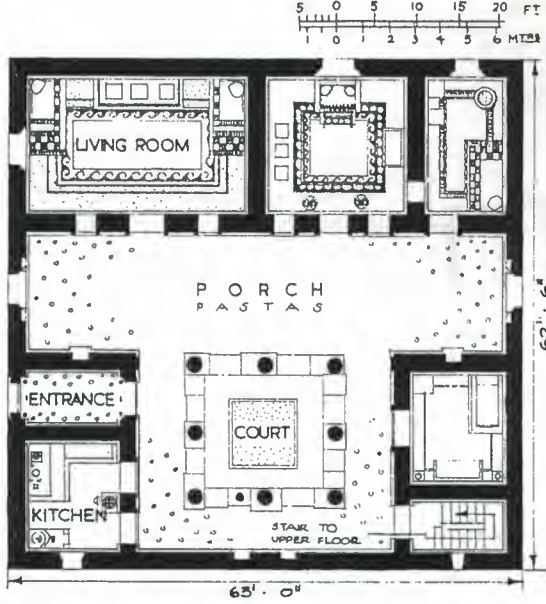
Fonksiyon.

Asimetri plana sahip olan bu evde dahi megaron vardır. Megaron avluya açılır. Odalar ise yan yana dizilmiş olup yükseklikleri genellikle 6 m dir¹².

Tasarım Örnekleri.

Değerlendirme.

Şekil 21. Delos evi.

(B. Fletcher'den)

Üretim.

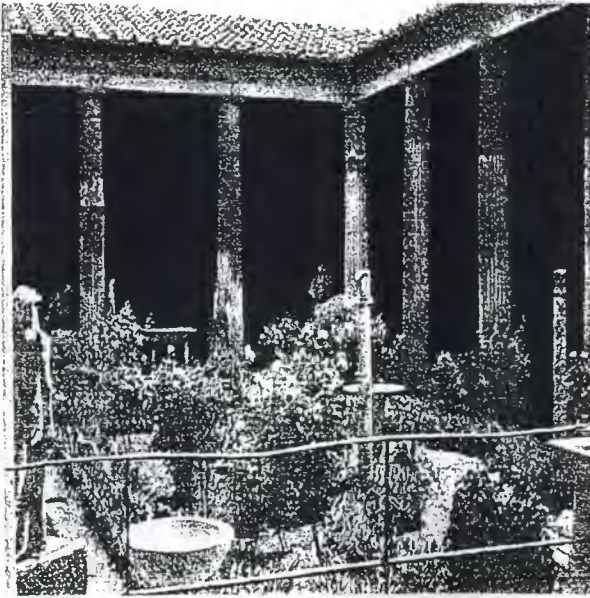
Hafif malzeme ile inşa edilen evlerin avlusu taş döşemedir¹³. Toplu – bilinçli usta çırak ve uzmanlığa dayalı organizasyon.

Fonksiyon.

Avlu galerilerle çevrili olup, çeşitli büyüklükte oda ve daireler vardır.

II.2.3.7. Roma Mimarisi.

Şekil 22. Domus.

(M. Wheeler'den)

Üretim.

Harçla taş parçalarının karışımından elde edilen ve "Opus Caementicium" denilen duvarlar kullanılmıştır¹⁴. Toplu – bilinçli usta çırak ve uzmanlığa dayalı organizasyon.

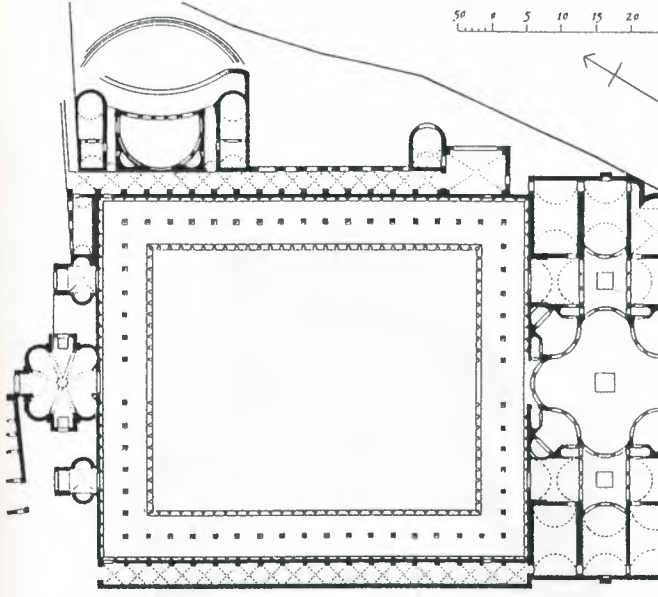
Fonksiyon.

Hacimler kare biçimindeki iç avluya açılmaktadır.

Tasarım Örnekleri.

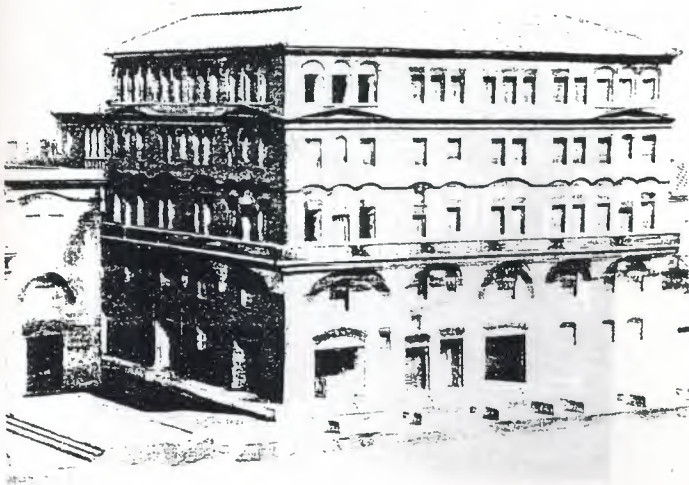
Değerlendirme.

Şekil 23. Villalar.

(M. Wheeler'den)

Şekil 24. İnsula evi görünüşü .

(M. Wheeler'den)

Üretim.

Malzemede bilimsel arayışlar görülmekte.

“Opus Caementicium”da harç direnci artırılmıştır¹⁵.

Toplu ve usta – çırak - uzmanlaşmaya dayalı organizasyon.

Fonksiyon.

Şehir dışındaki asil ailelerin yaşadığı çiftlik evleri¹⁶.

Üretim.

Yapı malzemesinde kalite arayışı.

Dışta “Opus Caementicium” kullanılırken, iç kısımda tuğla kolonlar ve taşıyıcı dolgu duvar kullanılmıştır¹⁷.

Toplu ve usta – çırak - uzmanlaşmaya dayalı organizasyon.

Fonksiyon.

Şehirde toplu konutun ilk adımını görüyoruz.

II.2.4. İlk ve Orta Çağ Mimarisinde Kırsal Alan Konutlarından Örnekler.

Tasarım Örnekleri.

Değerlendirme.

II.2.4.1. Gotik Mimarisi.

Şekil 25. Gotik ev görünüşü. (Hereferdshire- İngiltere)

(B. Fletcher'den)

Üretim.

Ülke olanaklarına göre malzeme çeşitliliği bilinçli bir şekilde kullanılmış toplu ve usta – çırak - uzmanlaşmış organizasyon.

Fonksiyon.

Parasal olarak güçlü, sosyal statü olarak zayıf toprak ağalarının yaptıkları işle ilgili kendi yaşam ve çalışma koşullarına uygun mekânlar düzenlendi¹⁸.

II.2.5. Yeni Çağ Mimarlığı.

Tasarım Örnekleri.

Değerlendirme.

II.2.5.1.Rönesans ve Manyerist Çağ Mimarisi.

Şekil 26. Rönesans ve Manyerist çağ evi

(B. Flecher'den)

Üretim.

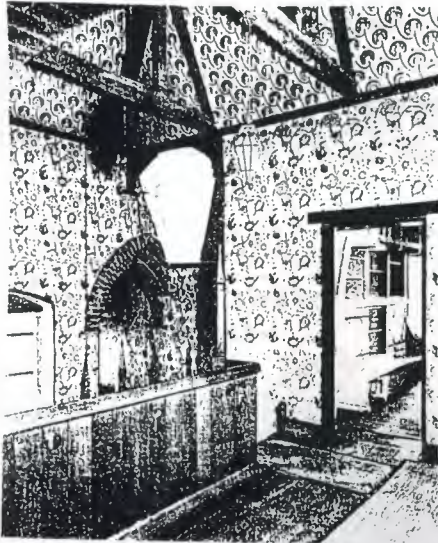
Ülke olanaklarına göre malzeme Çeşitliliği görülmekte – toplu ve usta – çırak – uzmanlar ve tasarlayıcıları içeren organizasyon.

Fonksiyon.

Mekânların ve cephesel görünümlerin statikliğine alternatif olarak ritmik bir heyecan ve devamlılık hissi veren hareketlilik.

II.2.5.2.Eklektizim.

Şekil 27. Red House evinin iç görünüşü. (İngiltere)

(B. Flecher'den)

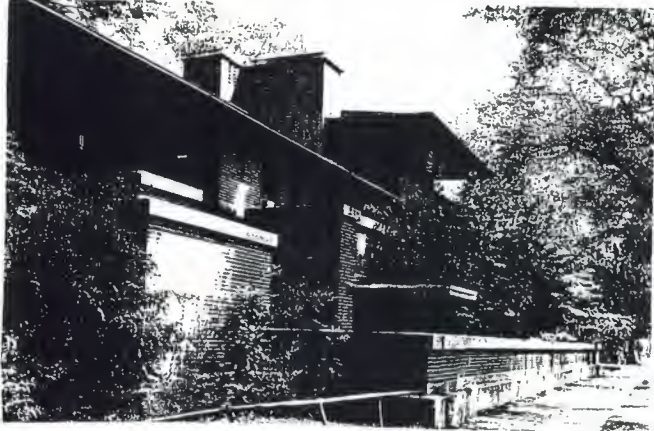
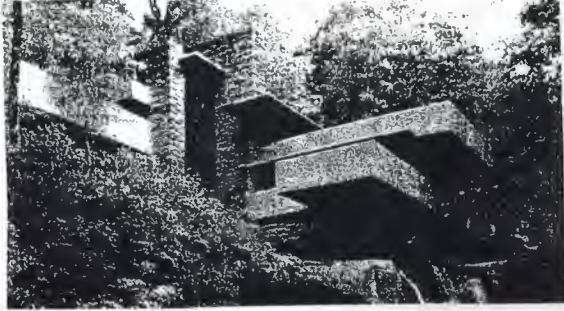
Üretim.

Üretim malzeme açısından süsleme görülmektedir. Bu ev tuğla ahşap ve cini kullanılarak inşa edilmiştir¹⁹. Toplu ve usta – çırak – uzmanlar ve tasarlayıcıları içeren organizasyon.

Fonksiyon.

Geleneksellikten vazgeçip kullanıcının ihtiyaçlarına göre mekânlar tasarlanmıştır²⁰.

II.2.6. Yirminci Yüz Yıl Mimarlığı.

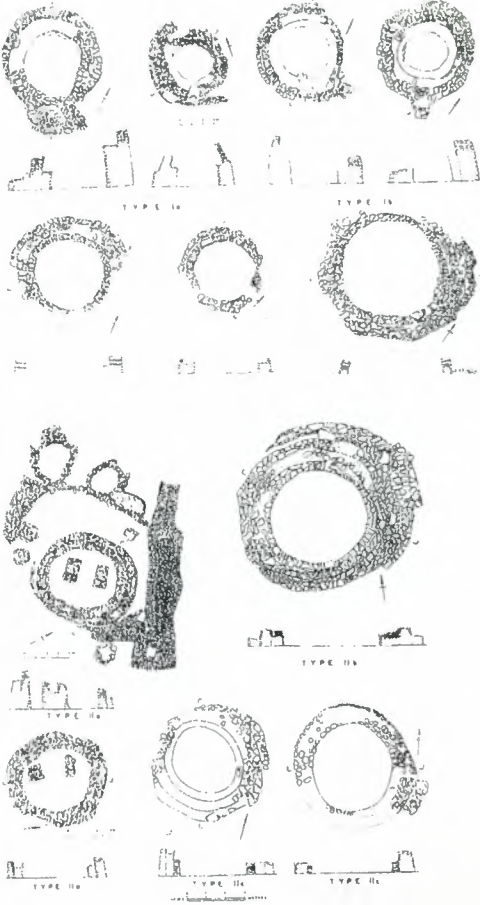
Tasarım Örnekleri.	Değerlendirme.
Şekil 28. Robi evi (Frank Loyd Wright) (B. Fletcher'den)	<u>Üretim.</u> Yapım sistemi malzeme olanaklarına göre iskelet sistemlere geçilmektedir. Yapım daha organize edilmiştir. Usta – çırak - uzmanlaşma ve tasarımı içeren organizasyon. <u>Fonksiyon.</u> Hacim ve mekânlar çağdaş anlayışına göre düzenlenmiştir.
Şekil 29. Savoye Villası. (Le Corbuser) (W. Bocsiger'den)	<u>Üretim.</u> Yapım sistemi malzeme olanaklarına göre iskelet sistemlere geçilmektedir. Yapım daha organize edilmiştir. Usta – çırak – uzmanlaşma ve tasarımı içeren organizasyon. <u>Fonksiyon.</u> Hacim ve mekânlar çağdaş anlayışa göre düzenlenmiştir.
Şekil 30. Falling Water Evi (Şelale evi) (Frank Loyd Wright) (D. Larkin'den)	<u>Üretim.</u> Yapım sistemi malzeme olanaklarına göre iskelet sistemlere geçilmektedir. Yapım daha organize edilmiştir. Usta – çırak – uzmanlaşma ve tasarımı içeren organizasyon. <u>Fonksiyon.</u> Hacim, mekânlar çağdaş anlayışa ve temel tasar kurallarına göre düzenlenmiştir.

II-3. Kıbrıs Adasında Konut Yerleşimlerinin Tarihsel Akış İçindeki Durumu.

Kıbrıs adasındaki yerleşimlerin Neolitik devirde başladığını görüyoruz. Dünyada yerleşimlerin genel gelişimine paralel olarak Kıbrıs'ta da aynı gelişme izlenmektedir. Yine bu bölümde de konuyu, konutun gelişiminde olduğu gibi tarihsel kronolojik sıra içinde örneklemeyi uygun bulduk. Aşağıda bu örneklerden önemli olanlarını vermekteyiz.

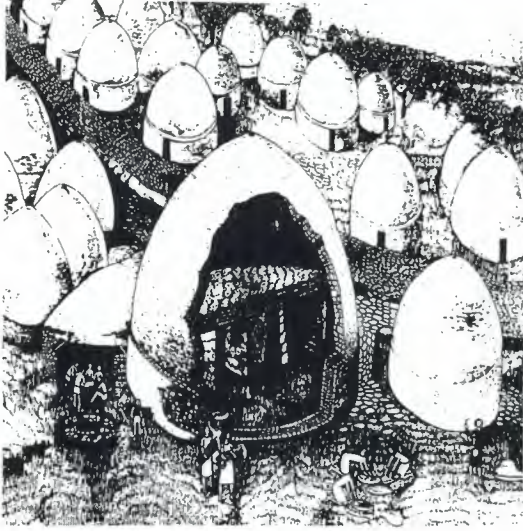
II.3.1.Neolitik Çağ Mimarlığı.

II.3.1.1.Hirokitya Kültürü. (M.Ö. 7000-6000)

Tasarım Örnekleri.	Değerlendirme.
Şekil 31: Tholos Konut planları. 	<u>Üretim.</u> Çoğu kez çift duvarlı olan konutlar, yerli kireç taşından inşa edilmiştir. Örtüleri genellikle kubbedir. 3-8 m arasında çapları olan konutların içinde iki sağlam taş paye, belki ikinci bir kat veya ahşap bir döşemeyi taşıyordu ve buraya merdivenle çıkılıyordu²¹. Toplu ve usta - çırak ilişkisine dayalı organizasyon. <u>Fonksiyon.</u> Tek hacimde aile yaşamı.

(P. Dikaios- J.R. Stewart' dan)

Şekil 32: Tholos konutları görünüşü.

(P. Aström'den)

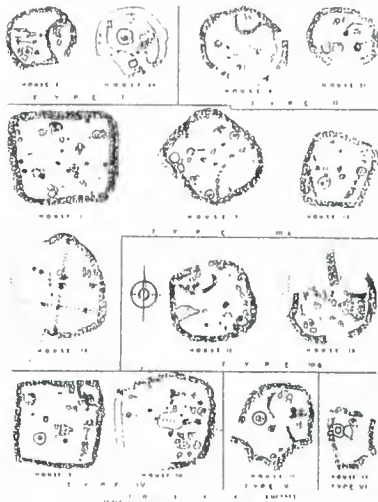
II.3.1.2. Philya Kültürü.

Bu kültürle ilgili sadece mezarlar bulunmuş; mimari kalıntıların varlığı tespit edilmemiştir.

II.3.1.3. Sotira Kültürü. (M.Ö.4500-3750)

Tasarım Örnekleri.

Şekil 33: Sotira Köyü Konutları.

(P. Dikaio-J.R. Stewart'dan)

Değerlendirme.

Üretim.

Daire planlı evlerin duvarları taş olup, çatıları kubbe örtülüdür. Dikdörtgen planlı evlerin duvarları belli bir seviyeye kadar doğal taş olup üzeri kerpiçtir. Çatılar düz dam veya meyilli çatıdır. Örtü malzemesi, ağaç dalı ve üzeri topraktır²². Toplu ve usta – çırak ilişkisine dayalı organizasyon.

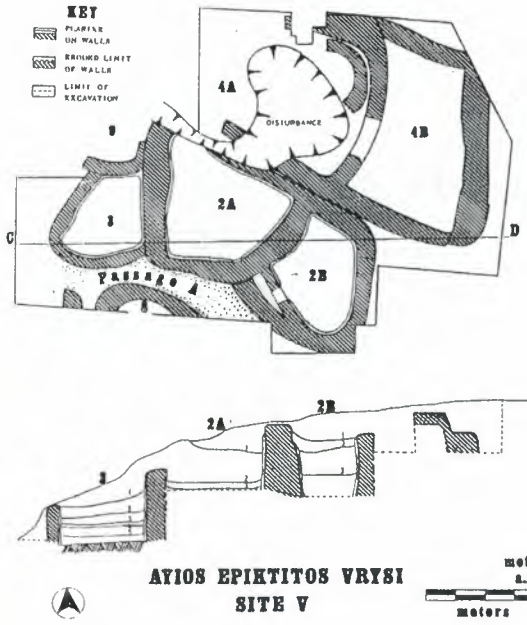
Fonksiyon

Daire, dikdörtgen veya bazen at nalı şeklindeki tek hacimde aile yaşamı.

II.3.1.4. Geç Neolitik Dönem. (M.Ö. 4100-3500)

Tasarım Örnekleri.

Şekil 34: Vrysi Köyü konutları.

(E.J. Peltenburg'dan)

Değerlendirme.

Üretim.

Moloz taştan inşa edilen konutların, örtüsü bir direkle tutturulan ağaç dallarının çamurla sıvanması ile yapılan basit bir damdır ve iç mekânlarda bir ocak bulunduğunu görüyoruz²³. Toplu ve usta – çırak ilişkisine dayalı organizasyon.

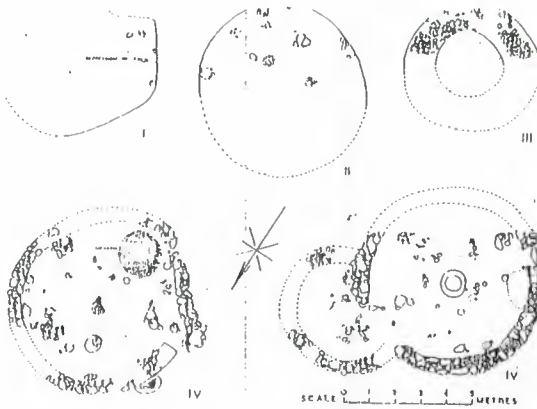
Fonksiyon.

Tek hacimde aile yaşamı.

II.3.2.Kalkolitik Çağ. (M.Ö. 3500-2300)

Tasarım Örnekleri.

Şekil 35: Erimi Köyü Konutları.

(P. Dikaios-J.R. Stewart'dan)

Değerlendirme.

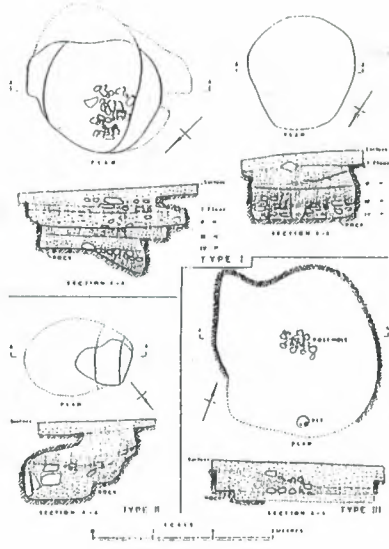
Üretim.

Moloz taştan inşa edilen konutların, örtüsü ortadaki bir direkle tutturulan ağaç dallarının çamurla sıvanması ile yapılan basit bir damdır ve iç mekânlarda bir ocak bulunmuştur²⁴.

Toplu ve usta – çırak ilişkisine dayalı organizasyon.

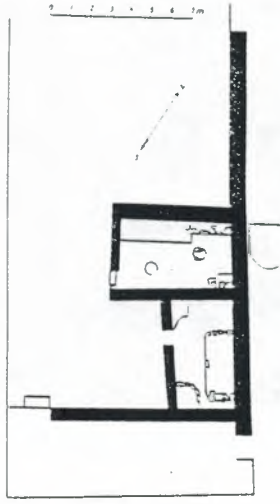
Fonksiyon

Tek hacimde aile yaşamı.

Tasarım Örnekleri.	Değerlendirme.
Şekil 36: Kalavassos Köyü Konutları. (P. Dikaios-J.R. Stewart'dan)	<u>Üretim.</u> Moloz taştan inşa edilen konutların, örtüsü ortadaki bir direkle tutturulan ağaç dallarının çamurla sıvanması ile yapılan basit bir damdır ve iç mekânlarda bir ocak bulunmuştur²⁵. Toplu ve usta – çırak ilişkisine dayalı organizasyon. <u>Fonksiyon</u> Tek hacimde aile yaşamı.

II.3.3. Tunç Çağ.

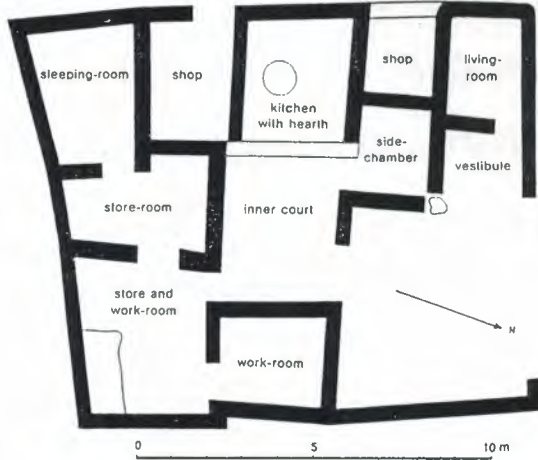
II.3.3.1.Erken Tunç Devri. (M.Ö. 3-2300-1900)

Tasarım Örnekleri.	Değerlendirme.
Şekil 37: Alamra Köyü Konutu. (P. Aström'den)	<u>Üretim.</u> İki odalı ve dikdörtgen planla yapılmış olan konutun, duvarları belli bir seviyeye kadar doğal taş üzeri kerpiçle yapılmıştır. Düz damlı olduğu tahmin ediliyor²⁶. Toplu ve usta – çırak ilişkisine dayalı organizasyon. <u>Fonksiyon.</u> İlk defa birden çok hacim ve avlulu sisteme geçilmiştir. Avlu aynı zamanda hayvan barınağıdır. Hacimlerden biri kiler olarak kullanılır²⁷.

II.3.3.2. Orta Tunç Devri. (1900-1625)

Tasarım Örnekleri.

Şekil 38: Kalopsida Köyü Konutu.

(P. Aström'den)

Değerlendirme.

Üretim.

Duvarları doğal taş olup, düz damlı olduğu tahmin ediliyor²⁸. Toplu ve usta – çırak ilişkisine dayalı organizasyon.

Fonksiyon

Demir ve seramik işlerinin sunulduğu bu evde, yaşam mekânları ile servis mekânları iç avlu çevresinde toplanmıştır²⁹.

II.3.3.3. Genç Tunç Devri. (M.Ö. 1625-1050)

Tasarım Örnekleri.

Şekil 39: Enkomi Şehri Konutları.

(T. Salihoğlu – 2001)

Değerlendirme.

Üretim.

Konutların bazıları kesme taş bazıları ise moloz taşı ile yapılmıştır³⁰. Toplu ve usta – çırak ilişkisine dayalı organizasyon.

Fonksiyon.

Birden çok hacimde yaşam. Zengin ve fakir ayrımı ortaya çıkıyor.

II.3.4. Demir Çağ ve Sonrası.

II.3.4.1. Kıbrıs Geometrik Devir. (M.Ö. 1050-750)

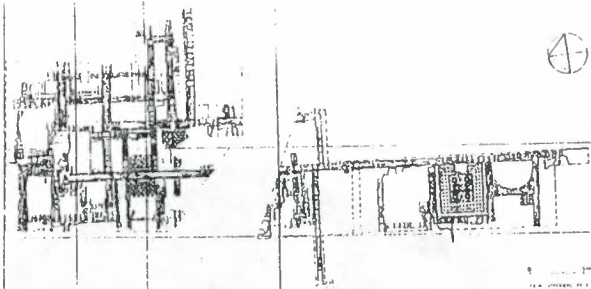
II.3.4.2. Kıbrıs Arkaik Devir. (M.Ö. 750-475)

II.3.4.3. Kıbrıs Klasik Devir. (M.Ö. 475-325)

II.3.4.4. Kıbrıs Helenistik Devir. (M.Ö. 325-58)

Bu devirlerdeki konut mimarisi hakkında bilgi edinilememiştir.

II.3.4.5. Roma Devri. (M.Ö.58-M.S.395)

Tasarım Örnekleri.	Değerlendirme.
Şekil 40: "Dionysos Evi" Sarayı. (Gartkiewicz - Nalewajski'den)	<u>Üretim.</u> Helenistik ve Roma dönemlerine ait yapı şekillerinin ip uçları gözlemlendiği belirtilmektedir³¹. Toplu ve usta – çırak - uzmanlaşmaya dayalı organizasyon. <u>Fonksiyon.</u> Merkezi iç avlunun etrafında toplanan mekânlar.

II.3.5 Orta Çağ ve Sonrası.

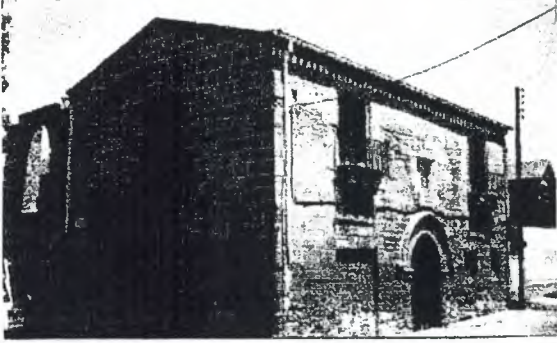
II.3.5.1 Bizans Devri. (395-1192)

Bu devir ile ilgili konut mimarisine ulaşamadık.

II.3.5.2. Lüzinyan Devri. (1192-1489)

Tasarım Örnekleri.	Değerlendirme.
Şekil 41: Lüzinyan Evi görünüşü. (T. Salihoğlu-1996)	<u>Üretim.</u> Duvarlar düzgün kesme kum (sarı) taşından örülerek, çatı oluklu kiremitle kaplanmıştır³². Toplu ve usta – çırak - uzmanlaşmaya dayalı organizasyon. <u>Fonksiyon.</u> Tipik iç avlulu konut özelliği taşıyan konak bağdadi teknikle yapılmıştır.

II.3.5.3. Venedik Devri. (1489-1570)

Tasarım Örnekleri.	Değerlendirme.
Şekil 42: Venedik Evi görünüşü. (T. Salihoğlu-1996)	<u>Üretim.</u> Duvarlar düzgün kesme kum (sarı) taştan örülerek çatı oluklu kiremitle kaplanmıştır³³. Toplu ve usta – çırak - uzmanlaşmaya dayalı organizasyon. <u>Fonksiyon.</u> Zemin katta servis, 1. Katta ise yaşam mekânları mevcuttur.

II.3.5.4. Osmanlı Devri. (1570-1878)

Tasarım Örnekleri.

Şekil 43: Osmanlı Evi görünüşü.

(T. Salihoğlu-2001)

Değerlendirme.

Üretim.

Yığma yapım sisteminde olan konutun zemin kat duvarları doğal taş, I. Kat ise kerpiçtir. Çatı oluklu kiremitle kaplanmıştır³⁴.

Toplu ve usta – çırak - uzmanlaşmaya dayalı organizasyon.

Fonksiyon.

Zemin katta servis mekânları ve işlikler mevcuttur. I. Katta ise yaşam mekânları yer almaktadır.

II.3.6. İngiliz Dönemi. (1878-1960)

Tasarım Örnekleri.

Şekil 44: İngiliz Dönemi konutları.

(K.W. Schaar v.d.)

Değerlendirme.

Üretim.

Duvarlar düzgün kesme kum (sarı) taştan örülerek köşeler, kapı ve pencere, çevreleri hariç diğer kısımlar sıvalıdır. Çatı kiremit kaplanmıştır.

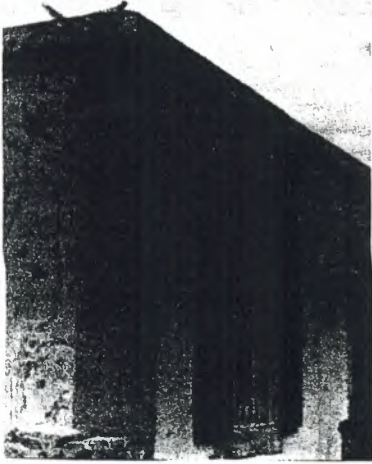
Bu dönemde yapılan binaların balkon korkulukları çapraz biçimde ahşap dan yapılmıştır.

Toplu ve usta – çırak - uzmanlaşmaya dayalı organizasyon.

Fonksiyon.

Konutların, zemin katlarında yaşama, yemek ve servis mekânları, I.Katta ise yatma mekânları mevcuttur.

II.3.7. Kıbrıs Cumhuriyeti. (1960-1974)

Tasarım Örnekleri.	Değerlendirme.
Şekil 45: Hikmet Uluçam evi. (Lapta) (T. Salihoğlu-1999)	<u>Üretim.</u> Duvarlar düzgün kesme sarı (kum) taştan örülerek, köşeler hariç diğer kısımlar sıvalıdır. Dam, merteklerin üzeri kamış hasır ve betondur. Toplu ve usta – çırak - uzmanlaşmaya dayalı organizasyon. <u>Fonksiyon.</u> Giriş holü, aynı zamanda oturma odası olarak kullanılmaktadır. Yaşam ve yatma mekânları giriş holüne açılmaktadır.

III- ÜRETİM.

III.1. Üretimin Tanımı.

Genel üretim olgusuna baktığımızda ekonomik olaylar içinde kuramsallaşmış olduğunu görürüz. Ekonomistler genelde üretimi, “Bir fiziksel varlık üzerinde onun değerini artırıcı bir değişiklik yapmak veya ham madde ve yarı mamulleri mamul hale dönüştürmek” olarak tanımlarlar.

Buna bağlı olarak “üretimi” tezimizin kuramsal yönünü içermesi nedeniyle inceleme alanına alıyoruz.

III.2. Ekonomi ve Üretim.

Ekonomi doğada saklı kaynakların, doğa güçlerinin elverişli biçime geçirilmesi, yararlanılması amacı ile değişik türde ve biçimde mal ile hizmet üretme olgusudur³⁵.

Temelinde yaşamı sürdürme ögesi yatar. Yine ekonomide üretimi bir değer artırıcı olay olarak nitelendirildiğini görmekteyiz Üretim yalnızca gereksinimleri giderecek bir süreç değildir. İnsanın toplumsal olarak üretimde bulunması, toplum ve insanın en üst düzeyde gelişmiş biçimlerde yaşamasını gerçekleştirebilen araçtır. Üretim, üretim güçleri ve üretim araçları arasındaki ilişkiler içinde oluşur. Üretim bir uçta fiziki sistemler ve bunların kuralları, öbür uçta sosyal sistemler ve bunların kuralları ile sınırlıdır³⁵.

Üretimin gelişiminde, bireysel eylemlerden, toplu olarak yapılan üretim eylemlerine geçildiği görülmektedir. Dolayısıyla üretim rasgele yapılan bir eylem olmaktan çıkıp örgütlenerek amaca en kısa yoldan varmak isteyen bir eyleme dönüşmüştür³⁶.

Giderek, insan akli ve gücü, birçok nesneyi üretim faktörü olarak kullanmış ve üretim karmaşık bir yapıya dönüşmüştür³⁷.

Toplumun artan gereksinimini karşılamak için de büyük ölçekteki üretime geçilmiştir. Bunun sonucu, kaynakları, işgücü ile zamanı daha iyi kullanabilmek ve üretimi denetim altına tutmak gereği duyulmuştur³⁸.

Endüstriyel üretimin belirli aşamadan geçerek geliştiğini görmekteyiz. Ekonomistler bu aşamaları şöyle sıralamaktadır.

Makineleşme; bu dönemin, 1770 yılında işte uzmanlaşma ile başladığı kabul edilir. Makineleşmede insan kas gücünün yerini makineler almıştır. Böylece makineler ile insanlar arasındaki ilişki için bir organizasyon kurulması gereği ortaya çıkmıştır.

Bilimsel İşletmecilik; yirminci yüzyılda gelişen endüstri ve teknolojinin zorlaması, üretimin bilimsel yöntemlerle organize edilmesini kaçınılmaz kılmıştır.

Otomasyon; gelişen üretim teknolojisi üzerinde kontrolü artırmaktır. Gelişen teknolojiye haberleşme ve izleme önem kazanmıştır. Otomasyonda, üretimin planlanan amaca varması için sürekli analiz edilmesi esastır. Üretim teknolojisini, ekonomik, sosyal ve işletmecilik yönlerine bağlayan bu ilke, akılcılığı “Rasyonelliği” gündeme getirmiştir.

Yöntem Araştırması; Bu aşama, üretim konusu üzerinde doğru kriterlerin ve en verimli yolların secimi, yolların mantıki değerlendirilmesi, kaynakların rasyonel kullanışı, savurganlıktan kaçınılmasını öngören bir eylem dönemidir. Üretimin amacına varan yolların mantıksal tasarımı da diyebiliriz³⁹.

Günümüzde, bilim çağına girmemiz ile başlayan akımda, üretimdeki otomasyonun giderek “Robotlaştığını” izlemekteyiz. Diyebiliriz ki üretimde “Robot” çağına girilmiştir. Bilindiği üzere bir ekonomik üretim olayında , Hammadde (Sermaye) →İşgücü (İşleme) → Mamul mal olgusuna artık biliminde katılması kaçınılmaz olmuştur. Güçler dağılımında, doğal zenginlikler, para, silahlı gücün yanında bilimsel güçte yer almaktadır.

Günümüz koşulu olan Globalleşmede bilim en büyük güç olmaktadır. Bir alt bölümde “Yapı üretimi” nin tarihsel gelişimini görelim

III.3. Yapı Üretimi.

Ekonomik olgu olan üretimin tarihsel gelişimini ve aşamalarını gördük. Bu bölümde “yapı üretimi” nin, genel üretim sürecinde ne gibi aşamalar gösterdiğini görelim.

Yapı üretimini şöyle tanımlaya biliriz. Bilindiği gibi yapı üretimi insan oğlunun barınma gereksinimini karşılamak üzere giriştiği tüm çabaların toplamıdır. İlk insanlar barınma gereksinimini doğanın ona sunduğu oyuklardan faydalanarak gidermiştir. Çoğalan ailelere cevap veremeyen bu kovukları kendilerinin üretmek zorunda olduğunu anladılar ve bu gereksinimleri karşılayan hammaddeyi doğadan temin ettiler. İşleyerek mamul hale getirmede iş gücünü ortaklaşa ve amatör bir çalışmayla gerçekleştirdiler. Gelişen toplum bilinçlenerek doğadan temin ettikleri doğal malzemeler yerine yapay malzemeler üreterek, daha konforlu ve fonksiyonel mekânlar ürettirler. Bu gelişimi “KONUT” Bölümünde konut örneği üzerinde geniş bir bilgi birikimi ile evrim kronolojisine göre verilmiştir.

Biz burda, Genel üretimde; insanoğlunun gereksinimlerini karşılamadaki başarısını “yapı üretim”inde başaramadığını izlemekteyiz. Örneğin bir otomobilin üretimi ile bir binanın üretimini karşılaştırsak, insanlıkla beraber oluşan “ yapı üretimi”nin ancak son elli yıl içinde “endüstri ürününe” dönüştüğünü görmekteyiz. Yapı üretiminde uzun süre doğal kaynaklarla ve insan gücü ile atmosfere açık ortamlarda üretildiğini izlemekteyiz.

Yapı üretiminde bilhassa konut alanındaki üretimin kırsal alanda başladığını biliyoruz. Usta çırak ilişkisi veya kırsal alan toplumunu imece usulü ile yaptığı konutlardaki üretim “emek yoğun” üretim olmakta ve giderek gelenekselleşmektedir. Kırsal alan yerleşmelerin şehirlere dönüşmesi sürecinde dini yapıların, alışveriş merkezlerinin oluşması ile üst tabaka sınıfın görkemli yapılarının yer aldığı yerleşmeler giderek “ antik kent ” lere

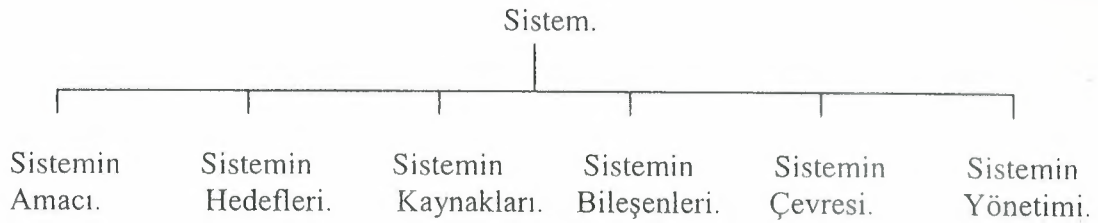
dönüşmüştür. Kırsal alanlardaki yapı üretimi henüz evrimini tamamlamadığını izlemekteyiz. Yöresel ve doğal yapı malzemeleri kullanılarak üretime devam edilmektedir. Aynı zamanda üretimde kamusal bir organizasyon görülmemektedir.

III.4. Yapı Üretimi Analizi.

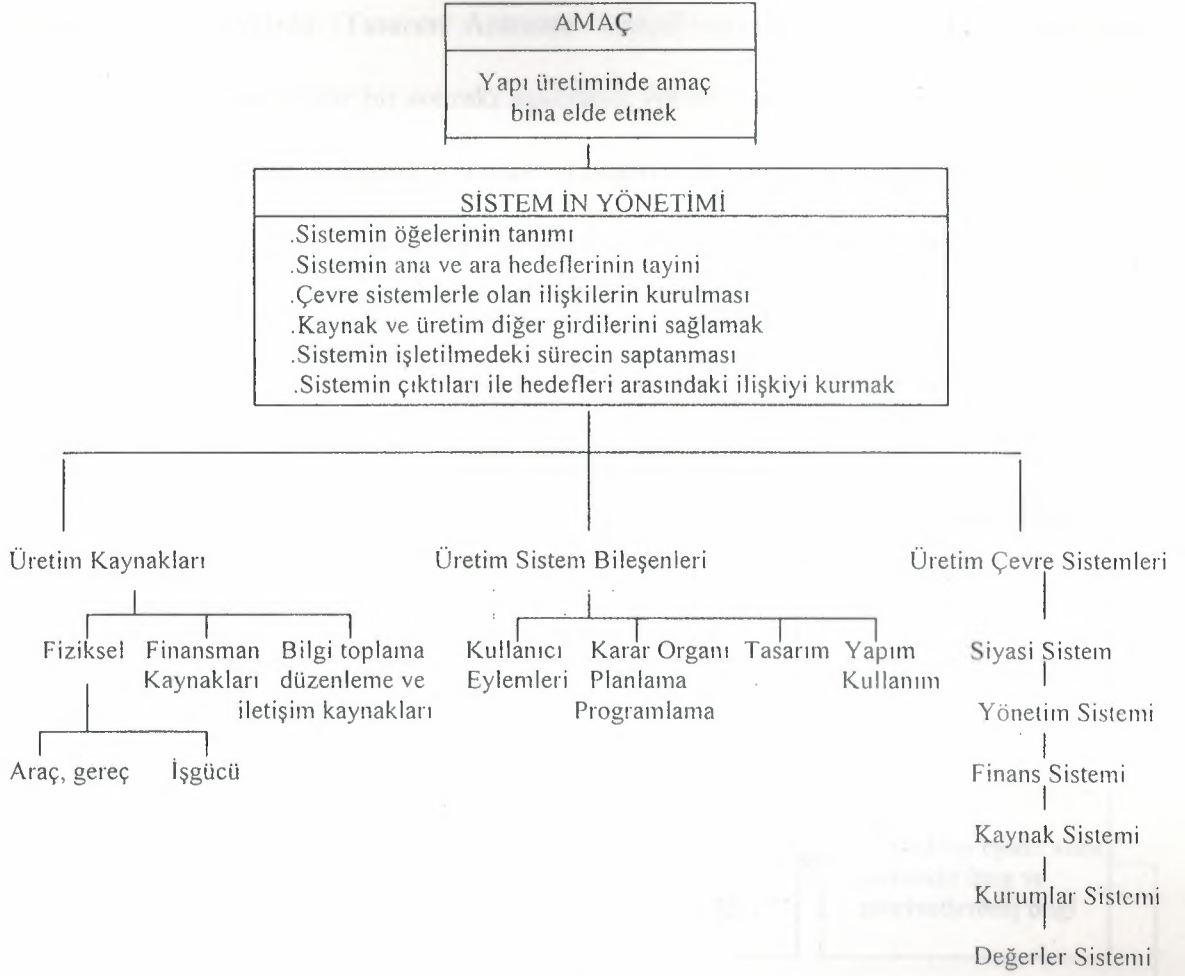
“Yapı üretimi” oldukça karmaşık süreci içeren bir çabadır. Bu süreç içerisinde “nesnelerle olaylar”ın karşılıklı etkileşerek amaca yönlendiğini görmekteyiz. Üretim doğaya açık bir coğrafi mekânda oluşmaktadır. Üretim tüm atmosferik olaylardan etkilenir durumdadır. Diğer yandan yapı araç gereçleri nitelik ve nicelikleri açısından çok çeşitlidir. Bu parçaları amaca yönelik olarak birleştirmek için geçen “olaylar”da aynı karmaşayı içermektedir. Sonuçta tüm bu çabada, “bina” üretim sonucu “mal” olarak ortaya çıkmakta, ancak “olaylar” zaman içinde eriyip gitmektedir. İşte bu yapıyı analiz etmek için “Sistem Analiz” “Sistemler Yaklaşımı”nı araç olarak kullanacağız.

Sistem “Bir amaca yönelmiş öğelerin karşılıklı etkilenişleri” olarak tanımlanmaktadır. Burada, amaç binayı elde etmektir. Ancak bunu elde etmek için çok sayıda öğenin kullanıldığı görülmektedir. “Sistem Analizi”nden yararlanarak “yapı üretim sistemini” aşağıdaki şekilde verebiliriz.

Önce sistemin kuruluşunu görelim.

Yapı üretimini “Sistem Analizi” sonucunda şu şekilde şema tize edebiliriz.

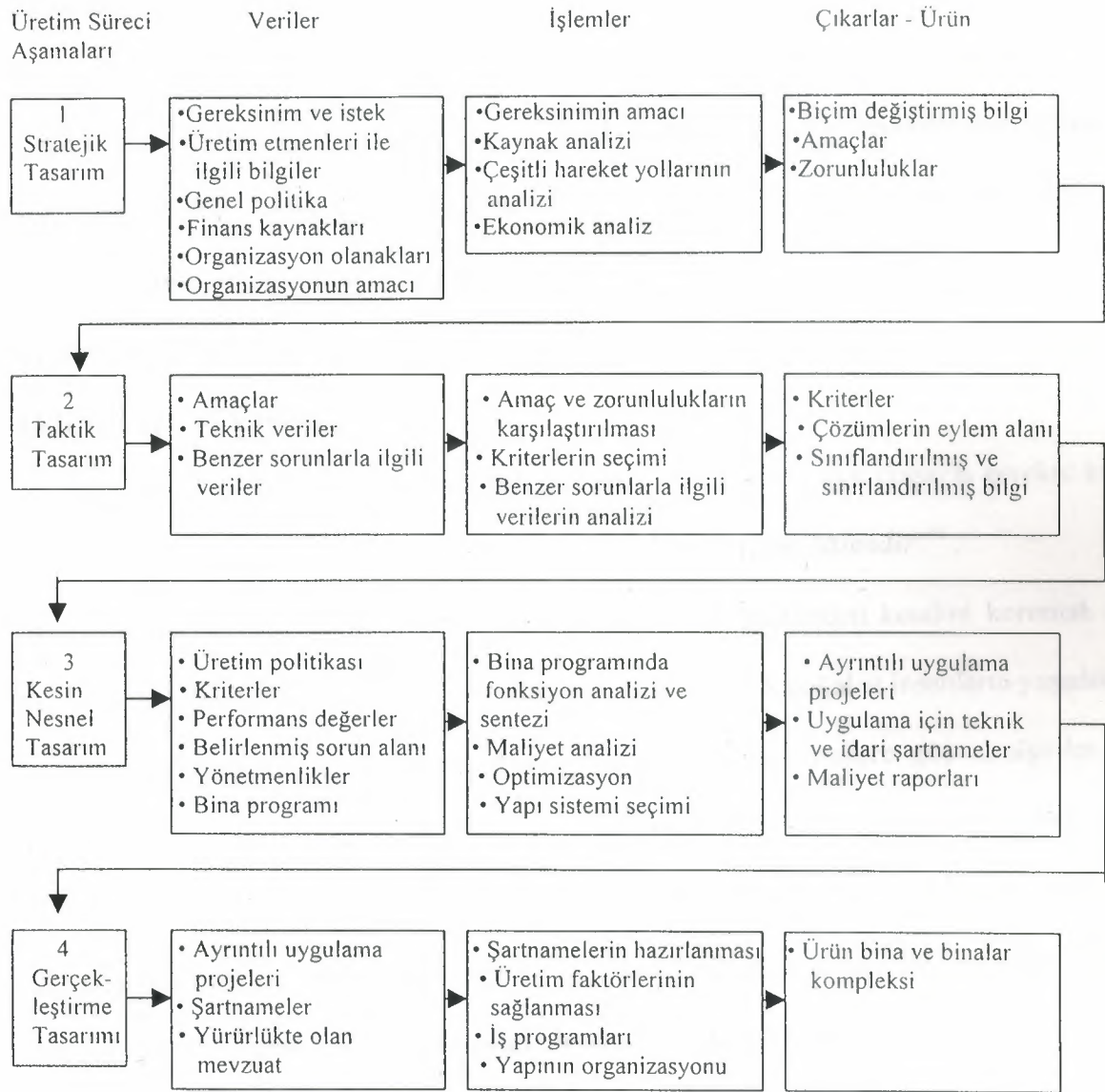

Yapı üretimini “sistem analizi” ilkeleri içerisinde analiz edildiğinde yukarıdaki şema tize edilen öğelerin, üretim süreci içinde karşılıklı etkileşerek amaca yöneldiğini görüyoruz.

III.5. Yapı Üretiminde Organizasyon.

Yapı üretiminde organizasyon denince organizasyon kelimesini lügat anlamı ile tanımlamak doğru olur.”Organizasyon” Fransızca’da “Organisation” kelimesinden “Düzenlemek, Hazırlamak eylemi “Düzenli bir grup üyelerin tümü, Teşkilat, Örgüt”⁴⁰ olarak geçmektedir. Yapı üretiminin tümüne bakıldığında, var olan bir çok öğeyi amaca yönelik “düzenleme işi” olduğunu görmekteyiz. Bir önceki bölümde yapı üretiminin sistematik analizinde de bu öğeleri açıkça görmekte ve vermekteyiz. Organizasyonu daha iyi kavraya bilmek için yapı üretim aşamalarını bilgi alanımıza aktaralım.

Ekonomik olay olan üretimde, bilimsel olarak aşamaları şöyle verebiliriz; Stratejik Aşama- Taktik Aşama -Tasarım Aşaması -Gerçekleştirme Aşaması. Bu aşamalardaki çalışmalar organizasyonlar bir sonraki aşamanın verileri veya ekonomi dilinde “girdi” leri olmaktadır. Şu halde, dikeyde aşamalar geliştirirken, yatayda o aşamaların ekonomik işlemlerini görmekteyiz. Her ekonomik olayda olduğu gibi (girdiler+işlemler+çıktılar) şeklinde, organizasyonda yer alacak çalışmaların ana hatlarını vereceğiz.

IV-KONUT TASARIMINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Konuyu sistem analizi “sistemler yaklaşımı” aracılığı ile incelediğimizde; sistemi oluşturan belirli öğeleri aşağıdaki başlıklar ve alt başlıklar içinde topladık. Araştırma ve çalışma süreci içinde doğru modele varmanın yollarını bu konuların irdelenmesi içinde olduğunu gördük. İncelemeye alınan konutlar, var olanı sistematik bir şekilde, amacımızın alt yapısını oluşturan bir hatırlatmadır. Modelimizin bilimsel dayanaklarını oluşturacaktır. Esasta, kırsal alan konut üretiminde bu yapıya yeni bir şeyler katmak ve bu yönde yoğunlaşmak amaç edinilmiştir.

Çeşitli bilim dallarının esas konusu olan bu karmaşık yapı, bir sentezde birleştirilerek sunulacaktır. Bu yapıda konumuz dışı olan, bilim dallarındaki görüşlerimizi sübjektif (kişisel) yorumlarla belirtmiş olacağız.

IV.1. Sosyal Yaşamsal Faktörler.

IV.1.1. Toplum Yapısı.

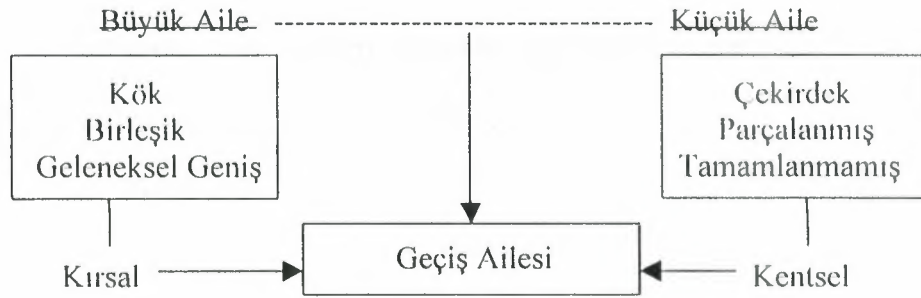
Sosyal “toplumsal” yaşamı şöyle tanımlayabiliriz; “İnsanların gerek doğayla gerekse kendi aralarında kurdukları ilişkilere dayanarak gerçekleştirdikleri bir düzendir”⁴¹.

Bireysel olarak başlayan yaşam, insanoğlunun çeşitli etmenlerden kendini korumak için topluluklar halinde yaşamasına neden olmuştur. Nüfus olarak çoğalan insanların yaşadıkları çevredeki yiyecekler kendilerine yetmez olmuş ve değişik yerlere göç etmişlerdir. Bu göçebe yaşam Neolitik döneme kadar devam etmiştir. Bu dönemde insanlar yavaş yavaş yerleşik düzene geçerek yiyeceklerini kendileri üretmeye başlamış ve tarım devrimini gerçekleştirmişlerdir. Böylelikle toplu yaşama yerleşik olarak ilk adımlar atılmış olmaktadır. Bu sosyal yapı tarıma dayalı bir yerleşik düzen karakteri yansıtır.

Nehir havzalarında başlayan şehir yerleşimi evrim geçirerek günümüzdeki modern şehirciliğe ulaşmıştır.

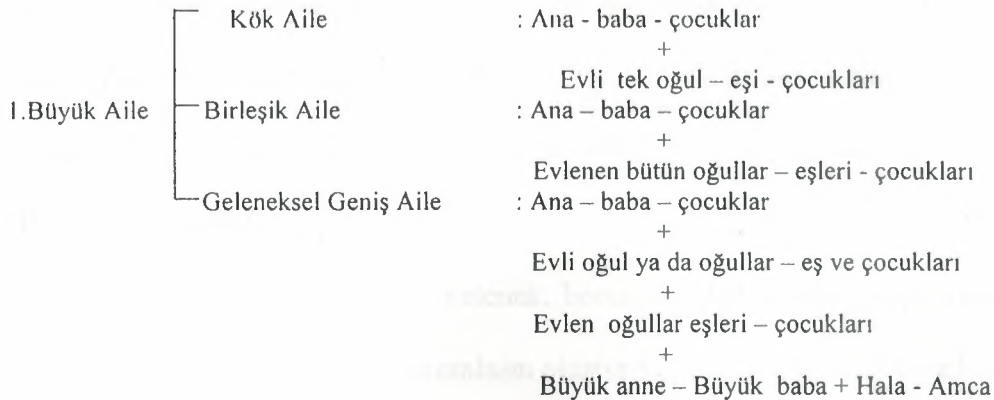
IV.1.2.Aile Yapısı.

Aile, toplumdan topluma değişkenliği yanı sıra, mekân, zaman ve ekonomik yapıya da bağlı olarak, sosyologlarca birbirinden farklı tanımlanmakla beraber, “en küçük toplum birimi” olarak tanımlanır. Ortaklaşa benimsendiği görülen bir şema ile şöyle de ifade edilmektedir:

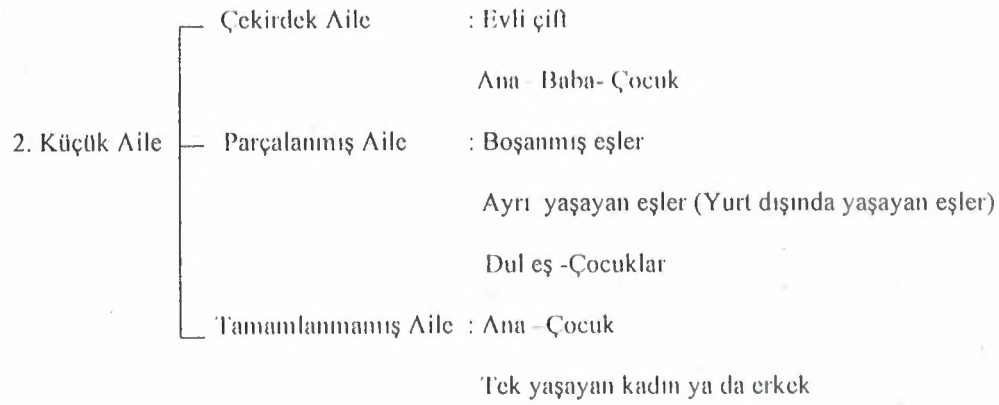
Yukarıdaki şemada “Büyük Aile” ve “Küçük Aile” başlıca iki tip görünmekle beraber, bunların arasında “Geçiş Ailesi” de üçüncü bir tip halinde ortaya çıkmaktadır. Bu aile tiplerinin sahip bulunduğu özellikler kısaca şu şekilde özetlenebilir:

Büyük Aile; kırsal alanda yaşayan, tarımla geçimini sağlayan, akrabalık bağları kuvvetli, aile adının önem ifade ettiği, erkeklerin karar almada ön planda olduğu, yaşlı erkeklerin ya da erkeklerin aile sorumluluğunu üstlendiği, geleneklere bağlı bir aile tipidir ve şu şekilde bağlantıları vardır.

Bununla beraber ayrı oturulduğu halde aynı tencereden yiyen ancak büyük aileden sosyal ve ekonomik bakımdan kopmamış, sadece fiziksel koşullar açısından bir ayırımın söz konusu olduğu geleneksel ailenin uzantısı sayılabilecek küçük aile sayısında giderek artış görülmektedir. Hane halkı sayısı düşmekle beraber geleneksel ilişkilerin sürdürülmesi kırsal alanda sıkça rastlanan bir durumdur.

Küçük aile; kentsel alanda yaşayan, hane halkı sayısı sınırlı, sanayi, ticaret ya da hizmet sektöründe çalışan, akrabalık bağlarının görece önemini yitirdiği, karar alma mekanizmasının aile üyeleri arasında paylaşıldığı geleneksel yaşam tarzından uzaklaşan bir aile tipi şu bağlantılarla dikkati çeker:

Geçiş Ailesi; büyük aile özelliklerini koruyan ancak beklenti ve umutlarıyla küçük aile özelliklerini de özümsemeye çalışan özgün bir kimlikle varlığını sürdürmektedir.

Bu aile bir taraftan kır ailesinin alışkanlıkları, tutumları ve değer yargılarıyla çevrili diğer taraftan kent yaşantısının etkisinde kalan bir aile tipidir. Ne tam anlamıyla kır ailesinin ne de kent ailesinin özelliklerini taşımaktadır. Her iki aile tipinin özelliklerini bir arada göstermekte ve geçiş halindeki topluluk koşullarından etkilenmektedir⁴².

IV.1.3. Kültürel Yapı.

Bilgi, sanat, gelenek ve benzeri yetenek, beceri ve alışkanlıkları kapsayan kültür, kısmen özerk, kısmen de eşgüdümlü kurumların oluşturduğu ve o işbirliğinde mekânsal süreklilik,

etkinliklerde uzlaşma, siyasal örgütlenmede gücün kullanılması gibi bir dizi ilkelere dayalı bir bütündür⁴³.

İnşa edilen biçimin de, kültürün ayrılmaz bir parçası olduğu, özellikle de konutun, iklim, malzeme, yapım yöntemleri ve teknolojiye bağımlılıklarından değişken karmaşık sos yo- kültürel ilişkileri sonucunda biçimlendiği savunulur⁴⁴.

Ayrıca kültürel saplantıların bireysel yanı da, mahremiyet, kişisel mekan, kalabalıklaşma tepkisi, egemenlik alanı, etkileşimli ilişkiler, gibi sıralanabilecek birey ve toplum aracı gerilimlerin, evrensel mi, yoksa belirli kültürlerle özgümü olduğu tartışılır . Bu unsurlardan özellikle mahremiyet kavramının, evrensel olduğunu, ancak kültürlerin mahremiyet konusundaki tavırlarının şiddet ve derecesinde farklılaştığı ifade edilir⁴⁵.

Mimarlık ise kaçınılmaz olarak, bir bölgede yaşayan insanların kültürel birikimine ve yorumuna işaret eder. Ancak kültür durağan değil, değişken bir olgudur ve zamanla çok karmaşık etkiler, kültürü değiştirmeye zorlar ve bundan dolayı kültürün aynası olan mimarlık da değişime uğrar⁴⁶. Fakat görülüyor ki, kültür farklı anlayışlarla yorumlamasına rağmen, bunun aynasını oluşturan mimarlık konusunda fikir birliği vardır.

IV.1.4. Ekonomik Yapı.

Çeşitli kaynaklarda farklı ekonomi tanımlarına rastlıyoruz. Özellikle liberal ekonomi yanlısı ekonomistler en çok aşağıdaki iki tanımı kullanmaktadırlar.

Ekonomi, toplumun neyi ne kadar nasıl ve kimin için üreteceğini inceleyen bilim dalıdır.

Ekonomistlerce kullanılan diğer bir tanım ise, kıt kaynakların insanların maddi ihtiyaçlarını karşılaması için en etkili bir biçimde kullanılmasını inceleyen sosyal bilimlerin bir dalıdır. Bu geniş anlamından aile ekonomisine döndüğünde kırsal alanda da aile ekonomisi “kapalı ekonomi” biçimindedir. Büyük ölçekte gereksinimleri aile üreterek

karşılarmaktadır. Konut üretiminden, yiyecek, giyecek vb. gibi gereksinimleri aile kendi çabaları ile edinmekte olduğunu görüyoruz.

IV.1.5. Çevre Etkenleri.

Farklı bilim gurupları çevreyi kendi bilim dallarına göre açıklamaktadırlar. Ancak bize göre çevre, fiziksel ve yapay çevre olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Fiziksel çevre, toprak yüzey biçimleridir. Yapay çevre ise mimar eliyle oluşturulan çevrenin tümüdür. Başka bir deyimle yapıların tümüdür.

IV.1.6. İklim Etkenleri.

Meteoroloji uzmanları iklimi; yeryüzündeki herhangi bir bölgenin ya da yerin, uzun bir süre içindeki (30 yıllık) ortalama atmosfer durumu ve söz konusu durumun gelişimini yansıtan meteoroloji olaylarının tümü olarak tanımlamaktadırlar.

IV.2. Mimari Tasarımda İşlevsel Faktörler.

IV.2.1. Kullanıcı Gereksinimleri.

“Birey veya toplumların eylemlerini en etkin biçimde yerine getirebilmeleri için gerekli olan çevresel koşullardır”⁴⁷.

Kullanıcı gereksinimleri insanın antropometrik, duygusal ve algısal boyutlarına bağlıdır. Bu bağlamda, insanın içinde bulunduğu ortamda, eylem ve eylemleri için gerekli, insan antropometrik, duygusal ve algısal boyutlarına uygun olan şartlar kullanıcı gereksinimlerini vermektedir ⁴⁸.

IV.2.1.1 Kullanıcı Gereksinimlerinin Sınıflandırılması.

Kullanıcı gereksinimleri Fiziksel ve Psikososyal kullanıcı gereksinimi olmak üzere ikiye ayrılır. Fiziksel Kullanıcı Gereksinimleri; eylemlerimizi yaparken bulunduğumuz ortamın bizi rahatsız etmemesi için uygun koşulların sağlanmasıdır. Psikososyal Kullanıcı

Gereksinimleri; bir eylem yapılırken herhangi bir psikolojik rahatsızlığın duyulmaması için gerekli koşullardır ⁴⁹.

IV.2.2 Konutta Geçen Fonksiyonel Eylemlerin Analizi

Konut içindeki eylemlerin işlevlerine göre konut, yaşama, yatma ve servis (ortak) bölümler olmak üzere üçe ayrılır.(Taplo : 1)

Bölümler	Mekân	Eylem Alanı
Yaşam Bölümü; Dışa açık genel kullanımlı mekân	Yaşam Mekânı	Oturma Çalışma Dinlenme Hobi
	Mutfak	Yemek hazırlama
	Yemek Mekânı	Yemek yeme
Servis(ortak) Bölümler; Bölümleri veya mekânları bağlayan ara mekânlar ve hizmet alanlarıdır.	WC-Lavabo	Temizlik-Tuvalet
	Giriş Holü	Giriş-Çıkış-Bağ
	Depo Mekânı	Depolama
Yatma Bölümü; Dışa kapalı özel kullanımlı bölümlerdir.	Yatma Mekânı	Uyuma
	Banyo Mekânı	Temizlik-Tuvalet-Bakım

Tablo 1: Konut bölümleri ve mekânlarda yapılan eylemler. (E. F. Arcan-F. Evcı'den)

Konutta, kentsel ve kırsal yaşamda insan eşya ilişkilerine dayanan kullanımların mekâna yansıyan durumlarını aşağıdaki fotoğraflarla tespit ettik. Fotoğraflar incelendiğinde

farklılık

açıkça görülmektedir.

Köy Yaşamı.

Fotoğraf 1: Yaşama mekânı.
(T. Salihoğlu - 2001)

Fotoğraf 3: Mutfak mekânı.
(T. Salihoğlu - 2001)

Fotoğraf 5: Yemek mekânı.
(T. Salihoğlu - 2001)

Kentsel Yaşam.

Fotoğraf 2: Yaşama mekânı.
(T. Salihoğlu - 2001)

Fotoğraf 4: Mutfak mekânı.
(T. Salihoğlu - 2001)

Fotoğraf 6: Yemek mekânı.
(T. Salihoğlu - 2001)

Köy Yaşamı.

Fotoğraf 7: Giriş Holü
(T.Salihoğlu – 2001)

Fotoğraf 9: Yatma mekânı.
(T. Salihoğlu - 2001)

Fotoğraf 11: Wc mekânı.
(T. Salihoğlu – 2001)

Kentsel Yaşam.

Fotoğraf 8: Giriş holü.
(T.Salihoğlu – 2001)

Fotoğraf 10: Yatma mekânı.
(T.Salihoğlu – 2001)

Fotoğraf 12: Banyo-WC mekânı.
(T.Salihoğlu – 2001)

IV.2.3. Mekân.

Yapay veya fiziksel çevrenin tümüne denir. İnsan mekân içinde yer alır ve sadece bedeni değil duyguları ve düşünceleri de mekâna bağlıdır.

Her uygarlıkta mekân kültürünü belirleyen en önemli etken, insanın doğa ilişkisinin nasıl algıladığına bağlıdır ve doğaya yaklaşım biçimlerini de belirlemektedir. Doğadan bir ölçüde ayrılmak amacıyla yapılan mekânlar farklı şekillerde tanımlanmakta ve düzenlenmektedir⁵⁰.

IV.2.4. Hacim.

“Bir mekân veya mekânlar sisteminin örtülmesiyle ortaya çıkan katı cisim, oylum”⁵¹.

Mimari fonksiyonel olarak oluşturulan ortamın, atmosferden ayrılan, kabukla çevrilen bölüme hacim diyoruz.

IV.3. Konutta Yapı Üretim Faktörleri.

IV.3.1. Konutta Yapım Sistemi.

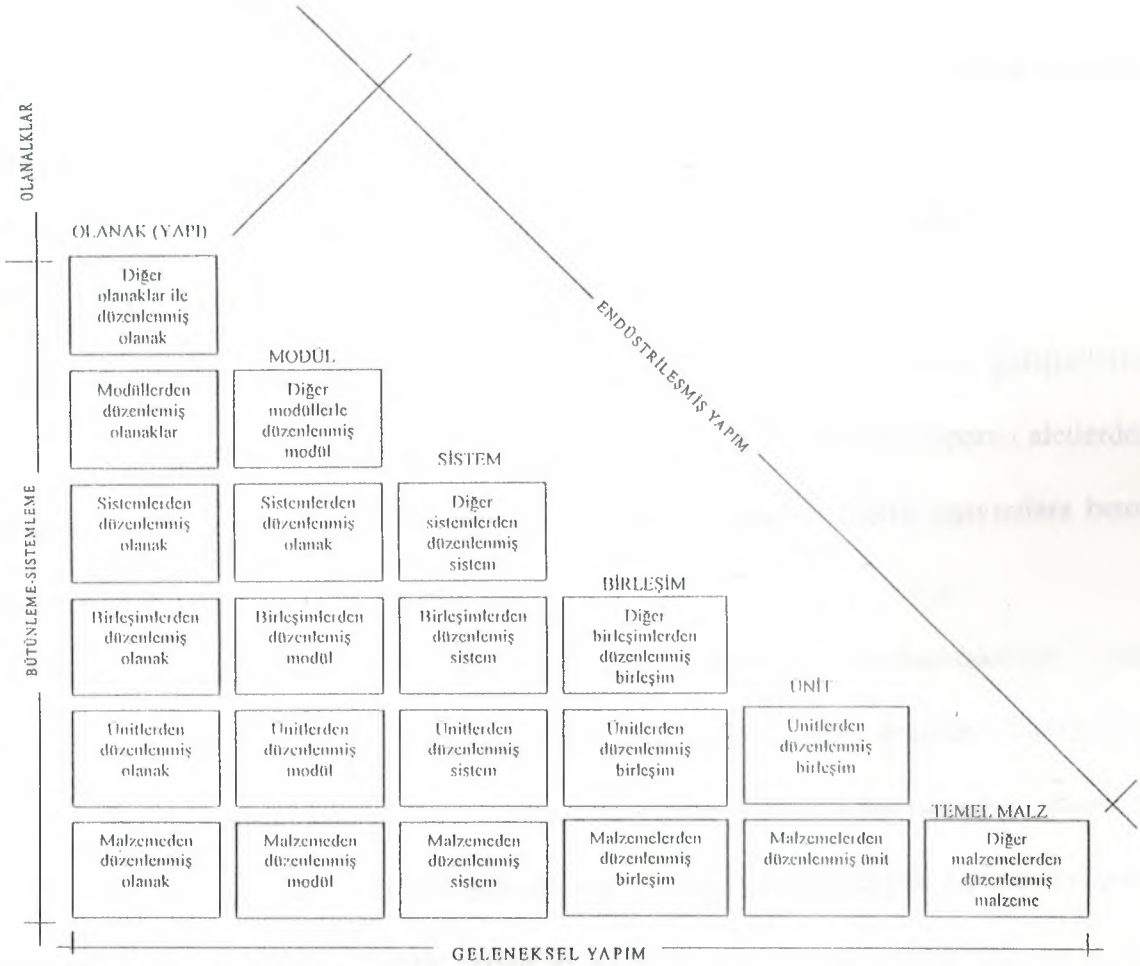
Amaca yönelen ve karşılıklı etkileniş içinde olan öğelerin oluşturduğu düzene “sistem” diyoruz. Yapım sisteminde, planlanan hacimlerin elde edilebilmesi için temin edilen, nesnel gereçlerin, çeşitli araç, enerji ve iş gücü ile meydana getirme sürecine “yapım sistemi” denmektedir. Bu yapım sistemi, ilkel yapım – geleneksel yapım – geliştirilmiş geleneksel yapım ve endüstriyel yapım sistemi olarak gelişmektedir.

Diyebiliriz ki kırsal alanda “kendi konutunu kendin yap” sisteminden başlayarak, günümüzün gereksinimini karşılayan karmaşık binaların, sistematik yapımına kadar süregelen bu süreçte, kırsal alan konutları yararlanamamıştır. Konut üretimini en çok etkileyen bu “yapım sistemi” faktörü üzerinde durulması gereken önemli öğedir.

Yapım sistemi “olanaklar” açısından ele alınıp incelendiğinde “SWEET” ın “YAPIM MATRİSİ” yapımı tüm boyutları ile verdiğini görürüz. Aşağıda verdiğimiz bu matriste,

kırsal alan konut üretim sisteminin “olanaklar” açısından “Malzemelerden düzenlenmiş olanaklarla” üretildiğini izlemektedir. Dünyada kalkınmış ülkelerin dışında kalan birçok ülkede henüz “ünetler” den üretilen yapı üretim sistemine geçilmediği görülür.

Konut üretim sistemine geniş açıdan baktığımızda; Bir saatin sarkacının hareketini görmektedir. Bu sarkaç bir tarafta ve bilhassa kırsal alanda ilkel yapım sistemi ile öte yandan kentsel alanda endüstriyel yapı üretim sistemi arasında gidip gelmekte olduğunu izliyoruz.

Kırsal Alan Konut Üretim Olanakları olarak en alt düzeyde geliştiği görülüyor.

Tablo 2: SWEET'in Yapım Matrisi.

IV.3.2. Yapı Malzemesi (Gereç).

İlk insanların konut gereksinimlerinin yapı malzemesi olarak doğadaki mevcut Mağaraları kullanarak ve ihtiyaca göre onları delici kırıcı Araçlarla genişlettiklerini görmekteyiz. Bu demektir ki ilk yapı malzemesi monolitik bir volkanik türdür.

Gelişen ve çoğalan aileler “toplum” haline dönüşmüştür. Bu Mağaraların yetersiz olduğunu gören insanlar, doğada mevcut, doğal malzemelerin işlenmesi ile “yapı malzemesi” üretmeye başlamış ve konutlarını bu malzemeler ile inşa etmişlerdir. Günümüze kadar gelen bu malzeme yelpazesinde taş, ağaç, killi toprak, güçlendirilmiş killi toprak (Kerpiç), pişirilmiş toprak (tuğla) Kalker taşı ve kireç, çimento harcı ile yapılan Beton briketi görmekteyiz. Bu malzemeler kırsal yerleşimlerin yer aldığı “Coğrafi Bölge” özelliklerine uyumlu bir şekilde kullanılmıştır. Halen doğaya bağlı yapı malzemeleri ile konutlarını inşa etmektedirler.

IV.3.3. Yapım Araçları.

Yapı üretiminde yapım araçları, yapım sistemlerinin gelişmesine paralel olarak geliştiklerini izliyoruz. Bir mağaranın genişletilmesi için kullanılan basit delici, kesici, koparıcı aletlerden başlayarak günümüz gökdelenlerinin inşasında kullanılan vinçler- çeşitli taşıyıcılara beton pompalarına kadar gelişerek devam etmektedir.

Ancak kırsal alan konut üretiminde kullanılan yapı gereçlerinin “malzemelerinin” insan gücünün yettiği büyüklükte ve ağırlıkta olması nedeniyle “yapım araçları” bu nitelikte gelişmiştir. Örneğin basit kazıcılar kazma-kürek, taşıyıcılar el arabası hayvan gücü ile çekilen arabalar, Traktörler gibi. Bu gereçlerin sınıflandırılmasına bakıldığında güç kaynağının insan ve hayvanlar olduğu görülür. Denilebilir ki kırsal alan konut üretiminde gereçlerin güç kaynağı yoğun olarak insan ve hayvan gücüdür.

IV.3.4. İş Gücü.

Kırsal Alanda konut üretimini etkileyen en önemli faktörlerden biri “iş gücü” dür. Bilindiği üzere yapı üretiminde “iş gücü” giderek uzmanlaşmıştır. Gelişen teknolojiye bunun böyle olmasını zorunlu kılmıştır. Yapımda bir çok iş kolları uzmanlaşarak gelişmiştir. İş gücün iki başlık altında sınıflandırılmaktadır.

1- İnsan gücü ile yapılan işler.

2- Makine gücü ile yapılan işler.

İnsan gücü ile yapılan işler, basit kazılardan başlayarak, kaba yapı, ince yapı, tesisat donatısı, elektrik donatılarına kadar giden yelpazede iş kolları gelişmiştir.

Makine gücü ile yapılan işler yine kazıcı, yükleyici, taşıyıcı, delici, kesici vb. gibi çok boyutlu işler için kullanılmaktadır. Biz burda bu iş kollarının detayına girmeyeceğiz.

Ancak, kırsal alan yerleşimlerinde konut üretiminde “insan yoğun iş gücü”nün kullanıldığını görmekteyiz. Hatta bir çok ülkede olduğu gibi, konut üretiminde “iş gücü” sınıflandırılması oluşmamıştır. Basit bir indirgeme yaparsak halk arasında deyim kazanan “köy ustası” bütün bir konutu yapmaktadır. Hatta çok geri kalmış ülkelerde tüm aile fertleri ortaklaşa konutlarını üretirken “iş gücünü” temin etmiş olmaktadırlar.

IV. 3.5. Konut Üretiminde Finans.

Konut üretiminin finans sorununu tarihsel boyutta daima önemli faktör olmuştur. İlkel toplumlar ve sonraki uzun dönemde konut için gerekli parayı daima konut edinmek isteyen birikimi ile olanak bulduğunu görüyoruz. Parası olan zengin veya üst tabaka “kast”ların kentlerin merkezinde görkemli konutlar yapmış, fakir, köle veya poleterya kent varoşlarında “getto” larda yer edinebilmişlerdir. Dünyanın yaşadığı iki büyük dünya savaşı sonucunda en gelişmiş ülkelerde konut açığı ortaya çıktı. Bunun karşılanması aile

bütçesi birikimi ile olasılık bulamadı. Böylece o ülkeler milli gelirlerinin bir bölümünü bu sektöre aktardılar. Böylece kamu artık konut yapımının finansmanında yer aldı.

Giderek bu organizasyonların yeterli olmadığı görülerek, belirli organizasyonlarla bireysel birikimlerin katkısı ve finans kuruluşlarının desteği ile “toplu konut” organizasyonları oluştu. Biz burada bu organizasyonların çeşitliliği, yasal durumları, üretim faktörleri gibi detaylara girmeyeceğiz.

İncelemeler sonucunda vardığımız nokta; kırsal alan konut üretimlerinde “finansal kaynakların” organize edilerek yaygınlaştırılmadığını görüyoruz.

IV.3.6. Konut Üretiminde Organizasyon.

Konut üretiminde ki organizasyonlar incelendiğinde, genel “yapı üretim organizasyon”larına benzemektedir. Konut üretim organizasyonlarını analiz edersek aşağıdaki ayrıntıları görmekteyiz.

a- Bireysel organizasyonlar.

Daha çok yüksek gelirli sınıfın özel konut yapımları ile dar gelirli ailelerin kişisel organizasyonu ile üretilen konutlar.

b- Toplu olarak, kamu veya yapım kuruluşlarının geniş çapta kurulmuş organizasyonlarla yapılan üretim.

c- Kooperatifleşerek kurulan kuruluşların yaptığı organizasyonlarla üretim yapıldığı görülmektedir.

Tüm üretim organizasyonlarda görülen tek unsur üretimi kendi düzeni içinde yürüten “yüklenici” müteahhitleri görmekteyiz. Burada yüklenici firmaların iç düzenini açmayacağı. Bu düzenlemeler (organizasyonlar) kuruluşa özgü subjektif olmaktadır.

V- K.K.T.C. KIRSAL ALAN YERLEŞİMLERİNDE ÜRETİLMİŞ KONUT ÖRNEKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

V.1. Alan Çalışmasından Örnekler.

Çalışmaların değerlendirilmesi için bir formatın uygulanmasına gereksinim duyulmuş . Bu formatta konu ile ilgili bilgileri bir arada görmek için aşağıdaki şekil seçilmiştir .

Örnek 1.

Hüseyin Gugura Konutu. Doğancı Köyü .		
Sosyal Yapı.	Sayısal Değerler .	Mimari Fonksiyonel Tipi.
Kullanan Aile Sayısı : 1 Aile Fert Sayısı : 4 Uğraş Alanı : Çiftçi (ekim)	Arsa Alanı : 198.21 m ² Brüt Bina Alanı : 58.58 m ² Net Bina Alanı : 38.55 m ² Kullanım Alanı : 28.09 m ² Servis Alanı : 10.46 m ² Konut Alanını Arsa Alanına Oranı : %29	Avlulu Konut.
Meteorolojik Durum.	Üretim Sistemi	
İklim : Akdeniz iklimi. Rüzgar : a) Kış mevsiminde soğuk rüzgâr kuzey yönden. b) Yaz mevsiminde hakim rüzgâr kuzey-batı yönden. Isı : a) Kış mevsiminde güneş 35.1 derece. b) Yaz mevsiminde güneş 77 derece. Yağış : 281.2 m ² /kg. (1975-1999)	Yapım Organizasyonu : Köy ustaları olanakları ile. Yapım Sistemi : Emek yoğun yapım. Yapı Sistemi : Yığma – Kerpiç. Yapı Malzemesi : Taş+Ahşap+Kerpiç.	

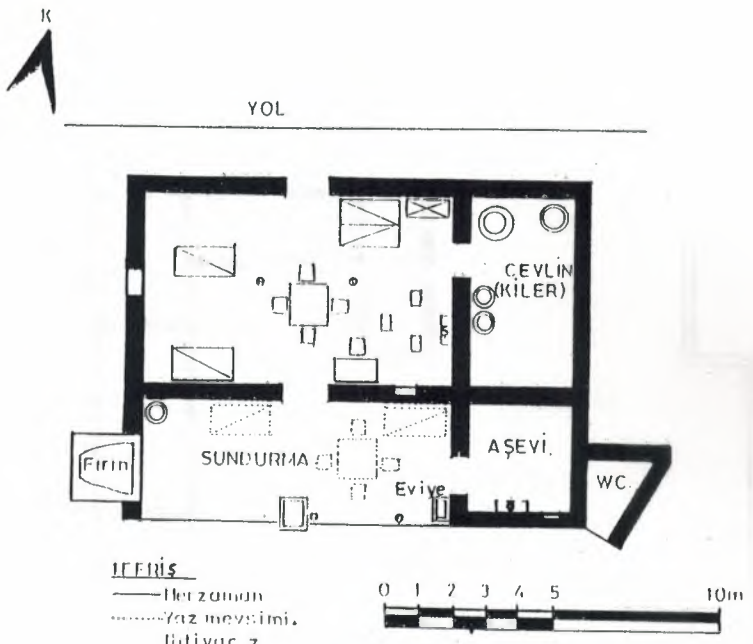
Örnek 2.

Hacı Şali Konutu. Gönendere Köyü		
Sosyal Yapı.	Sayısal Değerler.	Mimari Fonksiyonel Tipi.
Kullanan Aile Sayısı : 1 Aile Fert Sayısı : 4 Uğraş Alanı : Çoban+Çiftçi (Hayvan yetiştiricisi+ Ekim)	Arsa Alanı : 250.00 m ² Brüt Bina Alanı : 159.20 m ² Net Bina Alanı : 105.72 m ² Kullanım Alanı : 30.77 m ² Servis Alanı : 78.35 m ² Konut Alanının Arsa Alanına Oranı: %63	Avlulu Sistem.
YOL K TEFRİS. İler zaman. Yaz mevsimi ihtiyacı z. 0 1 2 3 4 5 10m		
Meteorolojik Durum.		Üretim Sistemi
İklim : Akdeniz iklimi. Rüzgâr : a) Kış mevsiminde soğuk rüzgâr kuzey yönden. b) Yaz mevsiminde hakim rüzgâr kuzey- batı yönden. Isı : a) Kış mevsiminde güneş 35.1 derece. b) Yaz mevsiminde güneş 77 derece. Yağış : 313.6 m ² /kg. (1975-1999)		Yapım Organizasyonu : Köy ustaları olanakları ile. Yapım Sistemi : Emek yoğun yapım. Yapı Sistemi : Yığma-Kerpiç. Yapı Malzemesi : Taş+Ahşap+Kerpiç.

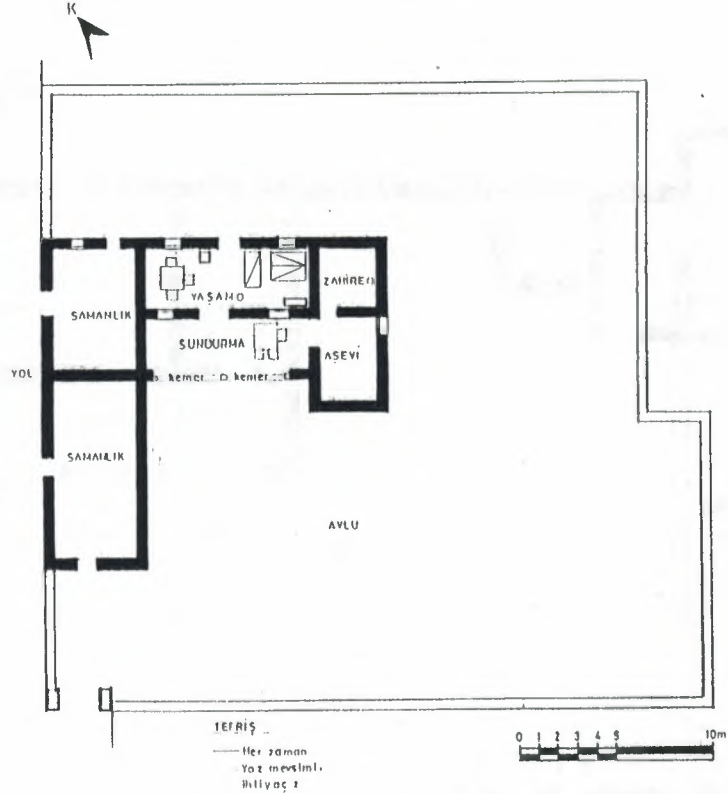
Örnek 3.

Mustafa Halil Konutu. Tepebaşı Köyü.		
Sosyal Yapı.	Sayısal Değerler .	Mimari Fonksiyonel Tipi.
Kullanan Aile Sayısı : 1 Aile Fert Sayısı : 5 Uğraş Alanı : İşçi. (Karayolları.	Arsa Alanı : 1350 m ² Brüt Bina Alanı : 65.72 m ² Net Bina Alanı : 38.55m ² Kullanım Alanı : 40.53 m ² Servis Alanı : 3.93 m ² Konut Alanının Arsa Alanına Oranı:%0.04	Avlusuz Konut.
Meteorolojik Durum.	Üretim Sistemi.	
İklim : Akdeniz İklimi. Rüzgâr : a) Kış mevsiminde soğuk rüzgâr kuzey yönden. b) Yaz mevsiminde hakim rüzgâr kuzey-batı yönden. Isı : a) Kış mevsiminde güneş 35.1 derece. b) Yaz mevsiminde güneş 77 derece. Yağış : 418.7 m ² /kg. (1975-1999)	Yapım Organizasyonu : Köy ustaları olanakları ile. Yapım Sistemi : Emek yoğun yapım. Yapı Sistemi : Yığma – Taş. Yapı Malzemesi : Taş + Ahşap.	

Örnek 4.

Bavlos Arfagorgu Konutu. Dipkarpaz Köyü .		
Sosyal Yapı.	Sayısal Değerler.	Mimari Fonksiyonel Tipi.
Kullanan Aile Sayısı : 1 Aile Fert Sayısı : 3 Uğraş Alanı : Sulu Ziraat	Arsa Alanı : 5353m ² Brüt Bina Alanı : 140.00m ² Net Bina Alanı : 107.89m ² Kullanım Alanı : 50.40m ² Servis Alanı : 57.49m ² KonutAlanınınArsa Alanına Oranı: %0.02	Avlusuz Sistem.
K YOL 		
Meteorolojik Durum		Üretim Sistemi.
İklim : Akdeniz İklimi. Rüzgar : a) Kış mevsiminde soğuk rüzgâr kuzey yönden. b) Yaz mevsiminde hakim rüzgâr güney-doğu yönden. Isı : a) Kış mevsiminde güneş 35.1 derece. b) Yaz mevsiminde güneş 77 derece. Yağış : 524.0 m ² /kg .(1975-1999)		Yapım Organizasyonu : Köy ustaları olanakları ile. Yapım Sistemi : Emek yoğun yapım. Yapı Sistemi : Yığma – Taş. Yapı Malzemesi : Taş + Ahşap.

Örnek 5.

Mustafa Kavaz Konutu. Sütölçe Köyü .		
Sosyal yapı .	Sayısal Değerler	Mimari Fonksiyonel Tipi.
Kullanan Aile Sayısı : 1 Aile Fert Sayısı : 4 Uğraş Alanı : Çiftçi (ekim)	Arsa Alanı : 1033m ² Brüt Bina Alanı : 216.62m ² Net Bina Alanı : 129.18m ² Kullanım Alanı : 36.66m ² Servis Alanı : 42.52m ² Konut Alanının Arsa Alanına Oranı:% 20	Avlulu Konut.
		
Meteorolojik Durum.		Üretim Sistemi.
İklim : Akdeniz İklimi. Rüzgâr : a)Kış mevsiminde soğuk rüzgâr kuzey yönden. b)Yaz mevsiminde hakim rüzgâr kuzey batı yönden. Isı : a)Kış mevsiminde güneş 35.1 derece. b)Yaz mevsiminde güneş 77 derece. Yağış : 313.6 m ² /kg .(1975-1999)		Yapım Organizasyonu : Köy ustaları olanakları ile. Yapım Sistemi : Emek yoğun yapım. Yapı Sistemi : Yığma - Kerpiç Yapı Malzemesi : Taş + Ahşap + Kerpiç.

Örnek 6.

Gosta Garayorgi Konutu. Çamlıca Köyü.		
Sosyal Yapı.	Sayısal Değerler.	Mimari Fonksiyonel Tipi.
Kullanan Aile Sayısı : 1 Aile Fert Sayısı : 6 Uğraş Alanı : Çiftçi (Ekim)	Arsa Alanı : 434.00m ² Brüt Bina Alanı : 197.00m ² Net Bina Alanı : 147.51m ² Kullanım Alanı : 35.53m ² Servis Alanı : 111.98m ² Konut Alanının Arsa Alanına Oranı : % 45	Avlulu Sistem.
Meteorolojik Durum.	Üretim Sistemi.	
İklim : Akdeniz İklimi. Rüzgâr : a) Kış mevsiminde soğuk rüzgâr kuzey yönden. b) Yaz mevsiminde hakim rüzgâr kuzey-batı yönden. Isı : a) Kış mevsiminde güneş 35.1 derece. b) Yaz mevsiminde güneş 77 derece. Yağış : 313.6 m ² /kg. (1975-1999)	Yapım Organizasyonu : Köy ustaları olanakları ile. Yapım Sistemi : Emek yoğun yapım. Yapı Sistemi : Yığma - Kerpiç. Yapı Malzemesi : Taş + Ahşap + Kerpiç.	

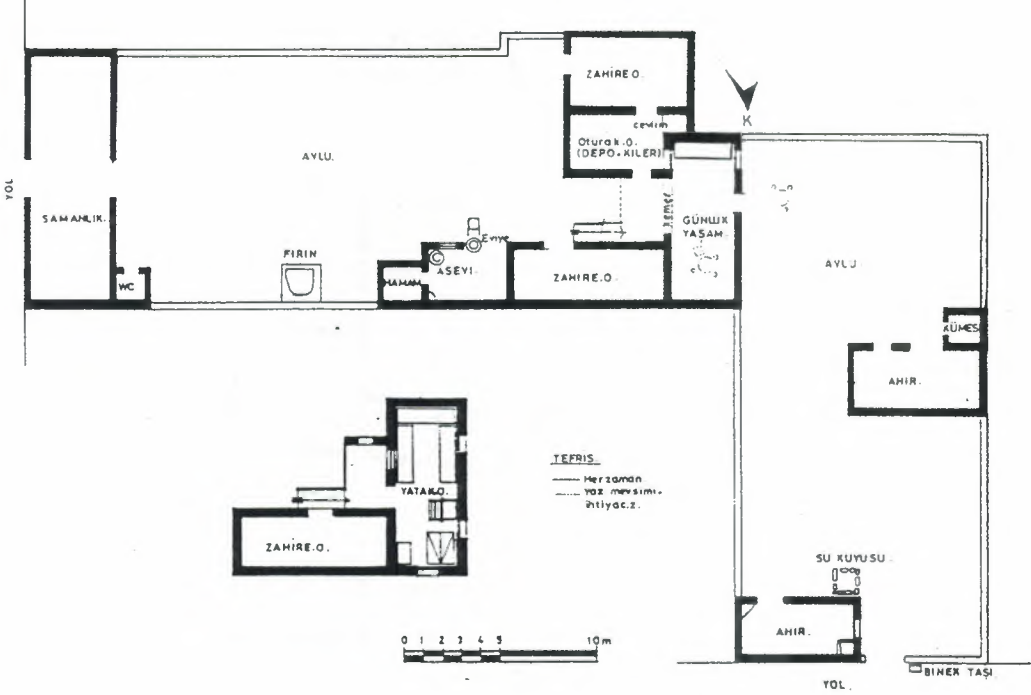
Örnek 7.

Mehmet Osman Konutu. Akıncılar Köyü.		
Sosyal Yapı.	Sayısal Değerler.	Mimari Fonksiyonel tipi.
Kullanan Aile sayısı : 1 Aile Fert Sayısı : 11 Uğraş Alanı : Çiftçi + Çoban (ekim+hayvan yetiştiricisi)	Arsa Alanı : 245.00m ² Brüt Bina Alanı : 125.05m ² Kullanım Alanı : 70.82 m ² Net Bina Alanı : 93.86m ² Servis Alanı : 38.79m ² Konut Alanının Arsa Alanına Oranı : %51	Avlulu sistem.
Meteorolojik Durum.	Üretim Sistemi.	
İklim : Akdeniz iklimi. Rüzgâr : a)Kış mevsiminde soğuk rüzgâr kuzey yönden. b)Yaz mevsiminde hakim rüzgâr kuzey-batı yönden. Isı : a)Kış mevsiminde güneş 35.1 derece. b)Yaz mevsiminde güneş 77 derece. Yağış : 297.2 m ² /kg. (1975-1999)	Yapım Organizasyonu : Köy ustaları olanakları ile. Yapım Sistemi : Emek yoğun yapım. Yapı Sistemi : Yığma – Taş+Kerpiç. Yapı Malzemesi : Taş + Ahşap + Kerpiç.	

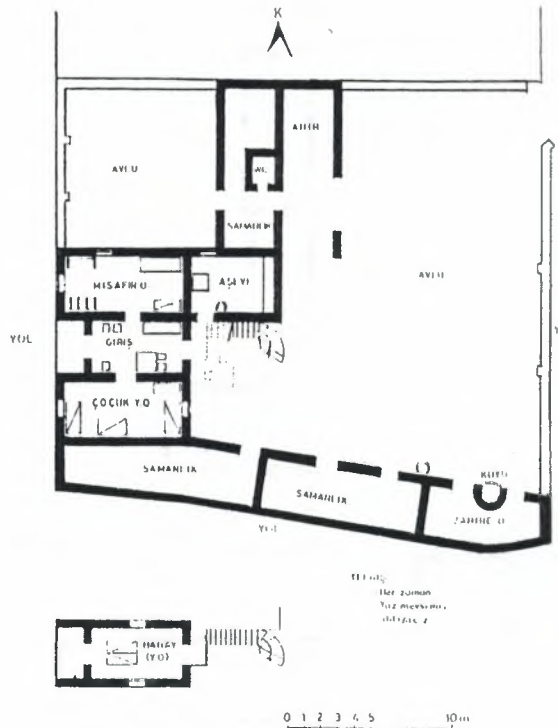
Örnek 8.

Celal Taçoý Konutu. Çukurova Köýü.		
Sosyal yapı .	Sayısal Değerler .	Mimari Fonksiyonel Tipi.
Kullanıcı Aile sayısı : 1 Aile Fert Sayısı : 3 Uğraş Alanı : Çiftçi + Çoban (ekim+hayvan yetiştiricisi)	Arsa Alanı : 757.20m ² Brüt Bina Alanı : 235.51m ² Net Bina Alanı : 215.77m ² Kullanım Alanı : 66.57m ² Servis Alanı : 149.20m ² Konut Alanının Arsa Alanına Oranı :%0.31.	Avlulu Konut.
		
Meteorolojik Durum.		Üretim Sistemi.
İklim : Akdeniz İklimi. Rüzgâr : a) Kış mevsiminde soğuk rüzgâr kuzey yönden. b) Yaz mevsiminde hakim rüzgâr kuzey-batı yönden. Isı : a) Kış mevsiminde güneş 35.1 derece b)Yaz mevsiminde güneş 77 derece. Yağış : 313.6 m ² /kg .(1975-1999)		Yapım Organizasyonu : Köy ustaları olanakları ile. Yapım Sistemi : Emek yoğun yapım. Yapım Sistemi : Yığma – Kerpiç. Yapı Malzemesi : Taş + Ahşap + kerpiç.

Örnek 9.

Hacıali Hacıhüseyin Konutu. Gönyeli Köyü.		
Sosyal yapı .	Sayısal Değerler.	Mimari Fonksiyonel Tipi.
Kullanan Aile sayısı : 1 Aile Fert Sayısı : 5 Uğraş Alanı : Ticaret.	Arsa Alanı : 611.50m ² Brüt Bina Alanı : 298.60m ² Net Bina Alanı : 250.50m ² Kullanım Alanı : 68.89m ² Servis Alanı : 174.35m ² Konut Alanının Arsa Alanına Oranı : %49	Avlulu Sistem.
		
Meteorolojik Durum.	Üretim Sistemi.	
İklim : Akdeniz iklimi. Rüzgâr : a) Kış mevsiminde soğuk rüzgâr kuzey yönden. b) Yaz mevsiminde hakim rüzgâr kuzey-batı yönden. Isı : a) Kış mevsiminde güneş 35.1 derece. b) Yaz mevsiminde güneş 77 derece. Yağış : 2901.2 m ² /kg. (1975-1999)	Yapım Organizasyonu : Köy ustaları olanakları ile. Yapım Sistemi : Emek yoğun yapım. Yapı Sistemi : Yığma-Kerpiç. Yapı Malzemesi : Taş + Ahşap + Kerpiç.	

Örnek 10.

Andrea Tepeli Konutu. Paşaköy Köyü.		
Aile Yapısı.	Sayısal Değerler.	Mimari Fonksiyonel Tipi.
Kullanan Aile Sayısı : 1 Aile Fert Sayısı : 5 Uğraş Alanı : Çiftçi + Çoban. (ekim + hayvan yetiştiricisi)	Arsa Alanı : 783.44 m ² Brüt Bina Alanı : 294.00 m ² Net Bina Alanı : 221.13 m ² Kullanım Alanı : 97.68 m ² Servis Alanı : 123.45 m ² Konut Alanının Arsa Alanına Oranı: %0.37	Avlulu Konut.
		
Meteorolojik Durum.		Üretim Sistemi.
İklim : Akdeniz iklimi. Rüzgâr : a) Kış mevsiminde soğuk rüzgâr kuzey yönden. b) Yaz mevsiminde hakim rüzgâr kuzey-batı yönden. Isı : a) Kış mevsiminde güneş 35.1 derece. b) Yaz mevsiminde güneş 77 derece. Yağış : 297.2 m ² /kg. (1975-1999)		Yapım Organizasyonu : Köy ustaları olanakları ile. Yapım Sistemi : Emek yoğun yapım. Yapı Sistemi : Yığma-Kerpiç. Yapı Malzemesi : Taş + Ahşap + Kerpiç.

Örnek 11.

Hasan Aziz Miralay Konutu. Gazi Köy.		
Sosyal Yapı.	Sayısal Değerler .	Mimari Fonksiyonel Tipi.
Kullanan Aile Sayısı : 1 Aile Fert Sayısı : 10 Uğraş Alanı : Çiftçi. (ekim)	Arsa Alanı : 404.68 m ² Brüt Bina Alanı : 213.88 m ² Net Bina Alanı : 159.00 m ² Kullanım Alanı : 48.87 m ² Servis Alanı : 110.13 m ² Konut Alanının Arsa Alanına Oranı : % 53	Avlulu Konut.
Meteorolojik Durum.		Üretim Sistemi.
İklim : Akdeniz iklimi. Rüzgâr : a) Kış mevsiminde soğuk rüzgâr kuzey yönden. b) Yaz mevsiminde hakim rüzgâr kuzey-batı yönden. Isı : a) Kış mevsiminde güneş 35.1 derece. b) Yaz mevsiminde güneş 77 derece. Yağış : 297.2 m ² /kg. (1975-1999)		Yapım Organizasyonu : Köy ustaları olanakları ile. Yapım Sistemi : Emek yoğun yapım. Yapı Sistemi : Yığma-Kerpiç. Yapı Malzemesi : Taş + Ahşap + Kerpiç.

V.2. K.K.T.C. Kırsal Alan Konutlarının Plan Tipolojiksi.

K.K.T.C. kırsal alan konutlarında yaptığımız araştırmada, yaşama biçimi, hayat anlayışı ve iklim sorununa bağlı olarak konutların, geliştiğini tipleştğini görmekteyiz. İnceleme sonucu bir tipolojik değerlendirme yaptığımızda aşağıdaki sonuçlar vardır.

I-Tek odalı plan tipi

II-Tahtalıklı plan tipi

III-Sundurmasız plan tipi

IV-Sundurmalı plan tipi

a)Ahşap kirişli sundurma

b)Kemerli sundurma

1-Yatak odasız

2-Yatak odalı

V-Giriş hollü plan tipi

a)Giriş nişsiz

b)Giriş nişli

VI-Hanaylı plan tipi

a)Loca balkonsuz hanay

b)Loca balkonlu hanay

c)Bağımsız hanay

V.3. Değerlendirme.

K.K.T.C' de kırsal alan konutlar incelendiğinde kendine özgü konut fonksiyon şemalarının geliştiğini görmekteyiz. Bu şemanın (planı) ayakta durması için malzemeye dayalı yapım sistemi geliştirilerek, geleneksel yapım biçimine dönüştürülmüştür. Bu yapım sisteminde Mesarya bölgesinde kerpiç yapım sistemi iken, kıyılarda ve dağlık bölgelerde doğal taş olmaktadır. Buna karşın Mesarya bölgesinde, bazı konutların kapı ve pencere lentolarına kadar doğal taş, üst kısımları kerpiçten inşa edildiği görülmektedir. Bir kısım konutlar ise tamamen doğal taş kullanılarak üretilmiştir. Bu yapım sistemine "geleneksel yapım sistemi" diyebiliriz. Ancak günümüzde bu sistem bozularak "ileri geleneksel yapım sistemi" ne dönüştürülmüştür.

Konut üretimi organizasyonu açısından incelendiğinde, "kendi konutunu kendin yap" sisteminden başlayarak, "köy ustası" organizasyonundan, yüklenici firma (müteahhitlik) organizasyonuna uzanan örnekleri bir arada görmekteyiz. Bu konut üretim sürecinin, köyleri (kırsal yerleşim) kentleştirdiği izlenimini vermektedir. Artık köy yaşamından "kentsel yaşama" dönüşerek, yapılaşmaya yansımıştır diyebiliriz.

Yaşam ve servis hacimleri ailenin ekonomik ve sosyal yaşamını yansıtır nitelikte gelişmiştir. Servis hacimleri ailenin uğraş biçimine göre (hayvan yetiştiricisi – tarım gibi) geliştirilmiştir.

İklimsel özelliklerden ötürüde Mesarya bölgesinde, genellikle konutlar avlulu sistemde yapılırken, kıyılarda ve dağlık bölgelerde avlusuz sistemde konut yapılmıştır.

Bilinmektedir ki bina üretimi, gereksinim duyulan hacimlerin fonksiyonel ilişkilerinden kaynaklanan biçimleri ile üretilir. Konuya yalnızca yapı üretimi açısından bakmak yanlış sonuçlar doğurur. Bu nedenle üretimi fonksiyonel planlamadaki veya projelendirme öğeleri

ile incelemede, üretimle kullanılmasının entegrasyonundan çıkan sonuç doğru olacaktır.

Kıbrıs örneğinde konut planlaması, yaşam ve servis hacimleri ailenin ekonomik ve sosyal yaşamını yansıtır nitelikte tasarlanmıştır. İklimsel özellik ve aile uğraşlarına göre, Mesarya bölgesinde konutlar avlulu planda, Karpaz bölgesinde ise avlusuz sistemde tasarlanmıştır. Üretim açısından konutlarda, duvarlar gereği kadar kalınlıkta tutulmuş ve açıklıklar küçültülmüştür. Bunun iklim özelliğinden ve yapı malzemesinden kaynaklanan bir uygulama olduğu hemen görülmektedir. Ancak kapı ve pencereler aydınlatmanın yanı sıra, yönler de iyi etüt edilmiş ve karşılıklı açılmıştır. Dolayısıyla hava sirkülasyonu ile birlikte, küçük tutulan pencerelerden sıkışarak gelen hava hacimde genişlemesi nedeniyle bir serinlik yaratmıştır . Kapılardan hacimlere giren güneş ışıınımlarını engellemek için güneş hareketleri iyi etüt edilerek, yaşam odalarının önüne veya yanlarına güneş ışıınımlarının girmesini önleyen sundurmalar inşa edilmiştir. Böylelikle yaz aylarında 77 derece açı ile gelen güneş ışıınımları hacimlere girmemiştir. Kış aylarında 31.5 derece ile gelen güneş ışıınımları hacimlere girmiştir.

Konut yerleşiminde şüphe götürmeyecek bir biçimde yönler dikkat edilmiştir . Hatta konutlar tipolojik olarak gelişirken, bazen de gelişimin hayat anlayışından ve yaşama biçiminden çok iklimsel koşullara cevap vermek ilke olarak kabul edilmiştir.

VI- K. K. T. C. KIRSAL ALAN YERLEŞİMLERİNDE KONUT ÜRETİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kıbrıs adasının yerleşim açısından tarihsel süreci, tüm dünyadaki sürece paralel olarak günümüze kadar gelişerek gelmiştir. Bir ada ülkesi olmasına rağmen “mimari yapıt” açısından çok önemli yapılar ve yerleşimler bulunmaktadır. Bu Kıbrıs adasının Akdeniz de, deniz ulaşım ağının kilit noktası olması, zengin bakır madenlerinin bulunması nedeniyle tarih boyu cazip bir yerleşim bölgesi olmuştur. Örneğin ENKOMİ “maden işletme kenti” veya Salamis kenti “üst tabaka yerleşim” gibi zengin yerleşim örnekleri bulunmaktadır.

Ancak tarıma dayalı kırsal alan yerleşimleri bu kent ülkelerin görkemini yansıtır nitelikte değildir. Konut üretimini şöyle yorumlaya biliriz; “YETERİ KADAR ÜRETİM”. Konutlarda kapalı hacimler fonksiyonlarına göre en aza indirilmiştir. Bir açıdan da yapı malzemelerinin olanaklarının verdiği ölçülerde hacim üretilmiştir.

Yerleşim birimlerinin (Köyler) coğrafi mekândaki iklimsel koşullar, yapı malzemesi olanakları üretimde etken olmuştur. Üretimde hemen hemen tümü köy ustaları ve konut sahiplerinin “imece” usulü çalışma ve organizasyonlarıyla yapılmıştır. Yapım teknolojisine gelince; “mozaik yapı” niteliği taşımaktadır. SWEET’in yapım matrisinde “Malzemelerden Düzenlenmiş Olanaklarla” yapım tekniği oluşmuştur. Yapımda “insan emeği yoğun” bir teknoloji uygulanmıştır. Gereçlerin çoğu veya hemen hemen tümü doğal malzemelerden olmuştur. Araçlar ise, insan ve hayvan gücü ile çalışan veya çalıştırılan mekanik araçlardan meydana gelmiştir. Günümüzde de bu yapım teknolojisi devam etmektedir. Tarihsel süreç içinde kırsal alan yerleşimlerinde kamunun düzenleyici, Finans desteği, tasarım desteği, araç, gereç desteği gibi etkinlikte yetersiz kaldığını izlemekteyiz. Kırsal alan

insanı “Köylü” tamamen kendi başına bırakılmıştır. Tüm üretim faktörleri ve sisteminin işletilmesi bireysel eylemlere olanaklara dayanmaktadır.

Ancak, 1978 de 23 sayı ile çıkartılan “Sosyal Konut Yasası” içine alınan kırsal alan yerleşimlerinde “Köy” kavramı yerine “Kırsal Bölge” kavramı kullanılarak, konut üretimi yerleşimleri tüm yurt sathına plansız, poğramsız olarak yayılmıştır. Bu yasaı destekleyen Tüzük “Kırsal Bölgelerde Sosyal Konut Yapımı Amacı ile Arsa ve Kredi Verilmesi Tüzüğü” olarak hayata geçirilmiştir. Bu tüzüğün 3. Madesi 5. paragrafında Kırsal bölgeye; “Kent, kasaba ve diğer yerleşim birimleri dışında kalan bölge” olarak nitelendirilerek tanımlanmıştır.

Yasa ve bağlı Tüzüğün bu biçimde ve yalnızca kırsal yerleşim kurallarını içeren bir şekilde çıkması “Köy yerleşimleri”, tamamen ihmal edilmiş ve kendi bireysel çabalarına bırakmıştır. Bu tutum sonucu ihmal edilen köy içi yerleşimleri açıkca görülmektedir. Köy evleri bir bir terkedilmiş köy varoşlarında, köylü gereksinimleri dışında kentsel konut ve hatta Villa tipi konutlar üretilmiş ve üretilmeyede devam edilmektedir.

Aşağıda, kamucu ihmal eden köy yerleşimlerinin terk edilmiş durumlarını gösterir fotoğrafları vermekteyiz.

Fotoğraf 13 : Yeniceköy Köyü.

Fotoğraf 14: Serdarlı Köyü.

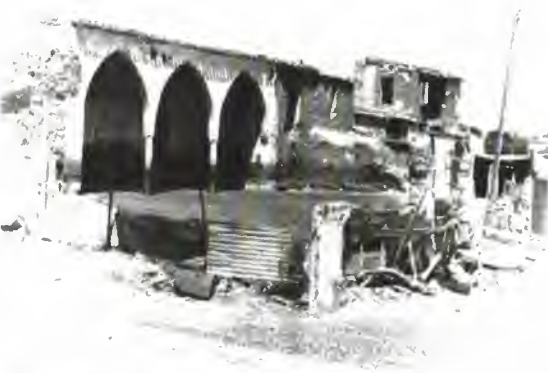
Fotoğraf 15: Dipkarpaz Köyü.

Fotoğraf 16: Gönendere Köyü.

Fotoğraf 17: Pamuklu Köyü.

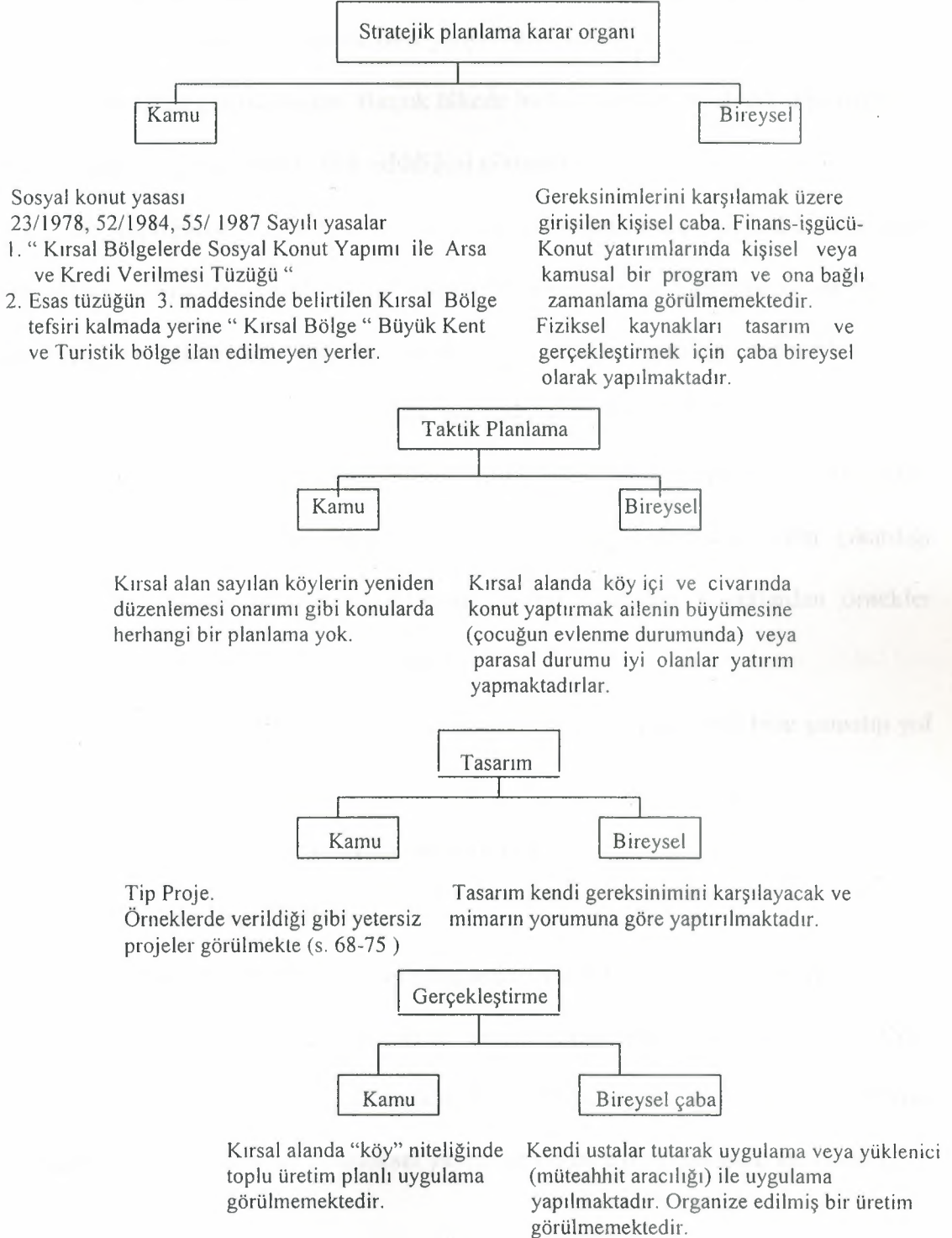
Fotoğraf 18: Alaniçi Köyü.

Fotoğraf 19: İnönü Köyü.

Yapılan çalışmalar ve inceleme sonucu, K.K.T.C.' de kırsal alan da "yapı üretimi" ve ona dayalı "Konut Üretimi"ni "Bilimsel Yapı Üretimi" aşamalarına göre durumu aşağıdaki gibi olmaktadır.

K.K.T.C. Kırsal Alan Konut Üretimini Yapı Üretimi Aşamalarına Göre Durumu.

VI- SONUÇ

VII. 1. Tarihsel Süreç.

Kırsal alan yerleşimlerinde, tarihsel sürecin yapı üretimi, sosyal yaşam, kültür, ekonomik v.d. gibi değerler açısından incelenmesi karar organı için gerekli bir çalışmadır. O yöre için bu süreç incelenmeden yapılacak tüm yatırımların istenilen sonuçların alınamaması ılsallığını beraberinde getirmektedir. Birçok ülkede bu faktörler göz ardı edildiği için yeni yerleşimler kullanıcılar tarafından terk edildiğini görmekteyiz.

K.K.T.C.' de yaptığımız araştırmalar sonucu kırsal yerleşimlerin tarih boyunca aynı yerlerde geliştiğini izledik. Ancak "Barış" Hareketi sonrası göçlerle yerleşimler ile tarihsel yerleşimlerin bütünleşmesi, bilime dayalı bir analiz yapıp sonucuna göre değerlendirilerek, gereken yapılmadığından, tüm eski köy yerleşimleri bozulmuştur. Terk edilen eski konutlar tamamen harap olmuş, yeni konutlar köy varoşlarında villalar şeklinde gelişmiştir. Kamu bu oluşuma tamamen seyirci kalmış ve hatta çıkardığı yasalarla teşvik etmiştir. Köy yerleşimlerinde, halen yaşanan konutlardan örnekler seçerek tarihi süreci tespit etme imkanı bulduk.

Bu örnekler, tarihsel süreçteki yapı üretim olgusunu bilimsel doğrularla bize yansıtır yol gösterir niteliktedir.

VII.2. Yapı Üretimi ve Buna Dayalı Konut Üretimi.

VII.2.1. K.K.T.C.' de Yapı Üretimi.

Yapı üretimi, bilimsel analizinden de gördüğümüz gibi tamamen bir ekonomik olaydır. Gelişimin son sürecinde "endüstri" leşmiş tir. Ancak kırsal alan yerleşimleri olan "Köy" lerde, konut üretimi bu sürecin dışında kalmıştır. Günümüzde, köy konutları üretimi, bireysel çabaların sonucunda ve geleneksel yapım sisteminde oluşmaktadır. Bu durum

K.K.T.C.' de aynıdır. K.K.T.C.' bir ada ülkesi olması nedeniyle, yapı araç, gereçleri açısından dışarıya bağımlıdır.

Bu durumda "Yapı Üretimi" tüm kuram ve teknolojisi uygulanmamaktadır. Yalnız kamu yatırımlarında kuramsal olma çabaları görülmektedir. Yapı üretimi açısından kamu desteği yalnızca "Sosyal Konut Yasası" aracılığı ile ve bireysel yapılmaktadır.

Bu uygulamada yapı üretimine bir "üretim" olayı olarak yaklaşılmamış, yalnızca hukuksal ve finans kaide ve kuralları yasal olarak düzenlenmiştir. Finansal açıdan, yeterli bir politika yoktur.

K.K.T.C.' de İstatistik yıllığı 1997 yılına kadar olanları içermektedir. Yapılan istatistiki değerlere göre incelendiğinde aşağıdaki bilgileri ediniyoruz.

Sözü geçen istatistik yıllığında, " Lefkoşa, Magusa, Girne Belediyeleri tarafından verilen nihai tasvip şahadetnameleri sadece belediye sınırları dahilindeki inşa edilen yapıları kapsadığından elde edinilen bilgiler kentsel inşaat istatistiklerini gösterir, Kaymakamlıktan (Merkezi yönetim) verilen nihai tasvip şahadetnameleri ise köylerdeki inşaatı kapsamamakta genel olarak kanunun nitelediği, "Kırsal Alan" inşaat istatistiklerini kapsamamaktadır.

Bu istatistiklere göre değerler şöyledir.

İnşaat Türüne Göre Maliyet TL/m²

İnşaat Türü	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Ev	2.350.000	3.400.000	8.400.000	11.148.000	18.900.000	35.885.000
Ağıl	900.000	1.300.000	3.100.000	4.900.000	7.900.000	15.400.000
Kümes	700.000	1.000.000	2.250.000	3.918.000	7.000.000	1.540.000

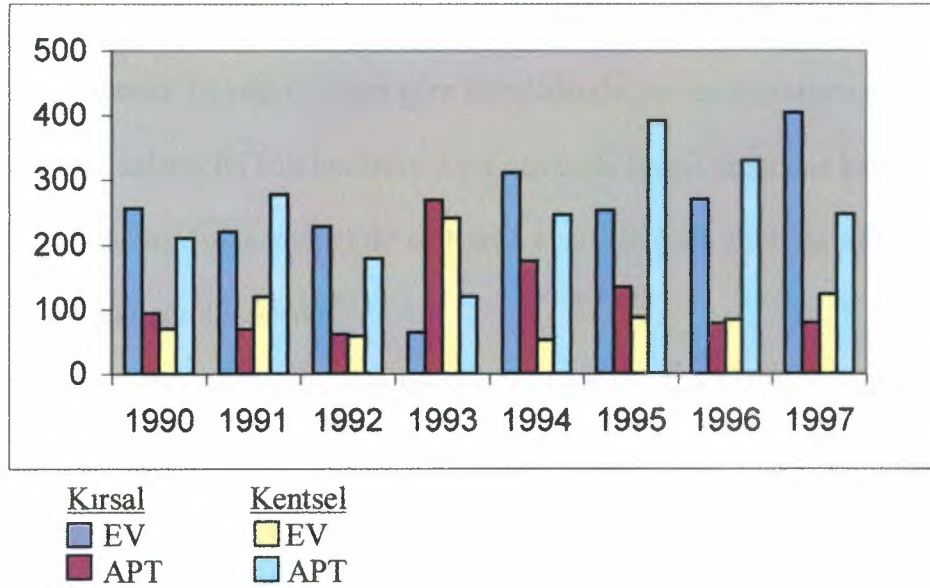
Yıllara Göre Kırsal İnşaat İstatistikleri.

KONUT	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Ev İnşaat Sayısı	256	220	228	64	311	253	270	404
Apartman	94	69	61	269	175	134	78	79

Yıllara Göre Kentsel İnşaat İstatistikleri.

KONUT	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Ev İnşaat Sayısı	70	120	58	241	52	87	84	124
Apartman	210	278	179	120	246	391	330	247

Yıllara Göre Kırsal ve Kentsel İnşaat İstatistikleri Grafiği.

K.K.T.C. Kentsel ve Kırsal Parsel İstatistikleri.

	1995		1996		1997	
	Kentsel	Kırsal	Kentsel	Kırsal	Kentsel	Kırsal
A	1	35	6	49	1	26
B	49,800	3,575,505	579,400	3,214,875	44,000	2,346,092
C	11,000	113,404	11,284	220,013	2,900	93,880

A: Sayı B: Yüzölçümü (ay²) C: Yeşil Saha (ay²)

İstatistik değerler incelendiğinde konut maliyetlerinde kentsel konut ile kırsal alan konut (Bilhassa köy içi konut) maliyet ayrımı görülmemektedir. Buda gösteriyor ki, köylerde kentsel konut niteliğinde konut yapılmaktadır. Yine Kentsel ve Kırsal alan yerleşimlerinde üretilen konut alanları için parsel büyüklükleri sayıları, yeşil alanlarda korkunç yapılaşma olmakta buna karşın yeşil alanların sürekli azaldığını izlemekteyiz. Bu durum kırsal alanlar aleyhine gelişmektedir. Bu düzende bir konut alanı üretilme, kırsal alan aleyhine bilinçsiz olarak gelişmektedir.

VII.3. Yapı Üretimi Aşamaları.

Bu istatistikler incelendiğinde kırsal alan yerleşimleri aleyhine çok çarpıcı sonuçların çıktığını görüyoruz. Örneğin; yıllara göre kırsal alanda yapılan konutlar nerede ise kentlerde yapılanların iki katı kadardır. Aynı zamanda finans açısından karşılaştırıldığında kent konutu ile kırsal alan konutu m² maliyetin aynı olduğuna göre, kırsal alana daha çok yatırım yapıldığı görülmektedir.

Bu konutların kullanım süreci açısından incelendiğinde yılın belirli zaman diliminde kullanıldığı görülmektedir. Sonuç olarak kırsal yerleşimlerdeki konutlar “ikinci konut” niteliği kazanmaktadır. Açıkça söylemek gerekirse bu üretilen konutlar “yazlık konut” olarak kullanılmaktadır.

VII.3.1. Taktik Karar Aşaması.

Amaçlar: Kamuda kırsal yerleşimlerin ve bilhassa “köy yerleşim” lerinde bilimsel bir çalışma yapıp amaç ortaya konmamıştır. Kırsal alan yerleşimlerinde bireysel istemleri karşılayan ve yasal zorunlulukların koyduğu yönetmeliklerle taktik kararlara, bağlanarak yapılanma izni verilmektedir.

Kriterler: Yerleşimler de ve buna bağlı olarak konutlar için fiziksel ve sosyal, ekonomik kriterler tespit edilmemiştir. Bu kriterler konut sahiplerinin isteği ve mimarın

yorumu doğrultusunda sübjektif olarak çözümlenmiş olduğu izlenmektedir.

Çözüm eylemleri: Çözüm eylemlerinde de kişisel görüş ve duygular hakim olmuştur. Mimar

Kendi mimari bakış açısı altında bir yapı üretimi sorunu çözme yerine, tasarımı saymayı yeğlemiş ekonomik, finansal sorunlarla teknoloji için bir üretim yapmamıştır.

Konu ile biriktirilmiş bilgi: Bu konuda yaptığımız araştırma sonunda herhangi bir bilgi konservasyonuna rastlanılmamıştır.

VII.3.2. Tasarım Aşaması.

Üretim Politikası: Hemen hemen yok gibidir. Bilinen tekrarlanmıştır.

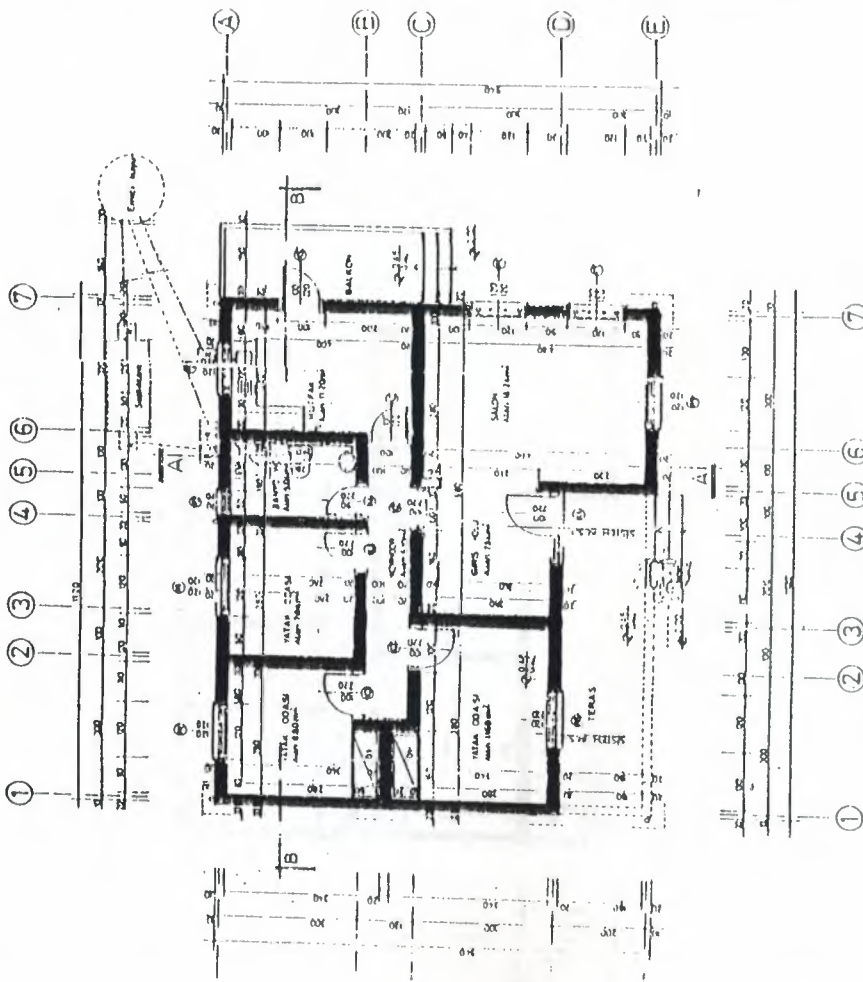
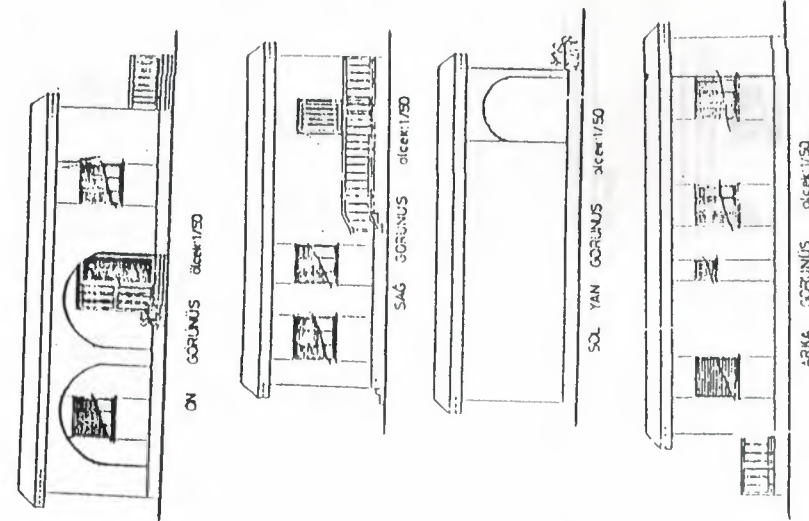
Performans değerler: Yapı araç – gereç - v.d. için standartdizasyon yok. Performanslar üreticinin verdiği biçimde kullanılmaktadır. Malzemelerin (gereç) nitelikleri ve yerine göre kullanımları göz ardı edilmiş yalnızca konuya estetik açıdan bakılmıştır.

Yasal zorunluluklar (Yönetmenlikler): Kırsal alan yerleşimlerinde belirli yönlendirici yasal zorunluluklar bulunmamaktadır. Kırsal alanlardaki yapılaşma için de genel yapılaşma yönetmenlikleri uygulamaktadır.

Tasarım için kriterler: Kırsal alan için bina programında kamusal bir standartlaşma yok.

Kırsal alan uğraşlarına göre konutun niteliği ve niceliği için üretilmiş bilgi bulunmamaktadır.

Yaptığımız araştırmalarımızda aşağıda örneklerini verdiğimiz bazı tipleştirme için mimari tasarımlar görmekteyiz.

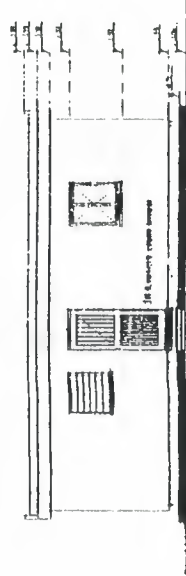
ISKAN BAKAN LIGI SOSIAL KONUT 33.1MI				
PROSEDUR AD	EMPAH RUDGE	SISTAL KONUT	PROJES	
INSTRUKSI	DAME NELL		INJAN	
PROJES	ARTIAN USAR		PROJES NG	
STATUS	SEMPER STAG		10.22611116	
STANFORD	ARTIAN RUDGE		NEET	PROJES NG
ONARY				10.22611116

SOSYAL KONUT PROJESİ - TİP 10 - (91 m²)

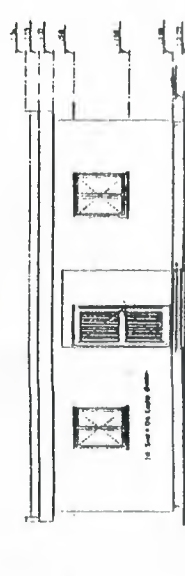

SOL YAN GÖRÜNÜŞ Çizim: 1/50

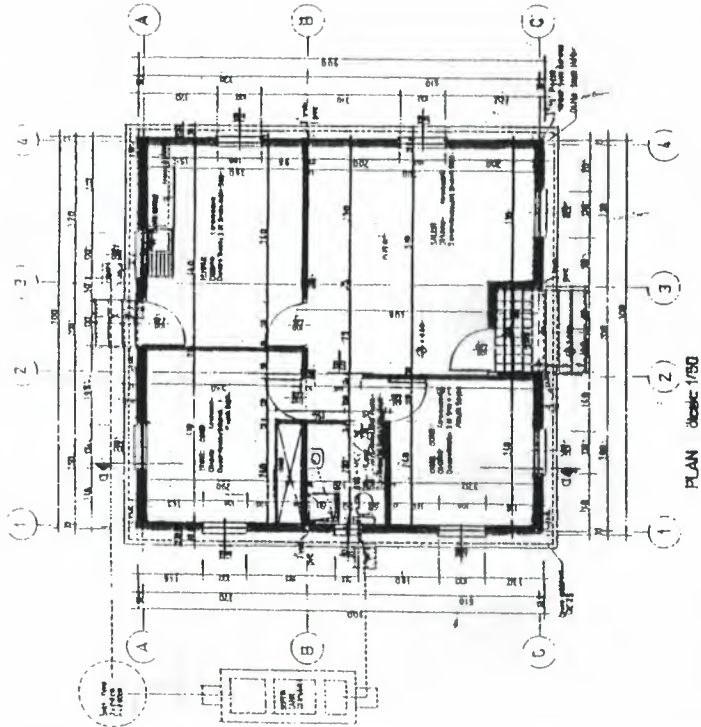
9-9 KESİTİ Çizim: 1/50

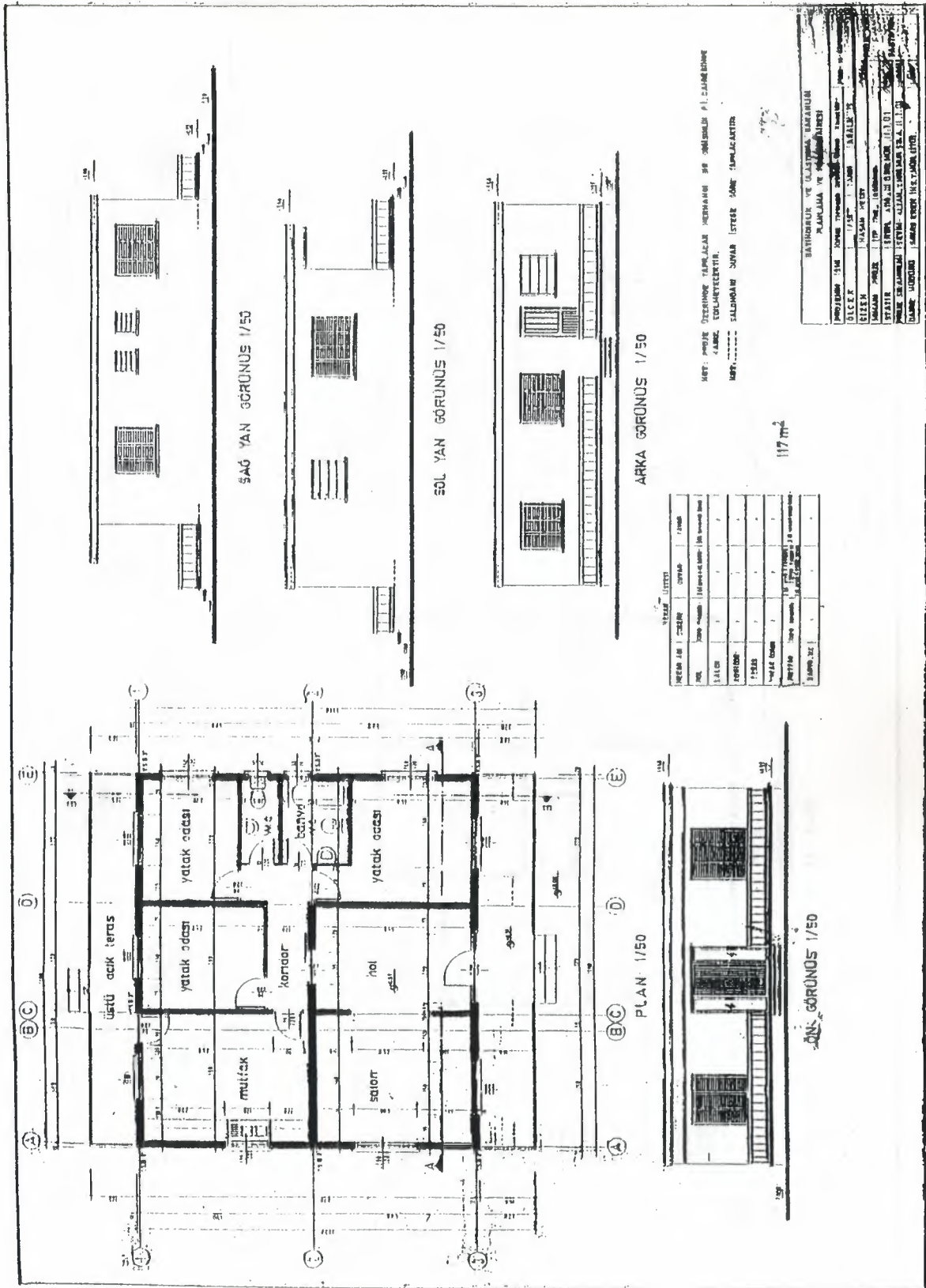
ARKA GÖRÜNÜŞ Çizim: 1/50

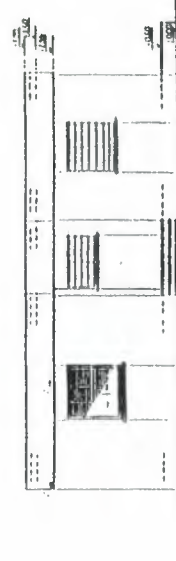
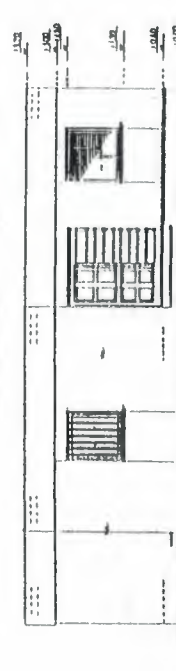
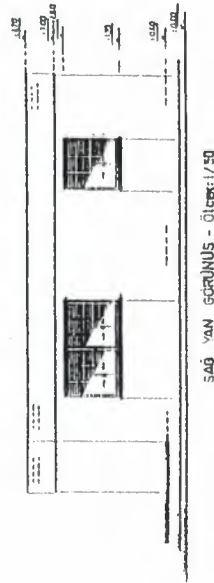
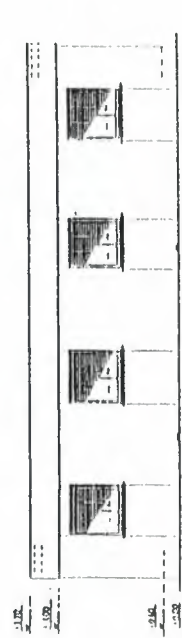
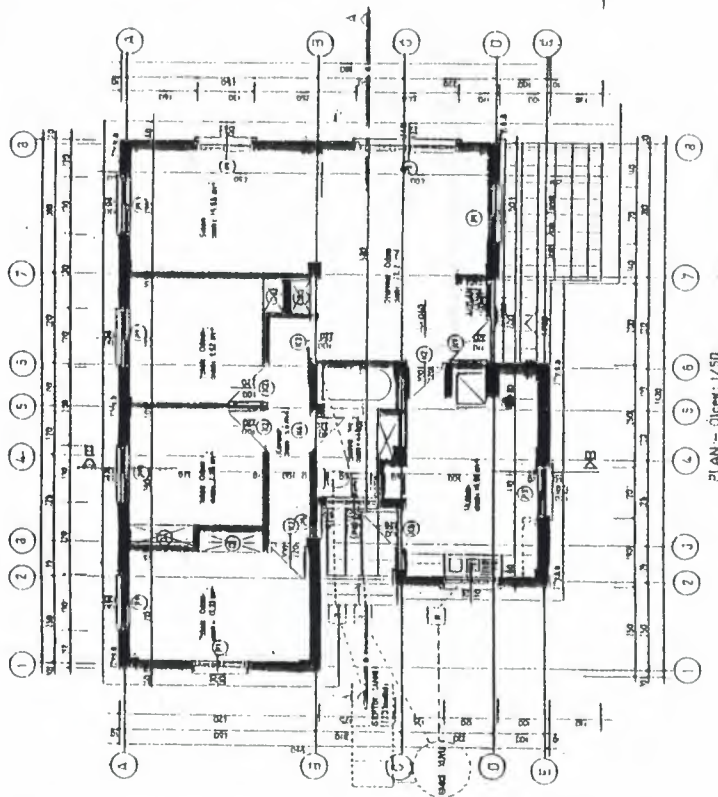
ÖN GÖRÜNÜŞ Çizim: 1/50

YATIRIMCI VE İZLENİMLERİ		SARFATLARI	
Yatırımcı	İzlenim	Sarfata	İzlenim
1.00	1.00	1.00	1.00
2.00	2.00	2.00	2.00
3.00	3.00	3.00	3.00
4.00	4.00	4.00	4.00
5.00	5.00	5.00	5.00
6.00	6.00	6.00	6.00
7.00	7.00	7.00	7.00
8.00	8.00	8.00	8.00
9.00	9.00	9.00	9.00
10.00	10.00	10.00	10.00
11.00	11.00	11.00	11.00
12.00	12.00	12.00	12.00
13.00	13.00	13.00	13.00
14.00	14.00	14.00	14.00
15.00	15.00	15.00	15.00
16.00	16.00	16.00	16.00
17.00	17.00	17.00	17.00
18.00	18.00	18.00	18.00
19.00	19.00	19.00	19.00
20.00	20.00	20.00	20.00
21.00	21.00	21.00	21.00
22.00	22.00	22.00	22.00
23.00	23.00	23.00	23.00
24.00	24.00	24.00	24.00
25.00	25.00	25.00	25.00
26.00	26.00	26.00	26.00
27.00	27.00	27.00	27.00
28.00	28.00	28.00	28.00
29.00	29.00	29.00	29.00
30.00	30.00	30.00	30.00
31.00	31.00	31.00	31.00
32.00	32.00	32.00	32.00
33.00	33.00	33.00	33.00
34.00	34.00	34.00	34.00
35.00	35.00	35.00	35.00
36.00	36.00	36.00	36.00
37.00	37.00	37.00	37.00
38.00	38.00	38.00	38.00
39.00	39.00	39.00	39.00
40.00	40.00	40.00	40.00
41.00	41.00	41.00	41.00
42.00	42.00	42.00	42.00
43.00	43.00	43.00	43.00
44.00	44.00	44.00	44.00
45.00	45.00	45.00	45.00
46.00	46.00	46.00	46.00
47.00	47.00	47.00	47.00
48.00	48.00	48.00	48.00
49.00	49.00	49.00	49.00
50.00	50.00	50.00	50.00
51.00	51.00	51.00	51.00
52.00	52.00	52.00	52.00
53.00	53.00	53.00	53.00
54.00	54.00	54.00	54.00
55.00	55.00	55.00	55.00
56.00	56.00	56.00	56.00
57.00	57.00	57.00	57.00
58.00	58.00	58.00	58.00
59.00	59.00	59.00	59.00
60.00	60.00	60.00	60.00
61.00	61.00	61.00	61.00
62.00	62.00	62.00	62.00
63.00	63.00	63.00	63.00
64.00	64.00	64.00	64.00
65.00	65.00	65.00	65.00
66.00	66.00	66.00	66.00
67.00	67.00	67.00	67.00
68.00	68.00	68.00	68.00
69.00	69.00	69.00	69.00
70.00	70.00	70.00	70.00
71.00	71.00	71.00	71.00
72.00	72.00	72.00	72.00
73.00	73.00	73.00	73.00
74.00	74.00	74.00	74.00
75.00	75.00	75.00	75.00
76.00	76.00	76.00	76.00
77.00	77.00	77.00	77.00
78.00	78.00	78.00	78.00
79.00	79.00	79.00	79.00
80.00	80.00	80.00	80.00
81.00	81.00	81.00	81.00
82.00	82.00	82.00	82.00
83.00	83.00	83.00	83.00
84.00	84.00	84.00	84.00
85.00	85.00	85.00	85.00
86.00	86.00	86.00	86.00
87.00	87.00	87.00	87.00
88.00	88.00	88.00	88.00
89.00	89.00	89.00	89.00
90.00	90.00	90.00	90.00
91.00	91.00	91.00	91.00
92.00	92.00	92.00	92.00
93.00	93.00	93.00	93.00
94.00	94.00	94.00	94.00
95.00	95.00	95.00	95.00
96.00	96.00	96.00	96.00
97.00	97.00	97.00	97.00
98.00	98.00	98.00	98.00
99.00	99.00	99.00	99.00
100.00	100.00	100.00	100.00

TIP: A $120 \pi^2$

[illegible]

Bütün bu bulgular şunu göstermektedir; kırsal alan konut üretimine bir “yapı üretimi” sorunu olarak yaklaşmak yerine, yalnızca bir “mimari tasarım” sorunun çözümü niteliğinde yaklaşılmış, çözümlerde ona göre uygulanılmıştır.

VI.3.3 Uygulama Aşaması.

Uygulama projeleri : Kişisel olarak mimarlara hazırlatılan proje, kamu tip projeleri.

Şartnameler : Kişisel üretimde yok. Kamuda usulüne göre yapılmış teknik fenni şartnameler bulunuyor.

Zorunluluklar (Hukuksal) : Fasıl 96 (Yollar ve binalar kanunu) + Girne Belediyesi ve Magusa Belediyesi hudutları içinde kalan bölgelerde “emirname” lerle uygulanan yasal düzenlemeler.

Lefkoşa, Gönyeli, Kanlıköy, Hamitköy ve Haspolat bölgesinde ise “İmar Yasası”.

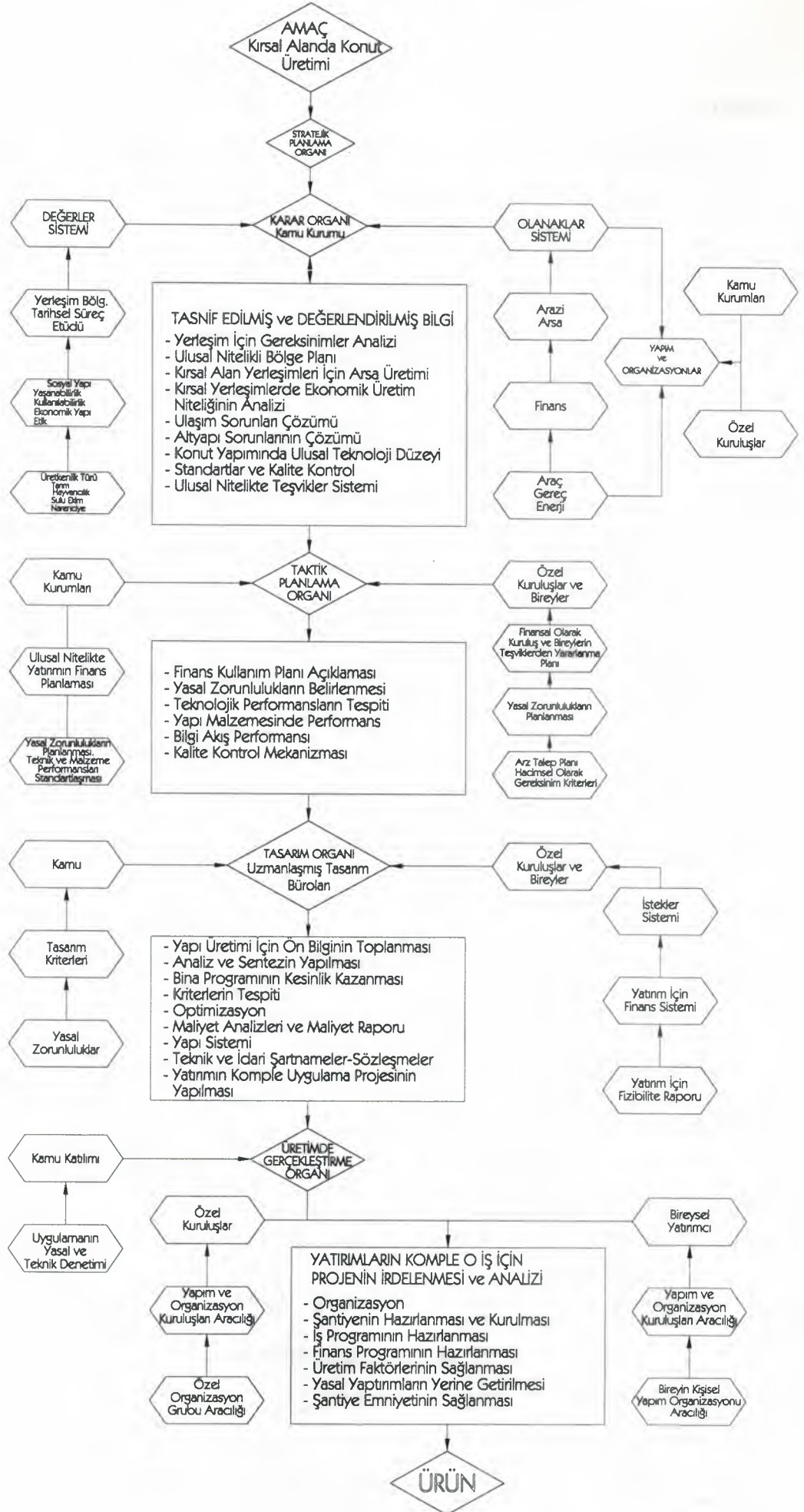
Yapım Organizasyonları : Bireysel organizasyon.

Bir mimar yönetiminde tüm olaylar zinciri yürütülerek sonuçlandırılmakta.

Bireysel organizasyonda, bir müteahhit firmaya yaptırmak ve organizasyonu tamamen bu kuruluşa bırakmak.

Kamu organizasyonlarında taahhüt sistemi içinde uygulama yapmak.

KIRSAL ALANDA KONUT ÜRETİMİ İÇİN MODEL

Modelin Açıklaması:

Bilindiği gibi, ülkeler merkezi yönetim birimleri aracılığı ile “Bölge Planlaması” yapmaktadırlar. Genelde 1/25000 lik haritalar üzerinde yapılan bu bölgesel planlarda genel kullanım ilkeleri belirlenmekte ve detaya inilmemektedir. Yine planlarda konut yerleşimleri ana çizgisiyle, köyler ve onlara ait arazi kullanımlarını içermektedir. Yeni yerleşim birimleri için fazla bilgi vermemektedir. Günümüzde kırsal alan konut yerleşimlerinde, köylerin gelişmesi ve yeni yerleşimlerin şekillenmesi söz konusu olmaktadır. Bu nedenle bir yapı üretim modelinin geliştirilmesi gereği ortaya çıkmıştır.

Her üretim olayında olduğu gibi, Stratejik kararların alınması için bilgi birikimi, zamanlama ve programlama için bir taktik planlamanın hazırlanması, üretilecek ürün için tasarımın yapılması ve bu tasarıma göre üretime geçilmesi, metodik bir çalışmadır. Sonuçta üretim uygulama aşaması ile bitirilmekte ve kullanım sonuçlarına göre test edilerek düzeltmeler yapılmaktadır. “Kırsal Alanda Konut Üretimi İçin Model” i oluştururken bu üretim süreci esas alınarak model oluşturuldu.

Modelimizin en önemli aşaması kaçınılmaz olarak “Stratejik Kararları” alacak bilginin edinilmesidir. Bu kararlar, ülke çapında ve kamu görevi içinde yer alacak niteliktedir. Edinilen bilgilerin işlenerek şekil değiştirmesi ve konuyu aydınlatıcı ip uçlarının elde edilmesi bu çalışma süreci içinde ortaya çıkacaktır.

Kamu aracılığı ile yapılacak bu çalışma iki ana bölümde yapılmalıdır. Biz bunları “DEĞERLER SİSTEMİ” ve “OLANAKLAR SİSTEMİ” olarak belirledik. Değerler sisteminde, yörenin coğrafi özelliği, tarihsel süreç içinde insanların bu coğrafyayı nasıl ve ne amaçla kullandıklarının araştırılmasının gereğini vurguladık. Yörenin “Sosyal Yaşam Boyutu” nun incelenmesini istedik. Yine yörenin genel ve özel ekonomik üretiminin nitelik ve niceliklerinin belirlenmesini ortaya koyduk.

“OLANAKLAR SİSTEMİ” nde arazinin konut yerleşimi için üretilmesi önemli sorun olmaktadır. Kırsal alan niteliğinden çıkarılacak bu arazi kesiminin yüzeysel olarak fiziksel yapısı, jeolojik ve jeofiziksel durumu, iklimsel koşullar, mülkiyet hali vb sorunların belirlenerek çözümlenmesi. Finansal sorunlar da ise arazinin arsa haline getirilmesi harcamaları, alt yapının finansmanı ve üst yapı olarak konut üretimi için finans yollarının irdelenmesinin gerekliliği ortaya konulmalı. Yapı Üretim araç ve gereçlerinin analizi ile gereksinimlerinin karşılanabilir teknolojilerin araştırılmasının yapılması.

Bütün bu çalışmaların yapılması için organizasyon yollarının aranması, organizasyonda kamunun doğrudan sistem içine girmesi veya özel kuruluşlarca yapılmasını sağlaması, gibi bilgi birikiminin elde edilmesi çalışmasının yapılmasını içerir.

Bütün bu bilgi birikimi işlenerek Kamu, stratejisini aşağıdaki başlıklar içinde tayin eder.

- Yerleşim için gereksinimler analizi.
- Ulusal nitelikli bölge planı.
- Kırsal alanlardan yerleşimler için arsa üretimi.
- Kırsal yerleşimlerde ekonomik üretim niteliğinin analizi.
- Ulaşım sorunlarının çözümü.
- Haberleşme sorununun çözümü.
- Enerji sorununun çözümü.
- Alt yapı sorunlarının çözümü.
- Konut yapımında ulusal teknoloji düzeyinin tespiti, olabirliklerinin araştırılması.
- Yapı elemanları standartlarının belirlenmesi ve kalite kontrol mekanizmasının oluşturulması.
- Ulusal nitelikte teşvikler sisteminin çalıştırılması-yasaların düzenlenmesi.

Kamu, yapılaşma koşullarını oluşturur, gerekli yasal zorunlulukları çözer, konuyu hukuklaştıran kanun ve yönetmeliklere bağlar. Bu modelde kamu yukarıdaki işlemleri yaparak sonucu “STRATEJİ” olarak belirler. “STRATEJİ” belirlenmemiş veya boşlukları var ise Modelin uygulamadaki şansı olanaksızdır.

Üretim modelimizin ikinci aşaması “Taktik Planlama” aşamasıdır. Bu aşamada kamu ve özel kuruluşların bir üst aşamadaki “STRATEJİYİ” kullanma ve planlamaya alma aşamasıdır. Kamu bu aşamada ulusal nitelikte yatırımın finansmanını temine çalışmalı, yasal zorunluluklara çözüm getirmeli, standartları ve performansları belirleyip teknoloji üretilmelidir. Bunu bir TAKTİK ALANI program içerisinde açıklayıp yayınlamalıdır. Özel sektör, yatırımları için öz kaynak ve diğer olanaklarla finans sorununu çözümlenmeli. Organizasyon olanaklarını belirlemeli, konut için arz talep dengesi araştırılmasına katılarak, aşağıdaki konulara açıklık getirilmelidir.

- Finans kullanım planı açıklaması.
- Yasal zorunlulukların belirlenmesi.
- Teknolojik performansların tespiti.
- Yapı malzemesinde performans ve standardizasyon.
- Bilgi akış performansı.
- Kalite kontrol mekanizması.

Modelimizin üst aşamaları olan, “STRATEJİK ve TAKTİK AŞAMA”daki çalışmalar ve eylemler kamu ağırlıklıdır. Bu çalışmalar sonucunda kırsal alan yerleşimlerinin planlaması ve kullanılmasının ulusal nitelikteki stratejisi belirlenmiş olacaktır. Bu ana ilkeler doğrultusunda yatırımlar yönlendirilmiş olduğundan sonuçta bilimsel çalışmanın doğruları yakalanmış olacaktır.

Modelin üçüncü aşaması “TASARIM” aşaması süreci olmaktadır. Bu aşamada kamunun görevi giderek azalmaktadır Kamu , projelendirme süreci içinde, tasarım kriterleri ve yasal zorunlulukların yerine getirilmesini izlemelidir. Bu modelde konut alanlarının yerleşimlerinden, konutların tek tek tasarımına kadar tüm çalışmalar özel sektör tarafından yapılacaktır. İnşaat sektörü, bu aşamada kullanacağı bilgileri, kamunun yönlendirmesi ile aşağıdaki konular çerçevesi içinde yapılarak, “YATIRIM PROJESİ TASARIMI” elde edilmelidir. Bu aşamada yapılacak çalışmalar ana başlıkları ile şöyle sıralanmıştır.

- Yapı üretimi için ön bilginin toplanması.
- Analiz ve sentezinin yapılması.
- Arazi hakkında tüm bilgilerin elde edilmesi.
- Bina programının kesinlik kazanması.
- Kriterlerin tespiti.
- Optimizasyonun yapılması.
- Maliyet analizleri ve maliyet raporu düzenlenmesi.
- Yapı ve yapım sisteminin belirlenmesi.
- Teknik ve idari şartnameler ile sözleşmelerin hazırlanması.
- Yatırımın komple uygulama projesinin ve eklerinin hazırlanması.

Bir “Yapı Yatırım Tasarımı Çalışması” olan bu aşama, tamamen yatırımcı kuruluşlar tarafından yapılmalıdır.

Modelimizin son aşaması “UYGULAMA AŞAMASI”dır. Bu aşamada, kamunun herhangi bir şekilde konutu bizzat üretimi söz konusu değildir. Bu uygulama aşamasında, özel kuruluş veya konutunu kendisi üretecek olan gerçek kişiler yer alacaktır. Kamunun bu süreçteki görevi “yapımı denetleme” olacaktır.

Üretimin son aşaması olan uygulama aşamasında “yapımı organize” edecek kuruluşlar çok önemli durumdadırlar. Bu kuruluşlar bireyden başlayarak, kooperatifler ve inşaat firmalarına kadar çeşitli organizasyonlar şeklinde faaliyet göstereceklerdir. Ancak bu kuruluşlar uygulamaya geçmeden önce üst aşamaları bilmek durumunda olmalıdırlar.

Uygulamadaki bilgileri ve eylemleri (“geri besleme”) feed back’lerle kontrol etmeleri halinde başarılı bir uygulama yapabilme olanaklarını kazanabilirler.

Bu aşamada sıralanan işlem ve bilgileri temin etmeli ve o sıra içinde uygulamaya geçmelidirler. En az aşağıdaki planı verilen işlemler yapıp uygulamaya geçilmelidir.

- Optimizasyon ve örgütlenme.
- Şantiyenin hazırlanması ve kurulması.
- İş programının hazırlanması.

- Finans programının hazırlanması.
- Üretim faktörlerinin sağlanması.
- Yasal yaptırımların yerine getirilmesi.
- Şantiye emniyetinin sağlanması.

Modelin uygulanması sonucu elde edilen yerleşim ve konutların kullanıcılar tarafından kullanılması sonucu çıkacak sorunlar izlenilmeli ve bir sonraki üretimde bu sorunlar çözülerek üretime geçilmelidir.

Tüm araştırı ve çalışmalarımızın sonucu olan ve “Yapı Üretimi” bilimi içinde yer alan “Kırsal alanda konut üretimi için bir model” üretmiş olmaktayız. Günümüz yerleşimlerinin en önemlisi olan “Kırsal Alan Yerleşimi” nin planlanmasından, konutun üretimine kadar geçen süreçte, önemli aşamalara ayırarak açılımlarını verdiğimiz bu “model”, KIRSAL ALAN YERLEŞİMLERİNDE KONUT ÜRETİM MODELİ olarak isimlendirilmektedir. Kanımızca, bilimin sonucu olarak elde edilen bu model pratiğe aktarılacak ve ulusal kaynakların bilinçli kullanımını sağlayacaktır. Dolayısı ile insanlar için doğal çevre bozulmadan daha konforlu ve doğa ile barışık bir yaşam yakalanmış olacaktır.

VIII - NOTLAR

1. B. Ünsal, *Mimari Tarihi*, İstanbul, 1973, s. 52
2. S. Ulkay, *Yapı Bilgisi*, İstanbul, 1993, s.16
3. B. Flecher, *A History Of Architecture*, London, 1987, s. 25, 26, 28.
4. Flecher, a.e, s. 26, 28, 29.
5. Flecher, a.e, s. 32.
6. M. Stead, *Egyption Life*, London, 1989, s. 5
7. S. Kostof, *History Of Architecture*, Oxfort, 1985, s.55.
8. Ünsal, a.g.e, s. 144,145.
9. A.W. Lawrence, *Greek Architecture*, England, 1983, s.32.
10. Lawrence, a.e, s. 23.
11. Flecher, a.g.e, s. 144,147.
12. Flecher, a.e, s. 147.
13. Flecher, a.e, s.151.
14. L. B. Salimben ve diğerleri, *Lineamenti Di Storia Dell' Architettura*, Roma, 1978, s. 108.
15. Salimben, a.e, s. 109
16. Salimben, a.e, s. 140
17. Salimben, a.e, s.109
18. Flecher, a.g.e, s. 450
19. Flecher, a.e, s. 1131
20. Flecher, a.e, s. 1131
21. Flecher, a.e, s. 25
22. P. Dikaïos-J.R. Stewart, *The Swedish Cyprus Expedition Vol. IV Part I. A*
" The Early Bronze Age In Cyprus" s. 76
23. Vrysi Köyü, Girne Kentinin doğu yönünde mevcut arkeolojik bir alandır. Aynı zamanda bu köyden bir ev Girne Kalesi içinde sergilenmektedir.
24. Dikaïos-Stewart, a.e, s. 106
25. Paul Aström, " Bronze Age ", *Archaeologia Viva, Vol. 11, No3, March-May 1969*
(Cyprus , At The Dawn Of Her History) Paris, 1969, s. 74
26. Aström, a.e, s. 74

27. Aström, a.e, s. 75
28. Aström, a.e, s.75
29. Aström, a.e, s.75
30. Enkomi Şehri, Magusa bölgesinde, şimdiki Mutlukaya köyü yakınında kalıntıları mevcut arkeolojik bir alandır.
31. . W. A. Daszewski, *Report Of The Department Of Antiquities Cyprus*, Nicosia, 1968, s. 35
32. Lüzinyan Evi, Lefkoşa surlar içinde, Kilizade Sokağı'ndadır ve halen müze olarak kullanılmaktadır.
33. Venedik Evi, Lefkoşa surlar içinde, Taş Eserleri Müzesi olarak kullanılmaktadır. Lefkoşa surler içinde mevcut olan diğer Venedik Evinde ise 2000 yılında onarım çalışmalarına başlanmıştır.
34. Lefkoşa surlar içinde Osmanlı dönemine ait değişik ev tipleri vardır. Hatta diyebiliriz ki, kırsal alanda da bu dönemi yansıtan ev tipleri mevcuttur. Ancak halk tarafından daha çok tanınan çeşitli kaynaklara da geçen, Derviş Paşa konağını örnek olarak almamızın uygun olacağını düşündük.
35. W.J. Stevenson, *Production Operations Management*, Boston, 1999, s. 7
36. Stevenson, a.e, s. 11
37. Stevenson, a.e, s. 11
38. Stevenson, a.e, s. 51
39. Stevenson, a.e, s. 19-22; M. Lee, M.J. Schniederjans, *Operations Management*, Boston, 1994, s.33-36
40. Anonim, *Meydan Larousse*, Cilt. 9, İstanbul, 1981, s.587
41. B. Gökçe, *Türkiye'nin Toplumsal Yapısı ve Toplumsal Kurumlar*, Ankara, 1996, s. 9
42. Gökçe, a.e, s. 158-161
43. Ş. Ö. Gür, *Mekan Örgütlenmesi*, Trabzon, 1996, s. 30
44. Gür, a.e, s. 30
45. Gür, a.e, s. 31
46. Gür, a.e, s. 32
47. E. F. Arcan – F. Evci, *Mimari Tasarıma Yaklaşım*, İstanbul, 1999, s. 31
48. Arcan – Evci, a.e, s. 31
49. Arca – Evci, a.e, s. 31
50. A. Çevik, *Batı ve Doğu Kültürlerinde İnsan – Mekan – Doğa ilişkileri*, İzmir, 1999, s. 26
51. D. Hasol, *Mimarlık Sözlüğü*, İstanbul, 1995, s. 191

IX- BİBLİYOGRAFYA

1. Anonim, K.K.T.C. İstatistik Yıllığı 1997, Lefkoşa, 1998.
2. Anonim, Meydan Laruse, Cilt 9, İstanbul, 1988.
3. Arcan, E.F.- Evcı, F., Mimari Tasarıma Yaklaşım, İstanbul, 1999.
4. Aström, P., "Bronze Age", Archaeologia Viva, Vol. II, No:3, March- May 1996
(Cyprus, At The Dawn Of History) Paris, 1969.
5. Boesiger, W., Le Corbusier, Nachdruck, 1998.
6. Çevik, A., Batı ve Doğu Kültürlerinde İnsan-Mekân-Doğa İlişkileri, İzmir, 1999.
7. Daszewski, A. W., Report Of The Department Of Antiquities Cyprus, Nicosia, 1992.
8. Dikaio, P.-Stewart, R.J., The Swedish Cyprus Expedition Vol. IV Part I. A "The Early Bronze Age In Cyprus".
9. Flecher, B., A History Of Architecture, London, 1987.
10. Gardner, H., Art Through The Ages, Paris, 1991.
11. Gartkiewicz, P.M.-Nalewajski, J., Report Of The Department Of Antiquities Cyprus, Nicosia, 1968.
12. Gökçe, B., Türkiye'nin Toplumsal Yapısı ve Toplumsal Kurumlar, Ankara, 1996.
13. Gür, Ş.Ö., Mekan Örgütlenmesi, Trabzon, 1996.
14. Hasol, D., MİMARLIK SÖZLÜĞÜ, İstanbul, 1995
15. K.K.T.C. Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı Meteoroloji Dairesi, "Rüzgâr ve ısı Taplosu".
16. K.K.T.C. Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı Meteoroloji Dairesi, " Yağış Taplosu".
17. Kostof, S., History Of Architecture, Oxford, 1985.
18. Lawrence, A.W., Greek Architecture, England, 1983.
19. Lee, M.-Schniederjans, M.J., Operations Management, Bostan, 1994.

20. Özer, B., *Yorumlar Kültür Sanat Mimarlık*, İstanbul, 1993.
21. Peltenburg, E.J., *Report Of The Department Of Antiquities Cyprus*, Nicosia, 1972.
22. Salimbeni, L.B ve diğerleri, *Lineamenti Di Storia Dell' Architettura*, Roma, 1978.
23. Schaar, W.K ve diğerleri, *Under The Clock. Colonial Architecture And History In Cyprus 1878-1960*, Nicosia, 1995.
24. Schobinger, J. – Grading, C. J., *L'arte Delle Ande E Della Patagonia*, Milano, 1985.
25. Stead, M., *Egyptian Life*, London, 1989.
26. Stevenson, W. J., *Production Operations Management*, Boston, 1999.
27. Tapan, M,
28. Taschen, B., *Frank Lloyd Wright*, Köln, 1994.
29. Ulkay, S., *Yapı Bilgisi*, İstanbul, 1993.
30. Ünsal, B., *Mimari Tarihi*, İstanbul, 1973.
31. Wheeler, M., *Roman Art And Architecture*, Norwich, 1979.